

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин

**Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»**

Освітня програма 291.00.01 «Суспільні комунікації»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ЕВОЛЮЦІЯ СТАВЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ФРАНЦІЇ ДО
УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

**Студентки 4 курсу денної
форми навчання
Карпової Анастасії Олегівни**

**Науковий керівник:
доктор історичних наук,
професор
Жалоба І. В.**

Київ – 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження	6
1.2. Поняття “імідж держави”	15
РОЗДІЛ 2 СПРИЙНЯТТЯ УКРАЇНИ В ФРАНЦУЗЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
ДО 2022 РОКУ	21
2.1 Поява незалежної України і її сприйняття Францією з 1991 до 2014 року	21
2.2 Ставлення Франції до України з 2014 до 2022 року.....	31
РОЗДІЛ 3 ПОВНОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ:	
СТАВЛЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ПОЛІТИКУМУ ТА СУСПІЛЬСТВА	
(2022 – ПОЧАТОК 2025 РОКУ)	49
3.1 Реакція Франції на початок війни в Україні.....	49
3.2 Політичні і громадські настрої у Франції в умовах довготривалої війни в Україні (2022-2025 роки).....	59
3.3 Ставлення французів до війни в Україні з 2022 до початку 2025 року (на основі власного опитування)	67
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	76
ДОДАТКИ.....	86

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ

АЕС — Атомна Електростанція

ЄС — Європейський Союз

КІЦ — Культурно-інформаційний центр

КПІ — Київський Політехнічний Інститут

МЗС — Міністерство Закордонних Справ

НТШ — Наукове Товариство імені Шевченка

ООН — Організація Об'єднаних Націй

США — Сполучені Штати Америки

ТЕО — Техніко-економічне обґрунтування

ЮНЕСКО — Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

AFCCRE — Association Française du Conseil des Communes et Régions d'Europe
(Французька асоціація Ради європейських муніципалітетів та регіонів)

EGIS — Французька інженерна група, що спеціалізується на будівництві та інфраструктурі

ENGIE — Французька транснаціональна енергетична компанія

ICN — International Council of Nurses (Міжнародна Рада Медсестер)

IFOP — Institut Français d'Opinion Publique (Французький інститут громадської думки)

INALCO — Institut National des Langues et Civilisations Orientales (Національний інститут східних мов і цивілізацій)

OCEA — Французька суднобудівна компанія

SWIFT — Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
(Товариство всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій)

ZMP — це Асоціація міст Польщі (Związek Miast Polskich)

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року стало поворотним моментом не лише для української державності, але й для світової системи міжнародних відносин. У цьому контексті особливе значення має сприйняття України міжнародною спільнотою, зокрема на рівні громадської думки впливових європейських держав, таких як Франція.

Франція — один із ключових політичних гравців Європейського Союзу, постійний член Ради Безпеки ООН та держава, яка бере активну участь у вирішенні питань міжнародної безпеки. Її зовнішньополітична позиція значною мірою формується під впливом громадської думки, яка, своєю чергою, є індикатором ефективності інформаційної політики, міждержавної співпраці та культурної дипломатії.

Вивчення еволюції французьких настроїв є вкрай актуальним як для прогнозування подальшої динаміки двосторонніх відносин, так і для формування цілеспрямованої публічної дипломатії України.

Об'єктом дослідження являється громадська думка Франції та імідж України у Франції.

Предметом дослідження є динаміка змін громадської думки Франції щодо України у 2022 — початку 2025 рр. та чинники, що зумовлюють ці зміни.

Метою є виявлення впливу змін у громадській думці Франції на формування зовнішньої політики Франції щодо України та визначення ролі цих змін у підтримці України міжнародною спільнотою.

Основні завдання:

-Визначити поняття громадської думки та іміджу країни, їх етапи формування, структуру, функції та канали вираження.

-Проаналізувати розвиток українсько-французьких відносин у період з 1991 по 2022 рр. та формування громадської думки Франції щодо України протягом цих років.

-Дослідити вплив співпраці України та Франції на формування іміджу та громадської думки щодо України у французькому суспільстві.

-Проаналізувати динаміку змін у громадській думці французького населення до України в умовах повномасштабної війни.

Основна увага в дослідженні приділяється періоду повномасштабної війни (з 24 лютого 2022 р. до початку 2025 р.), однак для більш точного розуміння причин та наслідків змін береться період 1991 – 2025 рр. Територіально дослідження охоплює Французьку Республіку.

Практичне та теоретичне значення дослідження. Отримані результати розширюють розуміння механізмів формування та зміни громадської думки в умовах гострих міжнародних конфліктів. Вони можуть бути використані Міністерством закордонних справ України, іншими державними структурами для оптимізації інформаційної та комунікаційної політики у Франції, аналітичними центрами для прогнозування подальшого розвитку відносин між країнами, а також у навчальному процесі при підготовці фахівців з міжнародних відносин, соціології та комунікацій.

Апробація. Матеріали дослідження було представлено 17 квітня 2025 р. у секції «Міжнародні відносини у контексті російсько-української війни: кейс-стаді» у рамках теми «Еволюція ставлення громадської думки Франції під час повномасштабної війни» на конференції «Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин» і опісля опубліковано у збірнику «Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин»¹.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, що поділяються на сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та літератури (119 джерел), 22 додатків та сукупним обсягом роботи у 96 с.

¹ Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин: науковий збірник. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2025. 187 с.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Громадська думка та імідж держави напряду пов'язані між собою та є одними з головних складових для дослідження еволюції ставлення громадської думки Франції до України, тож доцільно буде розглянути значення цих термінів.

Феномен громадської думки вирізняється надзвичайно багатою історією, що простягається корінням у давні часи. Філософи та вчені античності висловлювали велику кількість глибоких міркувань щодо її важливості та ролі у державному й громадському житті, про високий статус громадської думки, її взаємозалежність від інтересів та соціальної структури, про взаємозв'язок її спрямованості зі спрямованістю людських дій. Питання громадської думки хвилювали філософів та вчених античності, та й сьогодні інтерес до неї не слабшає².

Громадська думка — це один із найцікавіших і найважливіших феноменів суспільного життя, особливо у сучасних умовах. У демократичних країнах її роль є настільки значущою, що нехтувати нею просто неможливо, оскільки вона суттєво впливає на всі соціальні процеси. Хоча громадська думка не завжди відповідає законам логіки, може бути мінливою, суперечливою чи невизначеною, її вплив залишається потужним і невідворотним. Її часто порівнюють з атмосферним тиском: навіть якщо не звертати на нього уваги, він усе одно діє — громадська думка впливає на життя суспільства незалежно від того, чи усвідомлюють це люди³.

Громадська думка-це один з феноменів суспільного буття, що систематично привертає до себе увагу та викликає значний інтерес. Вона визначально впливає на функціонування держави, політичних сил, громадських

² Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; за ред. Н. П. Осипової. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 336 с.

³ Танчин І. З. Соціологія : навч. посіб. Львів : Укр. акад. друкарства, 2005. 360 с.

ініціатив, та, без сумніву, на кожного індивіда. Водночас громадська думка є одним з найскладніших соціальних феноменів. Вона виступає дієвим механізмом соціального контролю та впливає на численні соціальні, економічні, політичні й духовні сфери.

Уперше словосполучу «громадська думка» вжив державний і громадський діяч, письменник Дж. Солсбері у книзі «Полікратик» (1159 р).

Під цим поняттям автор розумів підтримку парламенту з боку населення.

Англійський філософ Джон Лок вважав, що якщо чинні закони, порядок і способи їхньої реалізації суперечать волі та інтересам народу, то народ має право чинити опір владі, включаючи право на повстання. Виходячи з цього, законодавчу владу можна скасувати чи замінити. З цього випливає, що вищу владу фактично має суспільство, але її не можна вважати такою до того часу, поки існуюча влада не буде усунена⁴.

Аристотель зазначав, що певна кількість людей може справляти моральний вплив на прийняття політичних рішень, і більше того, тверезий голос народу часто виявляється мудрішим, ніж розум одного професіонала⁵.

За Г. В. Ф. Гегелем у своїй праці «Філософія права» він зазначає, що Громадська думка, як вираз народної свідомості, відіграє ключову роль у розвитку держави, наближаючись до істини через вільні дискусії, які деспотичні режими придушують, позбавляючи народ його суб'єктності, а також зазначав, що "Громадська думка є думкою народу, що виявляється в його судженнях про загальні справи, і в цьому сенсі вона заслуговує поваги, але водночас потребує керівництва з боку держави"⁶.

Еміль Дюркгейм вважав, що громадська думка є одним із виявів колективної свідомості — сукупності переконань і почуттів, спільних для всіх

⁴ Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу: навч. посіб. Харків : Консум, 2004. 432 с.

⁵ Себайн Дж. Г., Торсон Т. Л. Історія політичної думки. Київ, 1997. 120 с.

⁶ Hegel G. W. F. Grundlinien der Philosophie des Rechts / Hegel, G. W. F.; Lasson, G.; Gans, E.

членів суспільства, які забезпечують умови для соціальної інтеграції та солідарності.

М. Н. Єнін та Г. А. Черних в статті Великої української енциклопедії зазначають, що громадська думка - притаманний окремим соціальним групам, спільнотам або суспільству стан масової свідомості, що виражається в явних або неявних уявленнях, фактах, емоціях, оцінних судженнях щодо певної теми, суспільної проблеми, події чи процесів суспільного життя. Громадська думка є механізмом соціальної взаємодії, відображає колективну позицію громадян щодо проблем, які спричиняють загальний інтерес. Може виявлятися в різних сферах суспільного життя: політиці, економіці, культурі, релігії, праві, освіті тощо⁷.

Л. М. Руженко підкреслює, що суспільна свідомість формується не лише на основі накопиченого досвіду, але й може виникати під впливом цілеспрямованих дій різних організацій, установ, політичних сил, які звертаються до населення. Важливість громадської думки визначається соціальною організацією країни, рівнем розвитку економіки, політичної й загальної культури населення. Громадська думка є ефективним інструментом реалізації соціальної політики. У процесі її формування надзвичайно важливо враховувати як інтереси суспільства в цілому, так і окремих соціальних груп, демографічних верств, трудових колективів та окремих осіб.

Громадська думка найчастіше є результатом колективного осмислення, однак не кожне колективне переконання набуває статусу суспільного. Переконання групи людей, які випадково опинилися разом, не можна вважати громадською думкою. Її вивчення є, ймовірно, одним із найскладніших і найважливіших завдань соціальної статистики. Важливим етапом є визначення актуальних питань, що мають значення для суспільства загалом або окремих

⁷ Єнін М. Н., Черних Г. А. Громадська думка // Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Громадська_думка (дата звернення: 23.04.2025).

його груп. Громадська думка часто стає основою для прийняття рішень у важливих соціальних чи господарських питаннях, а також у сфері державного управління⁸.

Отже, науковці різних часів та епох трактують термін “громадська думка” як стан колективної свідомості, думка та ставлення народу щодо різних ситуацій та подій, яке може справляти моральний вплив на прийняття політичних рішень які відбуваються у світі чи державі та є ефективним інструментом проведення соціальної політики.

Для повного розуміння терміну “громадська думка” важливо розглянути її етапи формування, суб’єкти та об’єкти, класифікацію, структуру, функції та канали вираження.

Процес формування громадської думки починається з виникнення особистих поглядів. На цьому етапі громадяни співвідносять свої знання про нове явище чи ситуацію зі своїми інтересами та інтересами інших людей у суспільстві. Далі відбувається обговорення: у процесі спілкування й зіткнення різних точок зору з’являються спільні оцінки та позиції, утворюються групи, що поділяють певне ставлення до подій, явищ або фактів суспільного життя. Після обміну думками настає стадія, коли виробляється узагальнений підхід, і на цьому етапі громадська думка починає впливати на поведінку та дії людей. Згодом масова увага до питання спадає — проблема втрачає актуальність для більшості, і громадська думка поступово розпадається, залишаючись лише у вигляді окремих суджень окремих осіб чи груп⁹.

Об’єктом громадської думки виступає та частина матеріального чи ідеологічного світу — факти, явища, ідеї тощо — яка становить актуальний суспільний інтерес і вимагає від людей певного ставлення. Детальний аналіз об’єктів, що привертають увагу громадськості, показує, що вони значно

⁸ Руженко Л. М. Сутність та підстави класифікації громадської думки // Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 50. С. [292-299].

⁹ Єнін М. Н., Черних Г. А. Громадська думка // Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Громадська_думка (дата звернення: 23.04.2025).

різняються між собою. Залежно від рівня складності їх можна класифікувати як факти, події або явища (процеси).

Найпростішим об'єктом реакції громадської думки є конкретний факт дійсності, що виконує роль засобу передачі інформації у взаємодії людей та може стати поштовхом до соціальної активності.

Подія є більш складним об'єктом, оскільки містить у собі значний інформаційний обсяг і складається з багатьох фактів, які формують її зміст.

Найбільш складними для сприйняття громадської думки є явища й процеси. Їх багатогранність, структурна складність та іноді нечіткість меж спричиняють те, що суспільна думка часто відображає не всі аспекти, а лише окремі сторони чи елементи цих явищ і процесів.

Крім того, об'єкти громадської думки поділяють на такі, що стосуються об'єктивної дійсності (економічні процеси, матеріальні умови життя, діяльність людей тощо) та суб'єктивної дійсності, тобто суспільної свідомості (етичні уявлення, соціально-психологічні процеси, різні системи цінностей тощо).

Категорія «суб'єкт громадської думки» тісно пов'язана з поняттям об'єкта. Виникає питання: хто саме висловлює позицію стосовно певного об'єкта? Хто у сучасному суспільстві має право називатися громадськістю й виступати від її імені, тобто бути носієм, суб'єктом громадської думки? Суб'єктами громадської думки можуть бути як народ у цілому чи його більшість, так і окремі великі соціальні групи, класи, економічні, демографічні, територіальні чи інші об'єднання.

Носієм громадської думки не може бути індивід, тому що вона являє собою специфічний стан суто масової свідомості. Саме тому під час визначення суб'єкта громадської думки важливо відрізнити поняття «суб'єкт» і «виразник» цієї думки. Виразниками громадської думки можуть виступати як окремі особи — наприклад, політики, журналісти, письменники, — так і певні групи людей¹⁰.

¹⁰ Соціологія громадської думки як соціологічна теорія : навч.-метод. матеріал. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12452/> (дата звернення: 10.04.2025).

Однак особиста думка може бути пов'язана за своїм об'єктом з суспільним інтересом і таким чином входити до складу громадянської думки¹¹.

Класифікувати громадську думку доцільно за низкою окремих ознак, серед яких можна виділити: об'єкт і суб'єкт відносин, тип оцінки, рівень істинності, ступінь зрілості, характер змін, масштаб, соціальну спрямованість, роль у суспільних перетвореннях та інші особливості¹².

Структуру громадської думки можна поділити на три основні складові: раціональну, емоційну та вольову.

Раціональний компонент включає конкретні знання, які стосуються сфери раціонального мислення, – це відомості про факти, події, явища та процеси. До цього елементу також належить наочно-образне знання, що формується завдяки уявленням і дозволяє створити цілісне уявлення про певне явище чи процес, навіть якщо особистий досвід людини є обмеженим.

Емоційний компонент являє собою динамічне поєднання масових відчуттів, настроїв і соціальних почуттів, які проявляються у безпосередньому емоційному сприйнятті фактів і явищ, що привертають увагу суспільства. Саме емоційна складова визначає виразність громадської думки, надає ідеям, поглядам і знанням певного напрямку.

Третя складова — це вольовий компонент, який відображає прагнення до практичного втілення оціночних суджень, закладених у громадській думці. Завдяки цьому компоненту й настрою суспільства втілюються на практиці ті погляди, уявлення та знання, що складають раціональну основу змісту громадської думки. Саме вольовий елемент перетворює громадську думку зі сфери ідей у сферу практичних дій.

Перші два елементи структури разом формують оцінно-ціннісний компонент (або соціальну оцінку), що виражається у судженнях і відображає

¹¹ Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; за ред. Н. П. Осипової. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 336 с.

¹² Руженко Л. М. Сутність та підстави класифікації громадської думки // Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 50. С. [292-299].

ставлення суб'єкта до певного об'єкта дійсності. Третій елемент — це суспільна воля, яка реально впливає на дієвість і функціонування громадської думки¹³.

Функції громадської думки поділяють на два тісно пов'язані виміри — горизонтальний і вертикальний.

Горизонтальний вимір громадської думки проявляється в регулюванні різноманітних взаємин між окремими людьми в межах соціальних спільнот. Саме ці функції історично виникли першими та забезпечили поступальний розвиток людської цивілізації. До горизонтального виміру належать такі функції: оціночна, критична, діагностична, нормативна та виховна.

-Оціночна функція полягає у тому, що громадська думка визначає певне ставлення до різноманітних суспільних явищ, подій і процесів. Це має значення, адже у будь-якій сфері людської діяльності людина оцінює соціальні проблеми й своє місце в суспільстві, що безпосередньо впливає на її мотивацію та поведінку.

-Критична функція полягає в тому, що громадська думка здатна висвітлювати найактуальніші проблеми суспільства і відображати ставлення до них різних соціальних груп.

-Діагностична функція полягає у здатності громадської думки визначати суть суспільних подій, явищ і процесів, а також оцінювати ефективність діяльності соціальних інститутів та органів влади.

-Нормативна функція полягає в тому, що громадська думка разом з іншими соціальними інституціями бере участь у створенні, оновленні, зміні та збереженні соціальних, політичних, культурних і поведінкових норм, передаючи їх наступним поколінням.

-Виховна функція полягає у впливі громадської думки на особистість у процесі соціалізації, сприяючи її інтеграції в суспільство та формуванню важливих особистісних якостей.

¹³ Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; за ред. Н. П. Осипової. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 336 с.

Вертикальний вимір громадської думки пов'язаний із її функціями як соціального інституту. Найбільш помітними серед них є експресивна, консультативна, функція тиску на владу і директивна функція.

-Експресивна функція полягає в тому, що громадська думка завжди відображає певну позицію щодо суспільних подій, явищ і процесів, а також щодо діяльності органів влади, здійснюючи оцінку й контроль за їхніми діями в усіх сферах суспільно-політичного життя.

-Консультативна функція реалізується через надання порад та рекомендацій органам влади з питань вирішення різноманітних соціальних проблем. При цьому передбачається, що влада зацікавлена в таких порадах і може їх враховувати у своїй діяльності.

-Функція тиску на владу займає проміжне місце між консультативною та директивною. Її суть полягає у тому, що громадськість через мітинги, демонстрації чи страйки впливає на органи управління, спонукаючи їх до ухвалення певних рішень.

-Директивна функція проявляється у прийнятті громадськістю рішень щодо конкретних суспільних питань, які набувають обов'язкового характеру. Прикладами можуть бути референдуми, вибори органів влади тощо.

Перелічені вертикальні функції можуть проявлятися як відкрито, так і приховано, охоплюючи взаємодію громадськості з органами влади, а також участь у розробці, прийнятті та реалізації управлінських рішень щодо соціальних питань. Ефективність їхньої реалізації й повне використання потенціалу залежать від рівня демократичності суспільства, характеру взаємодії між владою і громадськістю, особливостей виборчої поведінки та авторитету громадської думки¹⁴.

Канали, через які висловлюється громадська думка, поділяють на опосередковані, прямі та спеціалізовані.

¹⁴ Городянченко В. Г. Соціологія : 3-тє вид., доповнене. Київ : Академія, 2008. 544 с.

Опосередковані канали характеризуються тим, що громадська думка передається не безпосередньо, а через певних посередників, так званих ретрансляторів. Найчастіше цю роль виконують засоби масової комунікації — преса, радіо, телебачення, Інтернет, а також система освіти. Для таких каналів властиво як навмисне, так і ненавмисне втручання у зміст громадської думки: коригування може виникати через специфіку роботи мас-медіа або особливості ретранслятора. У підсумку, громадська думка, донесена цими шляхами, може бути як об'єктивною, так і суб'єктивною, як репрезентативною, так і нерепрезентативною.

Прямі канали дають змогу висловлювати громадську думку без посередників, напряду. Йдеться про звернення громадян до органів влади, участь у зборах, мітингах, демонстраціях, страйках або написання листів і заяв до соціальних інституцій. Думка, висловлена через ці канали, зазвичай є об'єктивнішою, оскільки не піддається сторонньому впливу, хоча може не бути достатньо репрезентативною для всього суспільства. Практика показує, що до таких форм комунікації найчастіше вдаються люди середнього і старшого віку, а позиція, озвучена на публічних заходах, не завжди відображає точку зору всіх громадян. Проте завдяки своїй автентичності ця думка може використовуватися для аналізу суспільних процесів і тенденцій.

Спеціалізовані канали — це соціологічні дослідження громадської думки із застосуванням наукових методів. За умови правильної організації вони забезпечують об'єктивність і репрезентативність отриманих даних. Соціологічні опитування дають змогу відстежувати зміну громадської думки в динаміці, здійснювати порівняльний аналіз поглядів різних соціальних, вікових чи регіональних груп, а також визначати тенденції у ставленні до певних проблем. Саме тому такі дослідження активно використовують у політичній сфері, соціальному управлінні, маркетингових та екологічних дослідженнях.

Найціннішою є інформація, отримана за допомогою регулярного моніторингу громадської думки¹⁵.

Отже термін “громадська думка” є одним із проявів колективної свідомості та ставлення суспільства щодо різних подій та ситуацій, які відбуваються у світі, суб’єктами якого називають народ чи його більшість або ж і суспільство в цілому, і великі соціальні групи, класи або соціальну, економічну, демографічну, територіальну чи інші групи, а об’єктом громадської думки виступає частина матеріального чи ідеологічного світу (факти, явища, ідеї і т. ін.), яка являє собою актуальний суспільний інте-рес і потребує вираження ставлення людей. “Громадська думка” це явище, яке формується поетапно, має певну класифікацію, структуру, функції та канали вираження.

1.2. Поняття “імідж держави”

Для розуміння терміну “імідж держави” спочатку розглянемо термін “імідж”.

Термін «імідж» має своє коріння в латинському слові «*imago*» (що означає «зображення», «відображення», «видимість») і пов’язаний із латинським «*imitare*» — «наслідувати», «імітувати». Окрім цього, слово «імідж» часто виводять від англійського «*image*», що перекладається як «образ» або «вид».

Імідж — це створений з певною метою образ (особи, явища, предмета чи країни), який має викликати емоційно-психологічний вплив на певну аудиторію з метою популяризації, реклами або іншого впливу¹⁶.

Імідж держави — це уявлення про країну, що виникає в свідомості її громадян і зарубіжної аудиторії в результаті комунікації між учасниками економічного, соціального та політичного життя як всередині країни, так і за її межами¹⁷.

¹⁵ Городяненко В. Г. Соціологія : 3-тє вид., доповнене. Київ : Академія, 2008. 544 с.

¹⁶ Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Видавництво «Право», 2015. 816 с. ISBN 978-966-458-848-2.

¹⁷ Там само

Імідж держави на міжнародній сцені відіграє важливу роль у формуванні її зовнішніх зв'язків і слугує інструментом для досягнення конкурентних цілей. Основою іміджу країни має бути цілісна концепція її розвитку, яка забезпечує прозорість і послідовність її дій. Важливо неухильно дотримуватися принципів національної ідеї та довгострокових стратегічних завдань. Імідж держави має бути чітким і стабільним, щоб сприяти розвитку міжнародної торгівлі та залученню іноземних інвестицій, але при цьому зберігати здатність адаптуватися до нових умов. Він потребує періодичного перегляду та коригування залежно від змін у соціально-політичному середовищі, розбіжностей між створеним образом і реальним станом справ або ризиків втрати міжнародного авторитету.

Міжнародний імідж характеризується низкою важливих особливостей:

- він являє собою компактне, символічне та спрощене відображення певного об'єкта чи явища, пов'язаного з країною;
- імідж підкреслює унікальні риси об'єкта, надаючи йому індивідуальності;
- формування міжнародного іміджу держави базується на об'єктивних характеристиках, таких як географічне розташування, політичний устрій, рівень економічного розвитку, демографічні показники тощо¹⁸.

Досліджуючи феномен іміджу держави, важливо розрізняти його зовнішній і внутрішній аспекти. Зовнішній аспект стосується, насамперед, того, як країну сприймають інші суб'єкти міжнародних відносин, тобто оцінки держави на міжнародній арені й ставлення до неї світової спільноти.

Основними інструментами формування зовнішнього іміджу виступають суб'єкти міжнародної діяльності, які представляють країну в дипломатії, зовнішньоекономічній сфері, науці, спорті, культурі, туризмі, транспорті та готельному бізнесі. Міжнародний імідж держави створюється зусиллями різних учасників – державних структур, міжнародних організацій, корпорацій,

¹⁸ Єремєєва І. Теоретико-методологічні аспекти поняття міжнародний імідж держави / І. Єремєєва // Krakowskie Studia Małopolskie. 2022. № 4 (36). URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ksm/36/ksm3604.pdf> (дата звернення: 17.03.2025).

науковців, діячів культури, спецслужб тощо – для досягнення конкретних цілей на світовій арені.

Серед основних об'єктів формування міжнародного іміджу можна виділити участь у міжнародних фестивалях, виставках, спортивних заходах, наукових конференціях, гастрольних турах та інших подіях.

Американський економіст і соціолог Кеннет Болдинг у своїй праці «Імідж» детально досліджує вплив іміджу держави на міжнародні відносини. Розглядаючи взаємозв'язок між національним іміджем і міжнародною політикою, К. Болдинг визначає імідж держави як поєднання когнітивних, емоційних та оціночних компонентів, успішна реалізація яких сприяє формуванню ефективного іміджу країни на міжнародній арені¹⁹.

Внутрішній імідж держави формується під впливом таких факторів, як рівень добробуту громадян, ефективність законодавчого регулювання, ступінь розвитку соціальної політики, а також використання засобів масової інформації та державних механізмів впливу на суспільство. У цих умовах імідж держави виконує функції ідентифікації, соціалізації, інтеграції, комунікації та програмування суспільних процесів²⁰.

Імідж держави, як і образ будь-якої організації, політичного діяча чи окремої особи, створюється під впливом багатьох чинників і за допомогою певних технологій та різноманітних засобів. Говорячи про специфіку формування іміджу держави, варто окремо зупинитися на основних прийомах і методах, які для цього використовуються²¹.

¹⁹ The Rise of the Brand State / Peter van Ham. Foreign Affairs. September/October 2001. URL: <https://www.foreignaffairs.com/world/rise-brand-state> (дата звернення: 9.03.2025).

²⁰ Єремєєва І. Теоретико-методологічні аспекти поняття міжнародний імідж держави / І. Єремєєва // Krakowskie Studia Małopolskie. 2022. № 4 (36). URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ksm/36/ksm3604.pdf> (дата звернення: 17.03.2025).

²¹ Поліщук О. В. Імідж держави на міжнародній арені: інформаційний аспект / О. В. Поліщук. URL: <https://naub.oa.edu.ua/imidzh-derzhavy-na-mizhnarodnij-areni-informatsijnyj-aspekt/> (дата звернення: 13.03.2025).

На міжнародній арені імідж держави формується завдяки інформації, яка поширюється про неї через офіційні та неофіційні канали, засоби масової інформації, Інтернет тощо. У цьому контексті важливу роль відіграє інформаційна політика держави, адже саме вона значною мірою визначає, як країна сприймається на міжнародній арені. Крім того, діяльність медіа сприяє створенню й ефективному використанню політичних образів, стереотипів і моделей поведінки, а також може виступати інструментом політичної маніпуляції.

Зовнішній імідж держави багато в чому залежить і від її позиції щодо важливих міжнародних питань — підтримки політичних дій інших держав, участі у війнах, наданні гуманітарної допомоги чи миротворчих місіях. Такі дії впливають на те, як країну сприйматимуть інші учасники міжнародних відносин і власні громадяни: як демократичну чи недемократичну, сильну чи слабку. Чим активніше й ефективніше країна позиціонує себе на міжнародній арені, тим більш позитивним буде її імідж²².

Імідж держави є складним і багатогранним поняттям, до складу якого входять різні компоненти, що визначають його інформаційне наповнення:

-Політичний компонент (вважається ключовим) характеризує основний політичний курс країни, її внутрішню та зовнішню політику, головні політичні цінності й норми. Саме ця складова дає змогу створити образ держави як демократичної чи недемократичної, стабільної чи нестабільної, а також оцінити здатність політичної еліти ефективно впроваджувати політичні рішення.

-Економічний компонент відображає основні економічні процеси, рівень розвитку й добробуту країни, динаміку економічного зростання. Інформація міжнародних організацій допомагає отримати найповніше уявлення про економічний стан і місце країни у світовій економіці.

²² Поліщук О. В. Імідж держави на міжнародній арені: інформаційний аспект / О. В. Поліщук. URL: <https://naub.ua.edu.ua/imidzh-derzhavy-na-mizhnarodnij-areni-informatsiynj-aspekt/> (дата звернення: 13.03.2025).

-Дипломатичний компонент пов'язаний із веденням переговорів, підписанням міжнародних угод, вивченням основних тенденцій регіональних і глобальних міжнародних відносин, а також із позиціонуванням країни на світовій арені. Він характеризує здатність держави проводити стабільну й мирну зовнішню політику, захищати національні інтереси й права своїх громадян за кордоном. Саме ця складова значною мірою визначає зовнішній імідж держави через оцінки міжнародної спільноти та висвітлення у ЗМІ.

-Соціальний компонент полягає у забезпеченні потреб населення: житлом, працею, охороною здоров'я та соціальними гарантіями, що так чи інакше впливає на сприйняття держави.

-Туристичний компонент теж відіграє важливу роль у формуванні іміджу. Туризм дає країні змогу презентувати себе перед іноземцями, сприяє зростанню економіки та створює своєрідну «візитівку» держави.

-Інвестиційний компонент відображає привабливість країни для іноземних і вітчизняних інвесторів, показує її роль у світовій економіці, рівень комфорту й безпеки для ведення бізнесу.

-Мас-медійний компонент — це поширення інформації про країну через ЗМІ, телебачення, радіо та, особливо, Інтернет. Саме завдяки цьому елементу формується бренд країни й створюється її публічний образ у світі²³.

Імідж держави є багатогранним поняттям, що формується через цілеспрямоване створення образу країни в свідомості громадян і міжнародної спільноти, впливаючи на її зовнішні зв'язки, економічний розвиток і політичну стабільність. Він базується на політичних, економічних, дипломатичних, соціальних, туристичних та інших компонентах, які відображають унікальність держави та її цінності. Ефективний імідж вимагає чіткої стратегії, адаптивності до змін і використання різноманітних інструментів, таких як дипломатія, медіа

²³ Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2013. 416 с.

та культурні ініціативи, для досягнення конкурентних цілей і зміцнення міжнародного авторитету.

Громадська думка та імідж держави є взаємопов'язаними феноменами, що відіграють ключову роль у формуванні суспільної свідомості та міжнародного позиціонування країни. Громадська думка, як прояв колективної свідомості, відображає ставлення народу до соціальних, політичних та економічних подій, впливаючи на державні процеси через механізми соціального контролю та взаємодії з владою. Її формування проходить поетапно, включаючи індивідуальні судження, обмін думками, кристалізацію поглядів і спад інтересу, а суб'єктами виступають народ, соціальні групи чи суспільство загалом.

Імідж держави, у свою чергу, є цілеспрямовано створеним образом, який синтезує політичні, економічні, дипломатичні, соціальні та культурні компоненти, спрямовані на зміцнення внутрішньої єдності та міжнародного авторитету. Ефективне поєднання цих двох понять сприяє реалізації стратегічних цілей держави та її інтеграції у глобальний простір.

РОЗДІЛ 2 СПРИЙНЯТТЯ УКРАЇНИ В ФРАНЦУЗЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ДО 2022 РОКУ

2.1 Поява незалежної України і її сприйняття Францією з 1991 до 2014 року

Імідж України у французькому суспільстві до 2022 року має багато складових, які впливають на його формування. Основними з них є історичний, політичний, культурний, економічний, дипломатичний, мас-медійний та соціальний²⁴.

Сучасні відносини між Україною та Францією мають глибокі історичні корені. Перші контакти між двома народами відносяться до XI століття, коли 19 травня 1051 року французький король Генріх I взяв за дружину Анну, доньку київського князя Ярослава Мудрого. Після смерті короля у 1060 році Анна стала регенткою при своєму малолітньому синові Філіппі²⁵.

Старі історичні та дипломатичні зв'язки, зокрема діяльність Постійного представництва України при ЮНЕСКО в Парижі (яке функціонувало ще з грудня 1962 року навіть у радянський період), створили передумови для швидкого розвитку дипломатичних відносин між Україною та Францією у всіх сферах двосторонньої співпраці.

Франція стала однією з перших західноєвропейських держав, які офіційно визнали незалежність України — це відбулося 27 грудня 1991 року. Вже 23–24 січня 1992 року до незалежної України з офіційним візитом прибув міністр закордонних справ Франції Ролан Дюма, під час якого було підписано Протокол про встановлення дипломатичних відносин між двома країнами. У тому ж році Генеральне консульство Франції в Україні отримало статус Посольства, а у вересні 1993 року було відкрито Посольство України у Франції.

²⁴ Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2013. 416 с

²⁵ Hallu R. Anne de Kiev reine de France / R. Hallu. Rome : Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1973. 247 р

Значний внесок у розвиток сучасних українсько-французьких відносин і зміцнення міжнародного авторитету України зробили підписання Договору про взаємодопомогу та співробітництво (Париж, 16 червня 1992 року), а також Декларація Франції від 5 грудня 1994 року про гарантії безпеки для України²⁶.

У період від здобуття незалежності Україною до подій "помаранчевої революції" рівень українсько-французьких відносин залишався нижчим від потенціалу обох країн. Франція досить стримано поставилася до появи нової держави. Це пояснювалося, зокрема, тим, що французькі наукові й аналітичні кола не були готові одразу розпочати українознавчі дослідження, оскільки більшість провідних радянологів країни швидко переорієнтувалися на вивчення російської проблематики. Не останню роль у цьому відіграв і той факт, що серед них практично не було фахівців, які володіли українською мовою. Крім того, українська дипломатія, яка лише формувалася, ще не мала чіткої стратегії співпраці з Францією.

Одна з причин такого недостатнього розуміння Францією України полягає в тому, що у 1990-х роках обидві країни розвивалися різними шляхами. У цей час Україна створила національну валюту (спочатку карбованець із 1992 року, а згодом гривню з 1998 року), почала розбудову власних збройних сил і прагнула зберегти оборонну промисловість, одночасно стикаючись із серйозними труднощами у відносинах із Росією щодо статусу радянського Причорномор'я, військово-морського флоту та подальшої оренди Росією бази в Севастополі (Крим)²⁷.

Події "помаранчевої революції" 2004 року суттєво вплинули на характер відносин між Україною та Францією. Директор Французького інституту

²⁶ Соколов В. Україна–Франція: соціально-політичні, економічні та культурно-освітні відносини (частина I) // Віче. 2009. № 22, листопад. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/1742/> (дата звернення: 11.03.2025).

²⁷ Мітрофанова О. Україна, як terra incognita міжнародних відносин у Франції / О. Мітрофанова. The Conversation. 2022. 25 серпня. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/ukrayina-yak-terra-incognita-mizhnarodnix-vidnosin-u-francii/> (дата звернення: 11.03.2025).

міжнародних відносин Тьєррі де Монтбріаль назвав "помаранчеву революцію" точкою біфуркації, що відкрила новий етап у французько-українських стосунках. Науковець зазначав, що цей надзвичайний народний рух, який тривав у Києві протягом кількох тижнів попри складні погодні умови, став політичною подією, яка увійде в історію як справжня біфуркація. Він наголошував, що хоча цей рух був ретельно підготовлений, його масштаб і тривалість неможливо пояснити лише технологічними аспектами, а як і будь-яку біфуркацію — передбачити було складно²⁸.

Події в Україні того періоду широко висвітлювалися у французьких засобах масової інформації — репортажі займали перші сторінки провідних газет і відкривали теленовини. У провідних аналітичних центрах із вивчення міжнародних відносин проводилися семінари на українську тематику. Водночас офіційна позиція Франції залишалася досить обережною. Зокрема, президент Жак Ширак під час саміту франкомовних країн у Буркіна-Фасо 26 листопада 2004 року визнав, що вибори в Україні не були «цілком прозорими». Як вихід із ситуації він запропонував політичний діалог, щоб «уникнути драми, яка Україні не потрібна»²⁹.

Значною подією, яка ознаменувала початок нового етапу у відносинах між Францією та Україною, стала активізація візитів на найвищому рівні, спрямованих на посилення діалогу між країнами. 5 лютого 2005 року міністр закордонних справ Франції Мішель Барньє здійснив робочий візит до України, під час якого зустрівся з Президентом Віктором Ющенком, Прем'єр-міністром Юлією Тимошенко та провів переговори з міністром закордонних справ Борисом Тарасюком. Варто підкреслити, що М. Барньє був першим міністром

²⁸ L'Ukraine joue son unité et son identité. Le Monde, 15 décembre 2004. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2004/12/15/l-ukraine-joue-son-unite-et-son-identite_390966_1819218.html (дата звернення: 20.03.2025).

²⁹ Guillemoles A. Meme la neige etait orange. La revolution ukrainienne. Paris : Les petits matins, 2005. 75 p.

закордонних справ такого рівня, який відвідав Україну після "помаранчевої революції". За результатами зустрічей він заявив, що Франція підтримує поступове прагнення України до європейської інтеграції³⁰.

Перший закордонний візит на посаді прем'єр-міністра України Юлія Тимошенко здійснила саме до Франції 12–14 червня 2005 року. Вона наголошувала, що обрала Францію для своєї першої поїздки, оскільки вважає цю країну ключовим партнером у реалізації європейських прагнень України.³¹ Результатом візиту стало укладання між Францією і Україною низки економічних угод. Ю. Тимошенко і Прем'єр-міністр Франції Д. де Вільпен підписали одинадцять важливих документів.

Отже, якщо до "помаранчевої революції" Україна була маловідомою для більшості французів, то події, пов'язані з президентськими виборами, значно посилили інтерес до України та її громадян.

Розпад "помаранчевої" коаліції привернув увагу французьких аналітиків. Газета "Фігаро" зазначала, що візит Віктора Ющенка до Парижа з метою зміцнення зв'язків між столицями відбувся у той момент, коли Україна готувалася відзначити першу річницю "помаранчевої революції" в умовах загального розчарування. У виданні підкреслювалося, що Україна прагне позбутися енергетичної залежності від Росії, але безрезультатно шукає підтримки в Європейському Союзі. Після провалу європейської конституції у Франції ЄС намагається консолідувати свої дії на підтримку України, яку багато хто досі сприймає як додаток до Росії. Хоча події 2004 року стали підставою для переосмислення такого ставлення, розпад "помаранчевої" коаліції знову ускладнив імідж України у Франції³².

³⁰ В ЄС не хочуть безладних відносин з Україною й не можуть абстрагуватися від Путіна. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2005/02/5/3006811/> (дата звернення: 12.03.2025).

³¹ Le premier ministre ukrainien, Mme Timochenko, espère toujours en l'Europe. Le Monde. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/06/13/le-premier-ministre-ukrainien-mme-timochenko-espere-toujours-en-l-europe_661421_3214.html (дата звернення: 12.03.2025).

³² En visite à Paris, Viktor Iouchtchenko plaide pour une intégration européenne de l'Ukraine. Le Monde. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/11/16/en-visite-a-paris-viktor-iouchtchenko-plaide-pour-une-integration-europeenne-de-l-ukraine_710953_3214.html (дата звернення: 12.03.2025).

Відомо, що після "помаранчевої революції" українські лідери В. Ющенко і Ю. Тимошенко викликали значну симпатію та довіру у Франції. Але Україна сама значно попустила власний імідж.

11 листопада 2005 року Україна та Франція підписала “Дорожню карту” українсько-французьких відносин, у якій було визначено основні напрями двостороннього співробітництва, зокрема інтенсифікація політичного діалогу, посилення економічного співробітництва, енергетика, транспорт і транспортні інфраструктури, співробітництво у галузі безпеки і оборони, співробітництво в галузі юстиції і внутрішніх справ та культурне, наукове і технічне співробітництво. Виконання “Дорожньої карти” українсько-французьких відносин перебувало під контролем міністрів закордонних справ України Бориса Тарасюка та Франції Філіпа Дуст-Блазі. Посилення співпраці між Україною та Францією, зокрема, передбачало підтримку Францією реформ в Україні, спрямованих на впровадження європейських стандартів у різних сферах у рамках реалізації Плану дій Україна — ЄС³³.

У наступні роки двосторонні відносини поступово зміцнювалися, а після Революції гідності та початку російської агресії проти України у 2014 році вони значно посилилися. Франція висловила чітку політичну підтримку нашій країні, рішуче засудила анексію Криму та підтвердила свою відданість суверенітету України в межах її міжнародно визнаних кордонів. Це стало передумовою до зміни ставлення та посилення інтересу Франції до України.

Революція гідності суттєво вплинула на сприйняття України у світі. Події цього періоду продемонстрували багатьом країнам і їх громадянам, що український народ є проєвропейським, сильним і відважним.

«Революція гідності стала справжнім відкриттям України для багатьох французів. До 2014 року Україна здебільшого асоціювалася з Росією, її часто не сприймали як окрему державу. Тепер же французи чітко розуміють, де

³³ "Дорожня карта" українсько-французьких відносин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_052#Text (дата звернення: 11.03.2025).

розташована Україна і хто намагається захопити її території», — йдеться у статті «Радіо Свобода».

У 2014–2015 роках традиційно русофільська Франція зазнала значних змін у сприйнятті: французьке суспільство стало чітко відмежовувати російську культуру від політики російської влади, не змішуючи ці поняття. Революція гідності привернула увагу до України у всьому світі, а для французів стало відкриттям, що це незалежна європейська держава, яка прагне позбутися політичної залежності від Росії. Самі журналісти визнають, що до 2014 року інформація про Україну у Франції була поверховою.

Щороку річницю Революції гідності відзначають у посольстві України у Франції, організовуючи виставки, покази документальних фільмів та флешмоби разом з українською громадою — зокрема #moisurmaidan, у межах якого французи діляться у соцмережах власними історіями й фотографіями, зробленими під час Революції гідності. Посол України у Франції Олег Шамшур зазначає, що інтерес французів до України зріс, і важливо його підтримувати. «І Майдан, і опір російській агресії стали переломним моментом у наших відносинах, — зауважив посол, — адже саме завдяки цим подіям Україну у Франції почали сприймати як повноцінного члена міжнародної спільноти, незалежного від Росії. Це стало можливим завдяки тому, що український народ продемонстрував свою суверенність і право самостійно обирати модель розвитку»³⁴.

П'ять років після Революції гідності, 28 березня 2019 року, ілюстратори коміксів — француз Орельєн Дюкудре та малайзієць Крістоф Алієл — представили власне бачення подій 2014 року у спільній роботі Maidan Love

³⁴ Річниця Революції гідності — що знають французи? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28131301.html> (дата звернення: 12.03.2025).

(«Любов на Майдані»). Вихід цього коміксу свідчить про зростання інтересу до України та посилення її позитивного іміджу у Франції³⁵.

Після поширення російської військової агресії на східні регіони материкової частини України Франція разом із Німеччиною взяла на себе провідну роль у дипломатичних зусиллях щодо врегулювання конфлікту, виступивши ініціатором переговорів у так званому «нормандському форматі».

Крім співпраці в межах цього формату, з 2014 року спостерігається безпрецедентне поживавлення українсько-французьких контактів³⁶.

Як було згадано вище, відносини між Україною та Францією почалися ще з давніх часів і продовжуються донині, що має великий вплив на формування іміджу України у Франції. Діяльність України для формування позитивного іміджу та міцних відносин з Францією відбувається і на культурному та освітньому рівні. Наприклад, Із 1992 року у Києві діє Французький культурний центр, офіційно відкритий у 1994 році. Він є головною установою всієї мережі, до якої входять також регіональні центри у Харкові, Дніпрі, Львові, Одесі, Рівному та Запоріжжі. Щороку Французький культурний центр організовує в Україні мистецький фестиваль «Французька весна». Цей фестиваль організовується Французьким інститутом в Україні спільно з Посольством Франції в Україні з 2004 року та охоплює близько десяти міст завдяки співпраці з мережею «Альянс Франсез» і франкомовними партнерами.

За 16 років проведення «Французька весна» перетворилася на одну з провідних культурних подій в Україні, щороку збираючи близько 50 тисяч

³⁵ Maidan Love: у Франції презентують комікс про Революцію Гідності. URL: https://24tv.ua/maidan_love_u_frantsiyi_prezentuyut_nezvichayniy_komiks_pro_revolyutsiyu_gidnosti_n1080559 (дата звернення: 12.03.2025).

³⁶ Опубліковано 03 жовтня 2024 року о 12:50 Політичні відносини між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/287-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 12.03.2025).

відвідувачів та майже сотню партнерів — як державних, так і приватних, французьких та українських³⁷.

Французький інститут в Україні активно організовує культурні заходи, які сприяють популяризації французької мови та культури в Україні, а також знайомлять французьке суспільство з українською культурою. Інститут надає можливість вивчати французьку мову, пропонує спеціальні освітні програми та стипендії для українців, які бажають навчатися у Франції. Серед прикладів такої діяльності — презентація французького видання монографії Віти Сусак «Українські мистці Парижа. 1900–1939», що вперше комплексно розкриває внесок художників з України у розвиток Паризької школи³⁸. Україна бере участь у Книжковому салоні в Парижі³⁹, де французькі читачі та видавці мають змогу ознайомитися з новими українськими творами. Подібні культурні події, як і багато інших заходів, сприяють формуванню позитивного іміджу України та розвитку українсько-французьких відносин.

Серед визначних подій, що сприяли популяризації українського культурного спадку у Франції, варто згадати експозицію Національного музею історії України «Золото скіфських царів» у Гран Пале в 2001 році, а також виставку творів видатного українського скульптора доби бароко Іоана Георга Пінзеля у Луврі у 2012–2013 роках.

Ще однією важливою подією у формуванні іміджу України у Франції стало відкриття у 2004 році культурно-інформаційного центру на базі культурного відділу Посольства України у Франції за участю міністра закордонних справ Костянтина Грищенка. Перед цим була проведена значна підготовча робота з реалізації пілотного проєкту зі створення такого центру при посольстві.

³⁷ Фестиваль "Французька весна в Україні". URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/programmation/pf> (дата звернення: 13.03.2025).

³⁸ «ВІТИ СУСАК. УКРАЇНСЬКІ МИТЦІ ПАРИЖА. 1900–1939» на Fine Art Ukraine. URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/news/les-artistes-ukrainiens-a-paris> (дата звернення: 13.03.2025).

³⁹ Україна на Книжковому салоні в Парижі / 22–25 березня. URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/news/ukraine-salon-du-livre> (дата звернення: 13.03.2025).

Основною метою цього проекту було напрацювання принципів і дієвих механізмів скоординованої політико-організаційної діяльності, спрямованої на формування позитивного іміджу України як європейської держави з багатими культурними та історичними традиціями, а також як надійного партнера у сферах бізнесу, науки, освіти й туризму.

Таким чином, створення культурно-інформаційного центру при Посольстві України у Франції дало поштовх для посилення української культурної присутності у цій країні, а також створило міцну основу для поширення інформації про Україну як державу з багатовіковою європейською культурою через наукові, освітні та мистецькі організації⁴⁰.

У центрі регулярно проводяться десятки заходів, серед яких конференції, виставки, кінопокази, камерні концерти, літературні читання, зустрічі та благодійні ярмарки. Окрім цього, у приміщенні Культурного центру працює українська школа, що відкрита як для дітей із української діаспори, так і для французьких родин, які виявили інтерес до вивчення української мови та культури⁴¹.

Співпраця між Україною та Францією в галузі науки й освіти відбувається на підставі міжурядової Угоди про культурне, науково-технічне співробітництво, підписаної у 1995 році, а також Угоди про взаємне визнання документів про наукові ступені та вчені звання, укладеної у 2005 році⁴².

13 липня 2012 року відбулася зустріч першого заступника міністра освіти і науки, молоді та спорту України Євгена Суліми з аташе з університетського та наукового співробітництва Посольства Франції в Україні Гійомом Коленом. Під час розмови сторони обговорили стан українсько-французької співпраці у сфері

⁴⁰ Український культурний осередок імені Василя Сліпака. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 14.03.2025).

⁴¹ Культурно-інформаційний центр при посольстві України у Франції. URL: <https://www.vpodobanka.com> (дата звернення: 14.03.2025).

⁴² Угода між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне визнання документів про наукові ступені і вчені звання від 14.06.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_049#Text (дата звернення: 11.03.2025).

освіти й науки, зокрема опрацювання тексту угоди між Україною та Французькою Республікою щодо визнання дипломів про вищу освіту. Крім того, були визначені основні концептуальні підходи до міжурядової угоди про співробітництво в галузі освіти⁴³.

Серед українських творчих колективів у Франції найбільш відомим та активним є хор собору Святого Володимира Великого в Парижі під керівництвом Лесі Микитин. У місті Ліон відновив свою роботу хор «Дударик». З 2008 року в Парижі діє Український літературний клуб, який очолює Оксана Мізерак. Український кіноклуб, створений французьким кінознавцем українського походження Любомиром Госейком, організовує кінопокази в INALCO.

Сприяння збереженню української ідентичності у Франції допомагає діяльність українських суботніх шкіл: дві з них працюють у Парижі, а ще одна — невелика школа-гурток — у Ніцці. У 2005 році Культурно-інформаційний центр Посольства України взяв під своє крило Українську школу мистецтв, яка за погодженням із Міністерством освіти України надає освітні послуги за програмою Української міжнародної школи⁴⁴.

З 1991 по 2014 рік імідж України у Франції був слабким через нещодавно здобуту незалежність і обмежену увагу з боку Франції, яка визнала Україну 27 грудня 1991 року. Франція через обережність і брак стратегії та знання мови французькими аналітиками, стримувала співпрацю. Інтерес до України зріс після Помаранчевої революції 2004 року, коли французькі ЗМІ активно висвітлювали події, а візити українських лідерів (Ю. Тимошенко, В. Ющенко, Б. Тарасюка) посилили діалог. Після таких візитів М. Барньє заявив, що Франція підтримує Україну в поступовій реалізації її євроінтеграційних устремлінь. Відомо, що після "помаранчевої революції" українські лідери В. Ющенко і Ю. Тимошенко

⁴³ Україна та Франція підготували угоду про визнання дипломів. URL: <https://osvita.ua/vnz/news/30248/> (дата звернення: 14.03.2025).

⁴⁴ Українці у Франції. Опубліковано 16 червня 2022 року. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/4770-ukrajinci-u-franciji> (дата звернення: 13.03.2025).

викликали значну симпатію та довіру у Франції. Але Україна сама значно попустила власний імідж. 11 листопада 2005 року Україна та Франція підписала «Дорожню карту» українсько-французьких відносин, у якій було визначено основні напрями двостороннього співробітництва. З 2014 року імідж України зміцнився завдяки підтримці Францією після анексії Криму та початку війни на Донбасі. Франція засудила агресію Росії, підтримала суверенітет України та стала учасником «нормандського формату». Революція Гідності 2013–2014 років підкреслила демократичні прагнення України, сприяючи позитивному сприйняттю. Культурна дипломатія, зокрема діяльність Французького культурного центру (з 1992 року), щорічний фестиваль «Французька весна», діяльність Посольства України у Франції посилили імідж України через популяризацію її культури та освіти. Українська ідентичність також підтримувалася завдяки роботі українських суботніх шкіл.

2.2 Ставлення Франції до України з 2014 до 2022 року

Після помаранчевої революції у 2004 році, революції гідності, анексії Криму та початку війни на Донбасі у 2013-14 роках, Франція змінила сприйняття України. В період з 2014 до 2022 року співпраця двох країн активізувалася майже у всіх сферах, що вказує на зміну іміджу України від слабкої країни, яка в 1991 році щойно стала незалежною і ще не мала власного іміджу до країни, яка виборює свою незалежність та території, розвиває міжнародні зв'язки та формує свій імідж, а народ прагне євроінтеграції та має цінності спільні з європейським суспільством.

Політика та євроінтеграція

З початку встановлення дипломатичних відносин глави держав України і Франції в різних форматах зустрічалися майже 20 разів, з них лише протягом 2015–2018 рр. – 11 разів.

Як згадувалося раніше, Франція стала однією з країн-учасниць та ініціаторів «Нормандського формату» - переговорів для врегулювання війни на Сході України. Нормандський формат — це назва для зустрічей лідерів чотирьох

країн, основною метою яких є врегулювання конфлікту в Україні. Причинами появи цього формату стали анексія Криму та початок бойових дій на сході України в Донецькій і Луганській областях. Після захоплення Криму та початку антитерористичної операції на Донбасі в 2014 році президент Франції Франсуа Олланд запросив президента Росії Володимира Путіна й новообраного президента України Петра Порошенка до Нормандії для проведення першої зустрічі, а його миротворчу ініціативу підтримала канцлер Німеччини Ангела Меркель. Так була сформована так звана "нормандська четвірка".

З 2014 року відбулося сім зустрічей у нормандському форматі: в Бенувілі (6 червня 2014 року), Мілані (жовтень 2014 року), Мінську (лютий 2015 року), Парижі (двічі — у жовтні 2015 і грудні 2019), Берліні (жовтень 2016 року) та один раз онлайн (листопад 2020 року). Саме на зустрічі в Мінську були напрацьовані Мінські угоди. Перша зустріч лідерів України, Франції, Німеччини та Росії відбулася 6 червня 2014 року у французькому містечку Шато-де-Бенувіль у Нормандії^{45 46}.

26 лютого 2021 року Жан-Ів Ле Дріан привітав у Парижі міністра закордонних справ України Дмитра Кулебу. Під час спільної прес-конференції сторони відзначили, що продовжують працювати над втіленням рішень Паризького саміту 2019 року. У цьому річницю анексії Криму Франція знову підтвердила свою позицію, наголосивши, що ніколи не визнає цю анексію і завжди підтримуватиме суверенітет України в межах її міжнародно визнаних кордонів. У березні 2021 року Франція, як член «Великої сімки», підтримала українську ініціативу створення Кримської платформи для об'єднання міжнародних зусиль, а також рішуче засудила дестабілізуючі дії Росії на Донбасі

⁴⁵ Нормандський формат. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 15.03.2025).

⁴⁶ Нормандський формат. URL: <https://www.rbc.ua/rus/tag/normandskiy-format-23062015> (дата звернення: 15.03.2025).

та порушення Мінських угод. Було також вкотре підкреслено, що Росія є стороною конфлікту на сході України, а не посередником⁴⁷.

Франція є затятим захисником українського суверенітету та ключовим гравцем європейської безпеки, зокрема йдеться про роль Парижа в рамках «нормандського формату». Французьке керівництво на чолі з Еммануелем Макроном, який першим серед західноєвропейських лідерів відкрито визнав відповідальність Росії за ситуацію на сході України, послідовно дотримується курсу підтримки України у протидії російській агресії. Позицію щодо прямої відповідальності Росії за агресію підтвердив і міністр у справах Європи та закордонних справ Жан-Ів Ле Дріан під час візиту до України 22–23 березня 2018 року.

Франція чітко підтримує територіальну цілісність України, категорично не визнає анексію Криму та результати регіональних і президентських виборів, проведених на цій території. Французька сторона також жорстко реагує на погіршення ситуації з дотриманням прав людини в Криму. Важливе місце у політичному діалозі відведене міжпарламентському співробітництву: лише впродовж 2015–2018 років на рівні парламентів обох країн відбулося 16 обмінів.

У новому складі Національних зборів Франції створено групу дружби «Франція–Україна», яку очолила Валерія Фор-Мунтян — уродженка України та член пропрезидентської партії «Республіка в русі»⁴⁸. Проте політика Франції стосовно України залишається обмеженою через відсутність експертизи щодо України і проросійське політичне і бізнес-лобі⁴⁹.

Як і більшість країн-членів Європейського Союзу, Франція у своїй політиці щодо України балансує між створенням окремого напрямку та

⁴⁷ Déclaration des ministres des affaires étrangères du G7 sur la situation en Ukraine, le 18 mars 2021. URL: <https://www.vie-publique.fr/discours/279097-ministere-de-leurope-et-des-affaires-etrangees-18032021-ukraine> (дата звернення: 15.03.2025).

⁴⁸ Шамшур О. Україна–Франція: сучасна співпраця / О. Шамшур. URL: <https://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/1-2018-56.pdf> (дата звернення: 11.03.2025).

⁴⁹ Франція: «російсько-українська» дилема. URL: <https://glavcom.ua/publications/franciya-rosiysko-ukrajinska-dilema-356558.html> (дата звернення: 16.03.2025).

підпорядкуванням українського питання стратегії щодо Росії. Франція розглядає Москву як конкурента ЄС на східному напрямку, але водночас — як партнера на південному фланзі. Конфлікт в Україні суттєво поставив під сумнів політику «Росія передусім», хоча після терактів у Парижі й Брюсселі та на фоні міграційної кризи увага французького суспільства все більше зміщувалася на події в Сирії.

Для підвищення свого авторитету у Франції Україні доцільно позиціонувати себе як «країна рішень», а не лише як «захисник європейської ідентичності від Росії». Позитивний образ має стати ключовим елементом комунікації української влади, особливо в умовах критики через повільні темпи реформ і недостатній поступ у боротьбі з корупцією. Франція, як і інші країни ЄС, вважає, що економічні, соціальні та політичні зміни в Україні відбуваються у рамках процесу європейської інтеграції. Події Євромайдану 2013 року відкрили нові можливості для співпраці як між урядами, так і громадянськими суспільствами обох країн. Зазвичай французькі політичні еліти більше звертають увагу на події у південних сусідів ЄС, аніж у східних, що зумовлено історичними й політичними факторами. Однак Євромайдан, який став символом прагнення України до Європи, отримав схвалення у французьких ЗМІ та серед широкої громадськості.

У французькому суспільстві існують різні погляди щодо подій в Україні та ролі Парижа у цьому контексті. Більшість французів (46%) вважають, що збройний конфлікт в Україні спровокований Росією, тоді як 27% дотримуються іншої точки зору. Щодо питання, чи точиться війна між Росією і Україною, 38% респондентів погоджуються із цим, а 37% не згодні. Досить значна частина населення (42% проти 34%) розглядає події на Сході України як громадянську війну, що викликає занепокоєння в Україні.

Крім того, 27% французів переконані, що членство в ЄС може стати захистом для України від подальшої агресії з боку Росії. П'ята частина опитаних (21%) підтримує європейську інтеграцію України, вважаючи її частиною

Європи, а майже стільки ж (19%) вважають, що Україні не повинно бути відмовлено у вступі до ЄС, оскільки інші країни вже отримали таку можливість. Серед основних умов приєднання України до Євросоюзу французькі респонденти називають боротьбу з корупцією (33%) та дотримання європейських цінностей (23%). Однією з додаткових перешкод на шляху до ЄС вони вбачають наявність олігархічної системи (19%).

Слід також зазначити, що більшість французів зараз асоціюють Україну насамперед із війною (47%) і з Росією (28%). За відсутності нової ескалації на Сході та через повільний хід реформ Україна ризикує опинитися на периферії європейського порядку денного з питань безпеки, якщо не буде визначено спільних інтересів, що потребують колективних дій⁵⁰.

Економіка та торгівля

Окрім політичної співпраці, українсько-французькі економічні відносини також набули нової динаміки. Підтвердженням цьому стало проведення у 2016 році українсько-французького ділового форуму за участі прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана та міністра економіки і фінансів Франції Мішеля Сапена. Цей захід став найважливішою подією у сфері торговельно-інвестиційної співпраці між двома країнами за останні сім років. У рамках форуму були підписані дві рамкові угоди щодо транспортування та зберігання природного газу між українським ПАТ «Укртрансгаз» і французькою компанією ENGIE, а також її дочірньою компанією в Україні — ТОВ «Енжі Енержи Менеджмент Юкрейн»⁵¹. Форум, в якому взяли участь понад 200 представників французького бізнесу, став свідченням позитивної оцінки французькими діловими колами стабілізації політичної ситуації в Україні та покращення ділового середовища. Це сприяло більш активному розвитку співпраці з українськими партнерами як у сфері зовнішньоекономічної діяльності, так і в

⁵⁰ Франція: «російсько-українська» дилема. URL: <https://glavcom.ua/publications/franciya-rosiysko-ukrajinska-dilema-356558.html> (дата звернення: 16.03.2025).

⁵¹ Французька компанія Engie зберігатиме газ в Україні — «Укртрансгаз». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news/28143308.html> (дата звернення: 16.03.2025).

інвестиціях у виробництво. Водночас Україна виявляє підвищений інтерес до сучасних французьких ініціатив, особливо у сферах екології та енергоефективності⁵². У свою чергу, французькі компанії активно задіюють потенціал України у зазначених сферах, беручи участь у масштабних екологічних та енергетичних проєктах. Одним із найяскравіших прикладів такої співпраці стало будівництво об'єкта «Укриття-2» (Арка) на Чорнобильській АЕС за участю провідних французьких інженерів. За рівнем інноваційності та технологічної складності цей проєкт часто порівнюють із космічними дослідженнями⁵³. Крім того, французька компанія EGIS займається розробкою техніко-економічного обґрунтування для будівництва заводу з переробки твердих побутових відходів у Львові. На основі цього ТЕО компанія ENGIE планує реалізувати проєкт будівництва заводу⁵⁴. Французька енергетична компанія-гігант також висловила зацікавленість у реалізації проєкту з будівництва сонячної електростанції в зоні відчуження Чорнобиля і вже підготувала первинне техніко-економічне обґрунтування.

Щорічно створюються робочі групи з питань сільського господарства, транспорту, охорони довкілля, які об'єднують українських і французьких експертів для пошуку рішень сучасних проблем та визначення нових напрямів співпраці.

На українському ринку працює понад 120 французьких компаній, які представлені у 32 різних секторах. Серед них — підприємства сільського господарства (Louis Dreyfus, Mas Seeds, Maisadour, Agritel), харчової промисловості (Danone, Lactalis, Belle), торгівлі (Auchan, Leroy Merlin,

⁵² У Парижі відбувся Французько-український бізнес-форум. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/249440676> (дата звернення: 17.03.2025).

⁵³ Україна почала будувати укриття над четвертим реактором ЧАЕС. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/04/120426_yanukovych_chornobyl_confinement_az_sd (дата звернення: 17.03.2025).

⁵⁴ «Французька компанія «Egis» залучає найкращих фахівців, щоб пришвидшити роботу у Львові», - Сергій Бабак. Львівська міська рада. URL: <https://city-adm.lviv.ua/news/city/housing-and-utilities/238563-frantsuzka-kompaniia-egis-zaluchaie-naikrashchykh-fakhivtsiv-shchob-pryshvydshyty-robotu-u-lvovi-serhii-babak> (дата звернення: 17.03.2025).

Vinolioub), енергетики (RTE, Engie, Total Eren), промислового виробництва (Imerys, Veralia, Saint-Gobain, Lafarge, Renault), банківської сфери (BNP Paribas, Credit Agricole, Mazars, Axa), транспорту (СМА-CGM, Alstom), космецевтики та фармацевтики (L'Oreal і її дочірні бренди, Sanofi), а також безпеки й оборони (Thales, Airbus Helicopters)⁵⁵. Яскравим прикладом взаємовигідного співробітництва є контракт із французькою компанією Airbus на постачання 55 вертольотів для потреб Міністерства внутрішніх справ України, а також підписання міжурядової рамкової угоди щодо виготовлення та передачі 20 патрульних катерів французької компанії ОСЕА для забезпечення прикордонної безпеки⁵⁶. На сьогодні Франція є найбільшим іноземним роботодавцем в Україні. Перспективи подальшого розвитку економічних відносин значно покращаться завдяки переходу від експорту сировини до експорту товарів і продукції з високою доданою вартістю, вироблених в Україні⁵⁷.

Відбувається активний розвиток співпраці у сфері ІТ. Зокрема, на базі інноваційного парку Unit City нещодавно відкрито «La French Tech Kyiv» — філію французького стартап-руху «La French Tech», яка об'єднує стартапи, інвесторів і представників бізнес-середовища^{58 59}.

Міжрегіональне співробітництво

Наразі у Франції діють Почесні консульства України в регіонах Нова Аквітанія та О-де-Франс, які очолюють Л. Фортен і Е. Мурман відповідно. Відкриття, зокрема, Почесного консульства в О-де-Франс сприяло активізації міжрегіональних побратимських зв'язків між Ліллем і Харковом,

⁵⁵ Франція: «російсько-українська» дилема. URL: <https://glavcom.ua/publications/franciya-rosiysko-ukrajinska-dilema-356558.html> (дата звернення: 16.03.2025).

⁵⁶ Україна та Франція підписали контракт на придбання 55 гелікоптерів. URL: <https://hromadske.ua/amp/posts/ukraina-ta-frantsiia-pidpysaly-kontrakt-na-prydbannia-55-helikopteriv> (дата звернення: 17.03.2025).

⁵⁷ Шамшур О. Україна–Франція: сучасна співпраця / О. Шамшур. URL: <https://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/1-2018-56.pdf> (дата звернення: 11.03.2025).

⁵⁸ Французький рух стартапів La French Tech дістався Києва. URL: <https://ufuture.com/uk/frantsuzkij-ruh-startapiv-la-french-tech-distavsya-kiyeva/> (дата звернення: 17.03.2025).

⁵⁹ 1 ТД. URL: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo/1-td> (дата звернення: 17.03.2025).

започаткованих ще у 1978 році й поновлених у червні 1998 року в Ліллі. Завдяки зусиллям Почесного консула Е. Мурмана вдалося змінити назву одного з мостів у Ліллі з Kharkov на Kharkiv відповідно до сучасної української транслітерації.

У січні 2020 року Посол України у Франції Олег Шамшур взяв участь у третій Асамблеї міст, присвяченій майбутньому Східного партнерства ЄС, яка відбулася у містах Тур та Орлеан (регіон Сентр-Валь-де-Луар). Захід був організований Французькою асоціацією Ради європейських муніципалітетів і регіонів (AFCCRE), Асоціацією міст України, Асоціацією міст Польщі (ZMP) за підтримки Міністерства Європи і закордонних справ Франції, Європейської Комісії та мережі PLATFORMA. Головна увага була приділена ролі територіальних органів влади у політиці Східного сусідства. Попередні Асамблеї проходили у червні 2018 року в Сен-Бріє (Бретань), де розглядалося україно-франко-польське регіональне співробітництво за участю мерів українських міст, представників областей та французьких компаній, а також у квітні 2019 року в Києві, де акцент був зроблений на співпраці місцевого самоврядування в рамках Східного партнерства 2020⁶⁰.

Пожвавилися побратимські відносини між Одесою та Марселем, які були започатковані ще у 1972 році. У жовтні 2019 року Посол Франції Етьєн де Понсен відвідав Одесу, зустрівся з міським головою Геннадієм Трухановим і представив Почесного консула Едуарда Городецького. А вже в листопаді 2019 року делегація з Одеси на чолі з Г. Трухановим побувала у Марселі, де відбулося відкриття арт-об'єкта «Якір-серце» — нового туристичного символу Одеси⁶¹. У 2021 році було відновлено побратимські відносини між французьким містом Бельфор і українським Запоріжжям, які були започатковані ще у 1967 році. У минулому між цими містами активно відбувалися офіційні візити, туристичні

⁶⁰ Міжрегіональне співробітництво між Україною та Францією. Опубліковано 27 травня 2022 року. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/4771-mizhregionalnye-spivrobotnictvo> (дата звернення: 17.03.2025).

⁶¹ Туристичний символ Одеси «Якір-серце» урочисто відкрито в Марселі. URL: <https://omr.gov.ua/ua/news/218045/> (дата звернення: 17.03.2025).

обміни, фотовиставки, виставки картин, дитячих малюнків, сувенірів, а також діяли клуби інтернаціональної дружби.

Французька сторона висловила зацікавленість у поглибленні економічної та суспільної співпраці. Бельфор готовий прийняти делегацію із Запоріжжя для обговорення спільних проєктів та сам планує візит до України.

Торгово-промислова палата Бельфору також зацікавлена в економічній співпраці з підприємствами Запоріжжя та України, і в травні 2021 року організувала вебінар, присвячений бізнесу в Центральній та Східній Європі.

З 2019 року, в межах децентралізованої співпраці за підтримки МЗС Франції та асоціації Vitagora, активно розвивається партнерство між містами Діжон і Вінниця. 15 квітня 2021 року п'ять агропромислових підприємств і дві наукові установи Вінниччини підписали Меморандум про створення інноваційного агропромислового кластеру «AgroVin»⁶². Розроблено дорожню карту розвитку кластера, тривають організаційні заходи. Започаткування й розвиток партнерських відносин між Вінниччиною та Діжоном стало можливим завдяки зусиллям компанії Beten International на чолі з Ж.Рошем.

Культура та освіта

Помітними подіями культурної дипломатії протягом 2014-2022 років можна вважати проведення у Парижі мультидисциплінарного фестивалю Week End à l'Est (2017 рік присвячений м.Київ, 2022 рік – м.Одеса⁶³, кінофестивалю «Дні українського кіно»⁶⁴, Docudays⁶⁵, Тиждень українського кіно у Страсбурзі

⁶² На Вінниччині створили інноваційний агропромисловий кластер «AgroVin». URL: <https://vinrada.gov.ua/na-vinnichchini-stvorili-innovacijnij-agropromislovij-klaster-agrovin-10609.htm> (дата звернення: 18.03.2025).

⁶³ У Парижі відбудеться фестиваль “Un week-end à l'Est”, присвячений українській культурі. URL: <https://ui.org.ua/news/festival-dedicated-to-ukrainian-culture-in-paris/> (дата звернення: 17.03.2025).

⁶⁴ У Парижі пройшли Дні українського кіно 29.11.2021. URL: <https://usfa.gov.ua/press-center/dni-ukrainskogo-kino-v-paryzhi-pidsumky-i11758> (дата звернення: 17.03.2025).

⁶⁵ Докудейс Україна. Програма Docudays UA 2021. URL: <https://docudays.ua/2021/program/2021/> (дата звернення: 17.03.2025).

«Україна у фокусі»⁶⁶, мультидисциплінарний фестиваль "Україна - вільна сцена"⁶⁷ участь українських кіномитців у програмі міжнародного кінофестивалю у м. Аррас «Бачення зі Сходу – фокус на українське кіно»⁶⁸, участь українських дизайнерів у міжнародному Бієннале мистецтва, ремесла та креативу Révélations в Grand Palais⁶⁹, у виставкових подіях Maison et Objet та Paris Design Week⁷⁰, регулярна участь України у Паризькому книжковому салоні (з 2022 року - Фестиваль Книги Парижу), у програмах Канського кінофестивалю, Mifa Market в м.Аннесі, які стали потужними медійним майданчиками для привернення уваги міжнародної спільноти до проблематики російської збройної агресії проти України.

Зокрема, участь України на регулярній основі власним стендом на Паризькому книжковому салоні дозволила окреслити українську присутність на світовій літературній мапі, показати розмаїття української літератури і культури, зокрема творчість таких відомих письменників, як О.Забужко, А.Курков, Я.Мельник, І.Дмитришин, І.Карпа, А.Чапай, С.Андрухович, К.Волошина, К.Бабкіна.

У забезпеченні популяризації України у Франції починаючи з 2004 року важливу роль відіграє Культурно-інформаційний центр Посольства (КІЦ), у приміщенні якого на регулярній основі відбуваються мистецькі, інформаційні, культурологічні заходи⁷¹. У 2021-2023 роках тут відбувалися мистецькі події:

⁶⁶ Фільми Тижня українського кіно у Страсбурзі. URL: <https://coe.mfa.gov.ua/news/59773-filymi-tizhnya-ukrajinskykogo-kino-u-strasburzi> (дата звернення: 17.03.2025).

⁶⁷ У Парижі відбудеться мультидисциплінарний фестиваль української культури. URL: https://lb.ua/culture/2015/03/16/298726_parizhe_proydet.html (дата звернення: 17.03.2025).

⁶⁸ Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/294-kulyturno-gumanitarne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 17.03.2025).

⁶⁹ Made in Ukraine на бієннале високого ремесла і дизайну Révélations в Парижі (23–26 травня). URL: <https://france.mfa.gov.ua/news/72503-made-in-ukraine-na-bijennale-visokogo-remesla-i-dizajnu-rvlations-v-parizhi-23-26-travnya> (дата звернення: 17.03.2025).

⁷⁰ Українські меблі на виставках в Києві та Парижі одночасно. URL: <https://uafm.com.ua/ukrayinskyj-variant-frantsuzkoyi-vystavky/> (дата звернення: 17.03.2025).

⁷¹ Centre Culturel d'Ukraine en France. URL: <https://www.facebook.com/CentreCulturelUkraineenFrance> (дата звернення: 17.03.2025).

виставки робіт українських художників Ю.Цапурак, Р.Мініна, З.Скоропадєнко, О.Джураєвої, О.Сиси, М.Вайсберга, О.Стратійчук, Н.Кравцова, братів Зігура, І.Педан та інших сучасних українських художників дні української етнічної культури, у тому числі виставки стародавніх українських костюмів, літературні вечори навколо української сучасної драматургії А.Чапая та презентація книги С. Асєєва «Світлий шлях: історія одного концтабору», відкрито кімнату пам'яті співака Паризької опери активіста Василя Сліпака, проведено концерт до роковини його загибелі.

Українські митці також були представлені й на інших локаціях у Франції, зокрема, О.Шупляк взяв участь у фестивалі «Les jours de Lumière» у регіоні Клермон-Ферран, на партнерських майданчиках презентовано роботи українських митців – М.Сидоренка, Аес Interesni Kazki, П.Мазая, дизайнерського бренду FAINA.⁷²

З нагоди 30-ї річниці Незалежності України в одному з найвідоміших соборів Парижа La Madeleine був проведений концерт українського гурту «Пікардійська Терція»⁷³, що сприяло згуртованості української спільноти та викликало значний інтерес французької публіки. В рамках кулінарної дипломатії, за ініціативи Посольства було забезпечено здійснення перекладу на французьку мову підготовленого Українським інститутом спільно з видавництвом «Їжак» видання «Україна: їжа та історія», а також забезпечено домовленості з провідним французьким видавництвом Edition de La Martinière про видавництво книги у Франції. Книга вийшла друком у квітні 2022 року та викликала неабиякий інтерес у французької публіки. Зазначене видання стало першою книгою про українську кухню на французькому ринку та завдяки

⁷² Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/294-kulyturno-gumanitarne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 17.03.2025).

⁷³ В центрі Парижа відбувся концерт "Пікардійської терції", організований посольством України у Франції. URL: https://lb.ua/world/2021/11/17/498825_tsentri_parizha_vidbuvsya_kontsert.html (дата звернення: 17.03.2025).

французьким партнерам вже представлене у інших франкомовних країнах, таких як Швейцарія, Бельгія та Канада. Успіх книги у Франції забезпечило інтерес до продажу прав на книгу у Італію, Німеччину та Японію.

Серед українських художніх колективів у Франції найбільш популярним і активним є хор собору Святого Володимира Великого (м. Париж, диригент Леся Микитин). Відновив свою діяльність хор у м. Ліон «Дударик».

Окремий напрям співпраці становить впровадження україномовних аудіогідів у музеях та на туристичних маршрутах Франції для популяризації української мови. Перший такий аудіогід було запущено у квітні 2021 року у Версальському палаці⁷⁴.

Ще одним з впливових чинників культурної сфери у формуванні іміджу України у Франції відіграє Український інститут, який веде активну діяльність з популяризації української творчості та мови у Франції⁷⁵.

У галузі освіти було започатковано низку міжуніверситетських контактів і підписано угоди про співпрацю між українськими та французькими вищими навчальними закладами. З української сторони до партнерства долучилися Київський національний торговельно-економічний університет, Одеський національний університет імені І. Мечникова, Харківський національний економічний університет, Національний технічний університет України (КПІ), Придніпровська державна академія будівництва й архітектури, Донецький технічний університет і Академія муніципального управління в Києві.

Серед прикладів такої співпраці — спільні проєкти між Національною академією образотворчого мистецтва і архітектури та Вищою школою мистецтв

⁷⁴ У французькому Версалі запрацював україномовний аудіогід — ОПУ. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-versal-audiogid-ukrayina/31207882.html> (дата звернення: 18.03.2025).

⁷⁵ Institut ukrainien URL: <https://fr.ui.org.ua/> (дата звернення: 18.03.2025).

метрополії Метц, а також між Українським державним університетом фінансів та міжнародної торгівлі й Бізнес-школою ICN у місті Нансі⁷⁶.

Україна й Франція продовжують підготовку до підписання двосторонньої угоди про взаємне визнання дипломів про середню та вищу освіту. Восени 2012 року сторони досягли домовленості про взаємне визнання дипломів бакалаврів і магістрів, що сприяло поглибленню співпраці між університетами обох країн. Переговори з цього питання розпочалися під час засідання українських та французьких експертів у галузі вищої освіти, яке відбулося 21 березня 2018 року в Парижі.

У Національному інституті східних мов і цивілізацій Паризької Сорбони працює кафедра української мови, яку очолює Ірина Дмитришин. У липні 2015 року між цим Інститутом і Києво-Могилянською академією було підписано угоду про співробітництво.

Ж.Рош створив і очолив в Україні Франко-українську Асоціацію «Бальзак-Ганська» з метою налагодження співпраці та прокладення туристичного маршруту місцями, пов'язаними з життям і творчістю О.де Бальзака в Україні та Франції. Зокрема, йдеться про колишній маєток Ганських в с.Верхівня на Житомирщині, де в 1847–1850 рр. мешкав французький письменник. Ведеться робота в напрямку «поріднення» маєтку Ганських у Верхівні з замком Саше (поблизу м.Тур, Франція), де створено Музей О.де Бальзака. В замку Саше в 1825-1848 рр. неодноразово мешкав і працював над написання своїх творів О.де Бальзак. У квітні 2018 р. в Бердичеві в присутності вже колишньої Посла Франції в Україні І.Дюмон (наразі дипломатичний радник Президента Франції Е.Макрона) було відкрито Культурно-соціальний центр «Бальзак» в

⁷⁶ Науково-технічне співробітництво між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/291-naukovo-tehnichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 10.03.2025).

торговельному центрі Бальзак, інвестором якого є Ж.Рош та його компанія Beten International⁷⁷.

Діаспора

За офіційними даними ЄС, у Франції проживає близько 18 610 українців. Однак, за неофіційною статистикою, яку наводить сайт МЗС, кількість громадян українського походження у Франції може сягати 150 тисяч. Більшість із них є нащадками трудових і політичних емігрантів, а також переміщених осіб. Основна частина української громади мешкає в Парижі, Ліоні, Марселі, Тулузі, а також у сільських районах країни.

На сьогодні у Франції функціонує низка українських громадських і політичних організацій, які у 1997 році об'єдналися у Репрезентативний комітет української громади у Франції. До складу цього комітету входять «Об'єднання українців у Франції», «Об'єднання французів українського походження», «Спілка українок у Франції», «Товариство колишніх воїнів Армії УНР», «Спілка української молоді» та «Спілка українських студентів». Саме ці організації є основними координаторами громадського й культурного життя українців у Франції.

З 1951 року в містечку Сарсель під Парижем діє Європейське відділення Наукового товариства імені Тараса Шевченка, яке займається підготовкою і виданням «Енциклопедії українознавства». НТШ володіє великою бібліотекою (25 тисяч томів) та архівом. Головою товариства є французький адвокат українського походження Стефан Дуніковський. Велику роль у підтримці української ідентичності відіграють українські суботні школи.

Разом із громадськими організаціями українська громада щороку вшановує видатних українців — Тараса Шевченка, Симона Петлюру, Івана Мазепу, Анну Ярославну, відзначає традиційні свята і пам'ятні дати: День

⁷⁷ «ВІДКРИТТЯ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРУ БАЛЬЗАК». URL: <https://beteninternational.com/uk/2018/04/20/social-and-cultural-centre-balzac-ua/> (дата звернення: 18.03.2025).

Соборності, Всесвітній день вишиванки, День Державного прапора, День Незалежності України, річницю Голодомору та інші. Посольство України проводить іміджеві заходи у межах бюджетної програми «Фінансова підтримка забезпечення міжнародного позитивного іміджу України, забезпечення діяльності Українського інституту, заходи щодо підтримки зв'язків з українцями, які проживають за межами України».

Українська бібліотека імені Симона Петлюри діє в Парижі з 1929 року. У її фондах зберігаються книги, документи та архіви ХХ століття, у тому числі матеріали, пов'язані з історією Української держави 1917–1921 років. Директор бібліотеки — Ярослава Йосипишин.

FranceUA — це медіа-портал, створений для українців, які проживають у Франції. Платформа була заснована у 2018 році українцями, які самі стикалися з труднощами переїзду до цієї країни. Її засновники вирішили поділитися власним досвідом і зібрати корисну інформацію від інших, хто переїхав до Франції, а також розповісти більше про життя тут і допомогти тим, хто лише планує переїзд.

Сьогодні FranceUA є контент-платформою, що сприяє вивченню французької мови українцями. На сайті можна знайти докладні інструкції щодо організації переїзду, подолання бюрократичних процедур у Франції, а також пояснення місцевих процесів і культурних особливостей⁷⁸.

У 2014–2022 роках ставлення Франції до України зазнало помітної еволюції. Після Революції Гідності та початку російської агресії Україна почала сприйматися не лише як пострадянська держава, а як країна, що прагне інтегруватися в європейську спільноту, відстоюючи свободу, демократію та суверенітет. Франція взяла участь у «нормандському форматі» та на дипломатичному рівні підтримувала територіальну цілісність України, засуджуючи анексію Криму та агресію на Донбасі.

⁷⁸ France-UA. URL: <https://global-ukraine.gbhs.fr/communities/france-ua> (дата звернення: 18.03.2025).

Поряд із політичною підтримкою відбувалося поступове активізування культурного співробітництва. Інститут Франції в Україні, культурні фестивалі, освітні програми та партнерства між університетами сприяли глибшому взаєморозумінню між суспільствами. Посилювалася увага французької культурної спільноти до українських митців, а також до тем війни, свободи і національної ідентичності, що стали центральними у творчості багатьох українців.

В економічному вимірі Франція залишалася важливим торговим партнером України: у фокусі перебували енергетика, сільське господарство, інфраструктура та інвестиції в машинобудування. Водночас обсяг прямих іноземних інвестицій із Франції залишався відносно невеликим через побоювання щодо корупції та нестабільності в Україні. Важливу роль відігравало й регіональне співробітництво — встановлювалися партнерства між українськими громадами та французькими регіонами, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я та місцевого самоврядування.

Загалом, упродовж 2014–2022 років Франція сприймала Україну як державу, що демонструє стійкість і прагнення до модернізації. Однак це сприйняття поєднувалося з обережністю — як на рівні політичного керівництва, так і в економічних колах. Саме повномасштабне вторгнення 2022 року стало переломним моментом, що остаточно змінило французьке уявлення про Україну як про форпост європейських цінностей і важливого геополітичного партнера.

Громадська думка та імідж держави є взаємопов'язаними феноменами, що формують суспільну свідомість і міжнародне позиціонування країни. 24 лютого 2022 року імідж України у Франції кардинально змінився завдяки активному висвітленню війни французькими ЗМІ, такими як “Le Monde”, “Le Figaro” та “France 24”, які сформували образ України як символ сили, боротьби за свободу і демократію. Репортажі про українців, фотозвіти та офіційні заяви посилили значимість теми та вплив на французьке суспільство і підкреслили солідарність Франції з Україною.

Французькі медіа охопили широку аудиторію, розкриваючи реальні факти війни, що вплинуло на громадську думку і сприяло зміні сприйняття України від пострадянської країни з корупцією до країни, яка відстоює демократичні цінності та незалежність. Політична підтримка Франції, включаючи засудження російської агресії та активну громадську діяльність (мітинги), зміцнили новий імідж України та вказали на вагомість теми. Таким чином, медійний вплив, дипломатичні зусилля та громадська активність стали ключовими факторами у трансформації іміджу України, демонструючи важливість стратегічного управління громадською думкою для досягнення зовнішньополітичних цілей. Ця зміна іміджу підкреслює, як кризові події, за умови ефективної комунікації, можуть сприяти підвищенню міжнародного авторитету держави.

Підсумовуючи аналіз формування іміджу України у французькому суспільстві до 2022 року, можна констатувати його складну та динамічну еволюцію, позначену як історичними зв'язками, так і сучасними політичними та соціальними подіями. Початковий етап після здобуття незалежності характеризувався недостатньою обізнаністю та обережним ставленням Франції, зумовленим браком українознавчої експертизи та відсутністю чіткої стратегії співробітництва з боку молодшої української держави. Проте давні історичні корені, зокрема династичні зв'язки XI століття, заклали підґрунтя для подальшого розвитку відносин.

Події "Помаранчевої революції" у 2004 році стали своєрідним каталізатором інтересу французького суспільства до України. Активне висвітлення українських протестів у французьких ЗМІ та візити українських лідерів сприяли зростанню обізнаності та симпатії до демократичних прагнень українців. Однак внутрішні політичні розколи в Україні після революції дещо нівелювали позитивний імідж, створюючи враження нестабільності. Підписання "Дорожньої карти" українсько-французьких відносин у 2005 році стало важливим кроком у визначенні ключових напрямів двостороннього співробітництва.

Кардинальні зміни у сприйнятті України французьким суспільством відбулися після 2014 року, з початком російської агресії та анексії Криму. Франція зайняла чітку позицію підтримки територіальної цілісності та суверенітету України, засудивши дії Росії. Участь Франції в "нормандському форматі" підкреслила її роль у врегулюванні конфлікту. Революція Гідності остаточно закріпила в свідомості багатьох французів образ України як європейської держави, яка відстоює свої демократичні цінності та право на самовизначення.

Активізація двосторонніх відносин у політичній, економічній та культурній сферах сприяла подальшому формуванню позитивного іміджу України. Проведення українсько-французьких бізнес-форумів, зростання французьких інвестицій, участь французьких компаній у важливих інфраструктурних проектах, а також розвиток міжрегіонального співробітництва зміцнили економічні зв'язки та взаємний інтерес. Культурна дипломатія, діяльність Французького культурного центру, проведення фестивалю "Французька весна" та численні мистецькі обміни знайомили французьке суспільство з багатим культурним надбанням України.

Незважаючи на позитивні зрушення, імідж України у Франції до 2022 року залишався неоднозначним. Війна на Сході України та асоціації з Росією продовжували впливати на сприйняття. Водночас, зростаюча підтримка євроінтеграційних прагнень України серед частини французького суспільства, розуміння спровокованого характеру конфлікту та визнання демократичних цінностей українського народу свідчили про якісні зміни у формуванні іміджу України як незалежної та європейської держави. Подальші зусилля у сфері публічної дипломатії, акцентування на успіхах реформ та культурному розмаїтті України мали важливе значення для остаточного утвердження її позитивного іміджу у французькому суспільстві.

РОЗДІЛ 3 ПОВНОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ: СТАВЛЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ПОЛІТИКУМУ ТА СУСПІЛЬСТВА (2022 – ПОЧАТОК 2025 РОКУ)

3.1 Реакція Франції на початок війни в Україні

У лютому 2022 року Франція була заскочена розв'язаною Росією повномасштабною війною проти України. У оцінках французької розвідки, які були надані вищому керівництву країни, стверджувалося, що російська влада у такий спосіб хотіла лише шантажувати західних лідерів, а вдиратися до сусідньої країни не мала наміру. Подібних думок дотримуються французькі аналітичні кола.

В кінці 2021 року та на початку лютого 2022 року американські розвідники поширили дані про те, що вздовж кордонів України знаходиться російська техніка та армія близько 125000 чоловік, з цього моменту Європа та США почали говорити про можливість нападу Росії на Україну. «Коли на кордоні 125 000 чоловік, є привід для занепокоєння», — заявив міністр закордонних справ Франції Жан-Ів Ле Дріан⁷⁹.

Ситуація є серйозною, враховуючи ескалацію, спричинену розгортанням різних російських військових сил на українському кордоні, в Білорусі та в Чорному морі. Сполучені Штати Америки в неділю, 13 лютого, повторили, що росіяни можуть напасти на Україну «у будь-який час», наступного дня після телефонної розмови між президентами Джо Байденом і Володимиром Путіним, яка не дала їм «жодних підстав для оптимізму». Зусилля щодо консультацій між західними столицями подвоїлися. Після розмови з Еммануелем Макроном пан Байден також протягом дня поспілкувався зі своїм українським колегою Володимиром Зеленським⁸⁰.

⁷⁹ François d'Orcival: «Partie de poker menteur ou roulette russe en Ukraine?». Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/vox/monde/francois-d-orcival-partie-de-poker-menteur-ou-roulette-russe-en-ukraine-20220218> (дата звернення: 20.03.2025).

⁸⁰ Crise en Ukraine : les Occidentaux en état d'alerte après un nouveau week-end d'escalade diplomatique. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/14/russie-ukraine-les-occidentaux-en-etat-d-alerte-apres-un-nouveau-week-end-d-escalade-diplomatique> (дата звернення: 20.03.2025).

Вже 14.02 близько 30 країн попросили своїх громадян залишити країну через побоювання російського вторгнення, а посольства скорочували свій персонал⁸¹.

Франція, яка була однією з учасниць нормандського формату переговорів, зробила декілька заяв про переговори про деескалацію та врегулювання конфлікту дипломатичним шляхом. Президент Франції Еммануель Макрон, який назвав себе медіатором в цьому конфлікті протягом двох місяців активно вів телефонні розмови, онлайн-зустрічі та навіть здійснив офіційний візит 7.02.2022 року в Москву де провів переговори з президентом росії⁸². Такі дії Президента Франції можуть бути з декількох причин: бажання проявитися на кінець перебування на посаді президента перед виборами у Франції⁸³, хоче зробити так, щоб війна не дійшла до Європи⁸⁴ та не втратити російський газ ,яким користується Європа⁸⁵.

“Le Monde” в одній зі своїх статей зазначає, що Еммануель Макрон, який вже двічі розмовляв телефоном з президентом Росії протягом останніх семи днів, вважає, що може зіграти роль посередника в цьому конфлікті. Глава французької держави приймав свого російського колегу протягом перших місяців свого мандату, у 2017 році, у пишному Версалі, а потім, два роки по тому, у фортеці

⁸¹ En Ukraine, le sentiment d’être abandonné à son sort après les appels au départ des étrangers. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/14/face-aux-appels-au-depart-des-etrangers-les-ukrainiens-gagnes-par-un-sentiment-d-abandon> (дата звернення: 20.03.2025).

⁸² Crise en Ukraine : Emmanuel Macron teste une « méthode » de désescalade face à Vladimir Poutine. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/08/crise-ukrainienne-a-moscou-emmanuel-macron-a-la-recherche-d-une-position-d-equilibre> (дата звернення: 20.03.2025).

⁸³ Emmanuel Macron pense pouvoir tirer profit de la crise ukrainienne, à deux mois de la présidentielle. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2022/article/2022/02/08/a-deux-mois-de-la-presidentielle-emmanuel-macron-pense-pouvoir-tirer-profit-de-la-crise-ukrainienne> (дата звернення: 20.03.2025).

⁸⁴ Vidéo : Emmanuel Macron prône « la désescalade » à Moscou et à Kiev. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/video/2022/02/08/video-a-moscou-et-kiev-emmanuel-macron-prone-la-desescalade> (дата звернення: 20.03.2025).

⁸⁵ Guerre en Ukraine: les Vingt-Sept cherchent la parade au gaz russe. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/conjoncture/guerre-en-ukraine-les-vingt-sept-cherchent-la-parade-au-gaz-russe-20220228> (дата звернення: 20.03.2025).

Брегансон (Вар), у літній резиденції президентів Республіки, щоб розпочати свій «стратегічний діалог» з Москвою. Що, за словами Єлисейського палацу, говорить про «важливі особисті стосунки» з главою Кремля⁸⁶. Така інформація може свідчити про особистісні стосунки Еммануеля Макрона та путіна.

28 січня 2022 року під час телефонної розмови Президент Франції та лідер Кремля «домовилися продовжити діалог», повідомляє Єлисейський палац. Макрон наполягав на відродженні Мінського мирного процесу щодо українського сепаратистського регіону Донбас⁸⁷.

Провівши кілька телефонних розмов із Володимиром Путіним і наполегливо закликаючи «продовжити діалог» та вирішити конфлікт з Україною дипломатичним шляхом 7 лютого він прибув до Москви де провів понад п'ять годин переговорів з президентом росії у Кремлі^{88 89}. 8 лютого Макрон відвідав Київ, де заявив, що «просунути переговори вперед можливо»^{90 91}, а також апередодні свого від'їзду до Москви Еммануель Макрон заявив, що «інтенсивність діалогу, який ми мали з Росією», ймовірно, «запобіжить» наступу

⁸⁶ Crise ukrainienne : Emmanuel Macron « n'exclut » pas de se rendre à Moscou. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/03/crise-ukrainienne-emmanuel-macron-n-exclut-pas-de-se-rendre-a-moscou> (дата звернення: 20.03.2025).

⁸⁷ Face à Macron, Poutine regrette le rejet de ses demandes par les Etats-Unis, mais ne claque pas la porte des négociations. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/01/28/face-a-macron-poutine-regrette-le-rejet-de-ses-demandes-par-les-etats-unis-mais-ne-claque-pas-la-porte-des-negociations> (дата звернення: 20.03.2025).

⁸⁸ Vidéo : Emmanuel Macron prône « la désescalade » à Moscou et à Kiev. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/video/2022/02/08/video-a-moscou-et-kiev-emmanuel-macron-prone-la-desescalade> (дата звернення: 20.03.2025).

⁸⁹ Emmanuel Macron pense pouvoir tirer profit de la crise ukrainienne, à deux mois de la présidentielle. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2022/article/2022/02/08/a-deux-mois-de-la-presidentielle-emmanuel-macron-pense-pouvoir-tirer-profit-de-la-crise-ukrainienne> (дата звернення: 20.03.2025).

⁹⁰ Crise ukrainienne : Macron l'équilibriste. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/blog/cartooningforpeace/2022/02/08/crise-ukrainienne-macron-lequilibriste/> (дата звернення: 20.03.2025).

⁹¹ Crise en Ukraine : la France, l'Allemagne et la Pologne affichent un front uni. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/08/crise-en-ukraine-emmanuel-macron-se-rend-a-kiev-apres-moscou> (дата звернення: 20.03.2025).

на Україну⁹². Хоча він не міг очікувати, що цей візит стане явною ознакою розрядки в російсько-українській кризі, президент Єлисейського палацу сподівається отримати сигнал, хай навіть незначний, який доведе, що деескалація можлива. І що це залежить від нього. «Очевидно, що це не його криза, але вона може дозволити Еммануелю Макрону продемонструвати своє лідерство. Він може бути тим, хто знайде шлях до деескалації»⁹³. Під час візитів до своїх російського та українського колег 7 та 8 лютого Еммануель Макрон спробував послабити напруженість, яка зростала протягом кількох тижнів, але старання Еммануеля Макрона були марними⁹⁴.

У суботу ввечері, під час зустрічі з президентом Франції Еммануелем Макроном, Зеленський «висловив бажання не реагувати на провокації вздовж лінії зіткнення », повідомляв Єлисейський палац . Цю позицію підтвердив міністр оборони України Олексій Резніков, який, тим не менш, попередив, що не дозволить безкарно обстрілювати цивільне населення та свої війська, опублікувавши повідомлення у Facebook⁹⁵.

Еммануель Макрон все ще хотів вірити в дипломатію, попри суперечливі сигнали та двозначні слова з боку кремлівського лідера. Після нової серії телефонних розмов з Володимиром Путіним та Джо Байденом, яка тривала до пізньої ночі в неділю, 20 лютого, Єлисейський палац оголосив про принципову

⁹² « Pour dissuader Poutine d'attaquer l'Ukraine, une doctrine de "riposte adaptée" est nécessaire ». Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/idees/article/2022/02/08/bruno-tertrais-pour-dissuader-poutine-d-attaquer-l-ukraine-une-doctrine-de-riposte-adaptee-est-necessaire> (дата звернення: 20.03.2025).

⁹³ Emmanuel Macron pense pouvoir tirer profit de la crise ukrainienne, à deux mois de la présidentielle. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2022/article/2022/02/08/a-deux-mois-de-la-presidentielle-emmanuel-macron-pense-pouvoir-tirer-profit-de-la-crise-ukrainienne> (дата звернення: 20.03.2025).

⁹⁴ Vidéo : Emmanuel Macron prône « la désescalade » à Moscou et à Kiev. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/video/2022/02/08/video-a-moscou-et-kiev-emmanuel-macron-prone-la-desescalade> (дата звернення: 20.03.2025).

⁹⁵ Crise en Ukraine : les craintes d'une action militaire russe à leur comble, les ressortissants français et allemands appelés à quitter le pays. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/19/crise-en-ukraine-les-craintes-d-une-action-militaire-russe-a-leur-comble-les-ressortissants-francais-et-allemands-appelles-a-quitter-le-pays> (дата звернення: 20.03.2025).

домовленість щодо майбутнього проведення саміту між президентами Росії та Америки. Для цієї зустрічі була поставлена одна умова: «Щоб Росія не вторглася в Україну». «Спосіб виграти час, оскільки військові приготування на кордонах України останніми днями подвоїлися за інтенсивністю, а пан Путін тримає всі карти в руках»⁹⁶.

З огляду на порушення угоди про припинення вогню між українськими військами та проросійською сепаратистською владою на Донбасі та нависання загрози нового російського вторгнення, президент України Володимир Зеленський звернувся до західних лідерів, які зібралися в суботу в Мюнхені на щорічну Конференцію з питань безпеки. Відступаючи від своєї звичайної стриманості, яку спостерігав останніми днями, що принесло йому повагу від Олафа Шольца та Еммануеля Макрона, глава української держави виглядав гарячковим на трибуні, заперечуючи, що він «піддається паніці»⁹⁷.

Вже 21 лютого путін зателефонував Еммануелю Макрону і сповістив, що він готується визнати незалежність двох сепаратистських утворень українського Донбасу, самопроголошених республік Донецька та Луганськ, ще до того, як перші колони російської бронетехніки увійдуть до цього регіону східної України, у псевдологіці «оборони»⁹⁸. В той самий час, Президент України Володимир Зеленський відповів: «Ми на своїй землі. Ми нічого і нікого не боїмося»⁹⁹.

⁹⁶ Crise en Ukraine : la perspective d'un sommet Poutine-Biden comme ultime effort diplomatique. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/21/un-sommet-poutine-biden-ultime-effort-diplomatique> (дата звернення: 20.03.2025).

⁹⁷ Ukraine : en Allemagne, Zelensky égratigne ses alliés occidentaux. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/ukraine-en-allemande-zelensky-egratigne-ses-allies-occidentaux-20220219> (дата звернення: 20.03.2025).

⁹⁸ Crise ukrainienne : Emmanuel Macron tente de gérer l'affront diplomatique infligé par Vladimir Poutine. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/politique/article/2022/02/22/presidentielle-2022-emmanuel-macron-tente-de-gerer-l-affront-diplomatique-inflige-par-vladimir-poutine> (дата звернення: 20.03.2025).

⁹⁹ «Nous sommes sur notre propre terre»: le président ukrainien dénonce la reconnaissance par la Russie de l'indépendance de territoires séparatistes. Le Figaro. URL: <https://video.lefigaro.fr/figaro/video/nous-sommes-sur-notre-propre-terre-le-president-ukrainien-denonce-la-reconnaissance-par-la-russie-de-lindependance-de-territoires-separatistes/> (дата звернення: 20.03.2025).

Президент України Володимир Зеленський у вівторок 22.02 у зверненні до народу засудив порушення «суверенітету та територіальної цілісності» України після визнання Москвою незалежності двох сепаратистських «республік» Донбасу, яких, як він стверджує, «не боїться». «Україна називає останні дії Росії порушенням суверенітету та територіальної цілісності нашої держави», – сказав він, додавши, що українці «на своїй землі», «нічого і нікого не бояться» і не віддадуть «жодного шматочка країни»¹⁰⁰.

Коли 24 лютого Росія почала повномасштабне вторгнення, Франція та решта ЄС обмежилися дипломатичними демаршами: заявами про засудження агресії^{101 102}, кількома пакетами санкцій і скликанням екстреного засідання міністрів енергетики¹⁰³. Закон про тимчасовий захист біженців ухвалили лише четвертого дня після початку війни¹⁰⁴. У цьому контексті Київ критикував повільність реакції: Володимир Зеленський наголошував, що він «не піддається паніці»¹⁰⁵, але вже 25 лютого констатував: «Як ви збираєтеся захищатися, якщо

¹⁰⁰ Crise ukrainienne : au Conseil de sécurité de l'ONU, la plupart des membres condamnent la décision de Poutine. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/21/ukraine-moscou-juge-premature-d-organiser-un-sommet-entre-vladimir-poutine-et-joe-biden> (дата звернення: 20.03.2025).

¹⁰¹ La France élabore des scénarios pour l'accueil des Ukrainiens. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/actualite-france/la-france-elabore-des-scenarios-pour-l-accueil-des-ukrainiens-20220225> (дата звернення: 20.03.2025).

¹⁰² «Attaque injustifiée», «violation du droit» : la communauté internationale condamne l'invasion russe en Ukraine. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/attaque-injustifiee-invasion-illegale-le-mepris-de-la-russie-la-communaute-internationale-condamne-l-invasion-russe-en-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).

¹⁰³ Guerre en Ukraine: les Vingt-Sept cherchent la parade au gaz russe. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/conjoncture/guerre-en-ukraine-les-vingt-sept-cherchent-la-parade-au-gaz-russe-20220228> (дата звернення: 20.03.2025).

¹⁰⁴ Guerre en Ukraine: «Nous allons donner la protection temporaire à tous les Ukrainiens», annonce Gérald Darmanin. Le Figaro. URL: <https://video.lefigaro.fr/figaro/video/guerre-en-ukraine-nous-allons-donner-la-protection-temporaire-a-tous-les-ukrainiens-annonce-gerald-darmanin/> (дата звернення: 20.03.2025).

¹⁰⁵ Ukraine : en Allemagne, Zelensky égratigne ses alliés occidentaux. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/ukraine-en-allemande-zelensky-egratigne-ses-allies-occidentaux-20220219> (дата звернення: 20.03.2025).

так повільно допомагає Україні?» та закликав до відключення SWIFT і нафтового ембарго¹⁰⁶.

До самого початку бойових дій Макрон старанно вибудовував двосторонню гру, одночасно діючи в інтересах діалогу з Кремлем і підтримуючи Київ. Після вторгнення ж ситуація вимагала чіткішого курсу, але ЄС, побоюючись енергетичної кризи, страху війни в Європі та сумніву про силу України довго зважував кожен крок. Тому й сталося так, що конкретні заходи від санкцій до військової допомоги були запроваджені на кілька днів.

Щодо висвітлення подій в Україні 24.02.2022 можна сказати, що Франція активно слідкувала та поширювала інформацію в своїх ЗМІ, що вплинуло на імідж України у французькому суспільстві. До цієї дати Україна асоціювалася з пострадянським простором, політичною нестабільністю, війною на Донбасі та прагненням до європейської інтеграції після революції гідності з листопада 2013 до лютого 2014 року. Після 24 лютого 2022 року Україна почала сприйматися як символ боротьби за свободу, демократію та європейські цінності, що спричинило хвилю солідарності у Франції. Французьке суспільство, медіа та уряд активно підтримали Україну, що кардинально змінило її образ. Для аналізу іміджу України 24.02.2022 було проаналізовано головні французькі ЗМІ, такі як Le Monde, Le Figaro та France 24, RFI та соцмережі президента Французької Республіки Еммануеля Макрона.

В цей день у французьких ЗМІ війна в Україні стала однією з найголовніших тем. Одне з найпопулярніших ЗМІ Франції “Le Figaro” о 6:48 ранку опублікувало статтю, в якій зазначено, що 24.02.2022 в цей день вони будуть говорити про Україну та вторгнення росії до України¹⁰⁷, що показує

¹⁰⁶ Zelensky juge la réponse européenne trop «lente» et appelle les Européens aguerris à venir combattre en Ukraine. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/zelensky-juge-la-reponse-europeenne-trop-lente-et-appelle-les-europeens-aguerris-a-venir-combattre-en-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).

¹⁰⁷ La lettre du Figaro du 24 février 2022. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/la-lettre-du-figaro-du-24-fevrier-2022-20220224> (дата звернення: 20.03.2025).

високий рівень зацікавленості у висвітленні теми війни в Україні та бажання інформувати французьке суспільство про події, які відбуваються, що є важливим у формуванні громадської думки та іміджу країни.

Президент Французької Республіки Еммануель Макрон висловив свою підтримку Україні та українському народові, зазначає “Le Monde”: Еммануель Макрон провів телефонну розмову зі своїм українським колегою Володимиром Зеленським, якому підтвердив свою підтримку України. «Президент Республіки підтвердив свою підтримку України та відданість суверенітету і територіальній цілісності країни», - йдеться у повідомленні¹⁰⁸. У своїх соцмережах Президент Французької Республіки заявив: *Українському народу, Президенту Зеленському, сьогодні ввечері, я підтверджую нашу підтримку і нашу відданість суверенітету і територіальній цілісності України. Франція продовжуватиме підтримувати Україну економічно, фінансово і в плані надання оборонного обладнання*¹⁰⁹. Еммануель Макрон також офіційно звернувся до французів і засудив «вибір війни» Володимира Путіна і висловив підтримку України у війні проти росії¹¹⁰. Цього ж дня “Le Figaro” опублікувало новину про те, що Еммануель Макрон звернеться до нації щодо нападу Росії на Україну, про це оголосив Єлисейський палац у Twitter у четвер, 24 лютого, після засідання Ради оборони, яке відбулося того ж ранку¹¹¹.

Вранці 24 лютого 2022 року відбулися протести з сотнями українців, які зібралися, щоб засудити «божевілля» Володимира Путіна і продемонструвати

¹⁰⁸ Crise ukrainienne : la Russie lance une opération militaire, l'Ukraine craint « une grande guerre en Europe ». Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/24/crise-ukrainienne-le-president-zelensky-craint-une-grande-guerre-en-europe> (дата звернення: 20.03.2025).

¹⁰⁹ X Emmanuel Macron URL: <https://x.com/EmmanuelMacron> (дата звернення: 20.03.2025).

¹¹⁰ REPLAY - Emmanuel Macron s'exprime sur l'opération militaire russe en Ukraine. France24. URL: <https://www.france24.com/fr/vid%C3%A9o/20220224-replay-emmanuel-macron-s-exprime-sur-l-op%C3%A9ration-militaire-russe-en-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).

¹¹¹ Guerre en Ukraine : Macron va «s'adresser à la Nation prochainement». Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/flash-actu/guerre-en-ukraine-macron-va-s-adresser-a-la-nation-prochainement-20220224> (дата звернення: 20.03.2025).

свою солідарність зі співвітчизниками-зазначили в “Le Monde”¹¹² та “Le Figaro”¹¹³. Такі заходи мають вагомий вплив на формування іміджу країни та показують важливість ситуації, яка спонукає до активних дій як з боку правління, так і з боку громадськості.

В той самий день France 2 терміново скасував програму «Єлисейські поля 2022» на користь програми про війну в Україні. Замість політичної програми «Élysée 2022», яка була перенесена на «наступний тиждень», Леа Саламе о 20:40 вестиме програму на тему «Війна в Україні», в якій візьмуть участь «експерти, політики та спеціальні посланці». - “Le Figaro”¹¹⁴. Скасування програм та зміни заради висвітлення теми війни в Україні вказують на те, що ця тема стала важливішою та невідкладною, що ще більше посилює значимість та цікавість в очах населення Франції та підтримку з боку французького правління та ЗМІ.

Також провідні французькі ЗМІ активно висвітлювали події, які відбувалися 24.02.2022 року в Україні. На офіційних сайтах “Le Monde”, “Le Figaro” можна побачити багато новин з фото та відео де можна зображені вибухи¹¹⁵, військова техніка¹¹⁶, люди в укриттях¹¹⁷ та інші фото з того

¹¹² A Paris, dans la manifestation de solidarité avec l'Ukraine : « C'est démentiel d'imaginer vivre une guerre en Europe ». Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/societe/article/2022/02/24/c-est-dementiel-d-imaginer-vivre-une-guerre-en-europe> (дата звернення: 20.03.2025).

¹¹³ «Stoppez cette folie!»: rassemblements en Europe contre l'invasion russe. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/flash-actu/stoppez-cette-folie-rassemblements-en-europe-contre-l-invasion-russe> (дата звернення: 20.03.2025).

¹¹⁴ France 2 déprogramme en urgence «Élysée 2022» au profit d'une émission sur la guerre en Ukraine. TV Magazine. URL: <https://tvmag.lefigaro.fr/programme-tv/france-2-deprogramme-en-urgence-elysee-2022-au-profit-d-une-emission-sur-la-guerre-en-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).

¹¹⁵ La Russie a lancé une «invasion de grande ampleur» de l'Ukraine. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/la-russie-a-lance-une-invasion-de-grande-ampleur-de-l-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).

¹¹⁶ Carte de la guerre en Ukraine : au 131e jour, avec la prise de Lisichansk, les Russes occupent toute la région de Lougansk. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/guerre-en-ukraine-la-carte-pour-suivre-la-situation-militaire-20220224> (дата звернення: 20.03.2025).

¹¹⁷ Ukraine: des habitants de Kiev se réfugient dans le métro pour «sauver» leur vie. Le Figaro. URL: <https://video.lefigaro.fr/figaro/video/ukraine-des-habitants-de-kiev-se-refugient-dans-le-metro-pour-sauver-leur-vie/> (дата звернення: 20.03.2025).

дня¹¹⁸. Додатково можна побачити карти та плани руху російських та українських військових¹¹⁹.

Отже, Франція хоч і заявила про прихильність суверенітету України, активно висвітлювала події, але не відразу надала рішучу підтримку. «Три дні. Саме стільки часу знадобилося європейцям, щоб поховати свої останні ілюзії щодо миру, який вони вважали тривалим, та зруйнувати деякі зі своїх табу»¹²⁰. Це свідчить, що Франція та Європейський союз не діяли швидко, бо сумнівалися, чи вистоїть Україна.

Проаналізувавши висвітлення теми війни в Україні можна дійти до висновку, що Франція оперативно відреагувала на початок війни в Україні та почала активно розповсюджувати інформацію про події, але не почала діяти більш серйозно впроваджуючи санкції та допомогу українським біженцям. Ці дії були через деякий час після початку війни, тому що Франція та ЄС не знали чи вистоїть Україна в цій війні. Французькі ЗМІ зробили вагомий внесок для зміни іміджу України своїм активним висвітленням подій та створенням публікацій, які показали реальні факти та вплинули на громадську думку французького населення. Таким чином можна сказати, що провідні ЗМІ Франції охопили широку аудиторію французького населення і розкрили тему війни в Україні, що стало однією з причин зміни іміджу України у Франції 24.02.2022 року, а підтримка та офіційні заяви Президента Французької Республіки Еммануеля Макрона підсилили впливовість та важливість війни в Україні.

¹¹⁸ Ukraine : le récit en photos de l'opération d'invasion de l'armée russe. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/24/ukraine-le-recit-en-photos-de-l-operation-d-invasion-de-l-armee-russe> (дата звернення: 20.03.2025).

¹¹⁹ EN DIRECT - Guerre en Ukraine : le président Zelensky regrette que Kiev soit «laissée seule» face à l'armée russe. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/en-direct-la-russie-attaque-l-ukraine-macron-condamne-la-decision-russe-de-faire-la-guerre> (дата звернення: 20.03.2025).

¹²⁰ Face à la Russie, l'Europe fait le choix de la puissance. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/guerre-en-ukraine-face-a-la-russie-l-europe-fait-le-choix-de-la-puissance> (дата звернення: 20.03.2025).

3.2 Політичні і громадські настрої у Франції в умовах довготривалої війни в Україні (2022-2025 роки)

На початку повномасштабної війни в Україні Франція висловила свою підтримку та засудила дії росії¹²¹. Провідні ЗМІ Франції такі як Le Monde, Le Figaro, France 24 та інші активно висвітлювали і продовжують висвітлювати тему війни в Україні, що має вагомий вплив на формування громадської думки Франції та підтримки України французьким суспільством. Також вагомий вплив початок війни в Україні 24 лютого 2022 року мав на президентські вибори у Франції, тому кандидати в президенти висловили свою думку щодо повномасштабного вторгнення. 10 квітня 2022 р. у Франції відбувся перший тур президентських виборів у Франції.

Загалом правоцентристські кандидати дотримуються проукраїнської позиції. Імідж президента Франції Еммануеля Макрона покращився завдяки його чіткій і послідовній позиції щодо засудження російської агресії і підтримки надання гуманітарної допомоги Україні. У промові 2 березня Макрон намагався закріпити за собою образ компетентного захисника нації.

Після початку війни представниця правих сил Валері Пекрес, кандидатка від «Республіканської партії», створила власну «раду оборони» і 28 лютого 2022 року провела зустріч із колишніми високопосадовцями Мішелем Барньє, Ерве Мораном та Мішель Аллію-Марі. 9 березня Пекрес закликала скоротити імпорту російських енергоносіїв, а 24 березня запропонувала розміщувати українських біженців у віллах або на яхтах, що належать російським олігархам.

Натомість ультраправі кандидати висловлювали сумніви щодо ймовірності російського вторгнення в Україну та продовжували підтримувати Володимира Путіна. У зв'язку з цим, 25 лютого 2022 року мер міста Без'є Робер

¹²¹ Opération militaire russe en Ukraine : la France renforce son soutien à l'Ukraine. France24. URL: <https://www.france24.com/fr/vid%C3%A9o/20220224-op%C3%A9ration-militaire-russe-en-ukraine-la-france-renforce-son-soutien> (дата звернення: 20.03.2025).

Менар виступив із критикою проросійської орієнтації Марін Ле Пен та Еріка Земмура.

Хоча Марін Ле Пен, лідерка партії «Національне об'єднання», традиційно відома своїми проросійськими поглядами, вона засудила війну, розпочату Росією проти України. 1 квітня Ле Пен також заявила, що після завершення війни Росія може знову стати союзником Франції, проте водночас наголосила на необхідності якнайшвидшого досягнення миру в Україні та підтримці українських біженців у Франції.

Лідер партії «Реконкіста» Ерік Земмур спочатку мав негативне ставлення до України. 28 лютого 2022 року він заявив, що за конфлікт несе відповідальність НАТО та виступив проти прийому українських біженців. Лише 6 березня він визнав, що спочатку не усвідомив, що саме Росія розпочала війну, і переглянув свою позицію щодо біженців. Водночас 8 березня Земмур заявив, що війна в Україні не матиме визначального значення для майбутнього Франції. Його позиція перегукується з висловлюваннями 2015 року, коли він називав Україну "мертвою" країною, а Францію, Німеччину та Росію — державами, які нібито зібралися біля її "труни", прикидаючись, що це "колиска", й порівнював ситуацію з поділами Польщі наприкінці XVIII століття, наголошуючи, що Україна не має такої давньої славної історії, як Польща.

Радикальний кандидат, лідер партії «Нескорена Франція» Жан-Люк Меланшон, якого критикували за симпатії до В. Путіна, заперечував звинувачення у підтримці російської агресії проти України. 1 березня 2022 року він висловився проти постачання зброї Україні. Загалом Меланшон наполягає на необхідності встановлення миру між Росією та Україною: 4 березня він організував мітинг на підтримку миру в Україні, а 9 березня виголосив промову, виступаючи за «позаблокову» політику Франції. 23 березня він наголосив, що відповідальність за війну лежить на В. Путіні.

На відміну від Меланшона, помірковані ліві кандидати зайняли проукраїнську позицію. Зокрема, 18 березня 2022 року кандидат від «Зелених»

Яннік Жадо розкритикував ідею позаблоковості Франції, яку просував Меланшон, а 24 березня звинуватив французьку енергетичну компанію «Total» у причетності до російських воєнних злочинів. Кандидатка від соціалістів, мер Парижа Анн Ідальго, заявила про підтримку постачання зброї Україні, а 14 березня виступила за запровадження газового ембарго проти Росії¹²².

Загалом головні кандидати в президенти засудили дії росії щодо України не дивлячись на їх прихильність до росії, що вказує на підтримку України і формування громадської думки¹²³. Такі дії кандидатів можуть бути зумовлені бажанням отримати підтримку суспільства на виборах та бути причетним до вирішення питання війни. В той самий час деякі з кандидатів мали неоднозначні дії та висловлювання щодо повномасштабного вторгнення росії в Україну і змінювали свою позицію. Кількість підтримки кандидатів на президентських виборах та їх дії можуть показати нам ставлення громадськості до війни в Україні. Відповідно до цього ми можемо прослідкувати, що більшість французів засуджують дії росії щодо України.

В перші дні повномасштабного вторгнення росії в Україну за даними опитування IFOP серед 1011 опитаних осіб 92% були занепокоєні через початок війни в Україні, що вказує на високий рівень зацікавленості в темі України та повномасштабного вторгнення¹²⁴. Вже через рік в лютому 2023 року відсоток громадян, які підтримують Україну знизився до загального значення 82%. З цих 82% за даними після 1 туру президентських виборів у 2022 році найменшу кількість займають прихильники лідера крайньої лівої партії «Нескорена Франція» Жан-Люка Меланшона 77%, прихильники лідера крайньої правої

¹²² Політики Франції щодо війни Росії проти України (аналітична записка). URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-proty-ukrainy/polityky-frantsii-shchodo-viiny-rosii-proty-ukrainy-analitychna-zapyska.html> (дата звернення: 25.03.2025).

¹²³ Ukraine : les principaux candidats à la présidentielle condamnent l'invasion russe. France24. URL: <https://www.france24.com/fr/france/20220224-ukraine-les-principaux-candidat-condamnent-l-invasion-russe> (дата звернення: 25.03.2025).

¹²⁴ Balise d'opinion #213. Un an après le début de la guerre : le regard des Français sur le conflit russo-ukrainien. IFOP. URL: <https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2023/02/119689-Rapport-SR-N213.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).

французької партії «Реконкіста» Еріка Земмура 78% та прихильники лідерки ультраправої партії «Національного об'єднання» Марін Ле Пен 82%¹²⁵. Як було зазначено вище, саме ці політичні діячі були прихильниками російської влади. Такі дані вказують на вплив політиків на формування громадської думки.

Також зниження рівня підтримки серед французького населення може бути спричиненим підвищенням цін на енергоресурси, які постачалися росією і відмовою Франції від них через санкції, які були впроваджені після початку війни в Україні¹²⁶.

За даними опитування в 2022 році 65% французів підтримали постачання зброї в Україну, але вже в 2023 відсоток підтримки знизився на 5%. Найменшу кількість підтримки мали прихильники партій «Реконкіста» Еріка Земмура 46% та прихильники лідерки ультраправої партії «Національного об'єднання» Марін Ле Пен 48%, що знову вказує на вплив формування думки серед громадян Франції¹²⁷.

Однією з важливих складових формування громадської думки щодо України є культурна складова. Прийом українських біженців, мітинги, культурні події за участі українських діячів у Франції підвищив рівень зацікавленості до України. Наприклад, в рамках кулінарної дипломатії, за ініціативи Посольства було забезпечено здійснення перекладу на французьку мову підготовленого Українським інститутом спільно з видавництвом «Їжак» видання «Україна: їжа та історія», а також забезпечено домовленості з провідним французьким видавництвом Edition de La Martinière про видавництво книги у Франції. Книга вийшла друком у квітні 2022 року та викликала неабиякий інтерес у французької публіки. Зазначене видання стало першою книгою про українську кухню на французькому ринку та завдяки французьким партнерам вже представлене у

¹²⁵ Balise d'opinion #213. Un an après le début de la guerre

¹²⁶ Entre janvier 2021 et juin 2022, la hausse des prix de l'énergie a entraîné une perte de pouvoir d'achat, malgré la mise en œuvre des mesures exceptionnelles. URL: <file:///C:/Users/nastj/Downloads/ia78.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).

¹²⁷ Balise d'opinion #213. Un an après le début de la guerre

інших франкомовних країнах, таких як Швейцарія, Бельгія та Канада. Успіх книги у Франції забезпечило інтерес до продажу прав на книгу у Італію, Німеччину та Японію.

З метою привернення уваги французької аудиторії до повномасштабної війни РФ проти України навесні 2022 року у КІЦ розгорнуто ініціативу «Українська весна», в рамках якої проведено виставку українських фотографів «Незламні», виставку колективу Etchingroom1 «Точка відліку», а також близько 20 подій, які мали на меті відобразити позиції українських діячів культури щодо війни Росії з Україною, історичного контексту взаємовідносин держав, з метою спростовування стереотипів і фейків, які поширює РФ, сприяти розвитку співпраці з французькими та іноземними колегами у Франції, підтримувати українських діячів культури, які зараз знаходяться в Україні, або були змушені тимчасово її залишити.

До ініціатив Посольства долучилася значна кількість іноземних партнерських інституцій, на базі яких упродовж чотирьох місяців відбувалася низка заходів на підтримку України та висловлення солідарності. Серед них — виставка «Ірпінь: зруйнований, але незламний» у Гете-інституті в Парижі, експозиція «Портрети спротиву» на фасаді Дому журналістів у Парижі та на паркані Мерії Парижа за підтримки Польського інституту, благодійні аукціони на підтримку України у Чеському культурному центрі в Парижі, україноцентричні конференції у Школі мистецтв Лувру, Центрі Жоржа Помпіду, Національному інституті історії мистецтва, благодійні заходи та концерти у театрах по всій Франції, а також різноманітні події за підтримки Ірландського і Румунського культурних центрів у Парижі.

Привернуто увагу до національної культурної спадщини України шляхом розміщення виставки «Вічна Україна» у Пале Рояль, яке є історичною пам'яткою Парижу. Виставку проведено у партнерстві з Центром національних пам'яток

Франції, Посольством України у Франції та Постійним представництвом України при ЮНЕСКО¹²⁸.

Також у 2022 році активізувалися контакти між Міністерством освіти і науки України та Міністерством національної освіти та молоді Франції. Зокрема, 28 червня 2022 року Міністр освіти і науки України С.Шкарлет у Парижі провів зустріч з Міністром національної освіти та молоді Франції П.Ндіайєм, у ході якої обговорювалися питання співробітництва в умовах повномасштабної військової агресії РФ проти України (навчання українських дітей у французьких школах, організація у Франції національного мультипредметного тесту для вступу на бакалаврат та магістерського комплексного тесту для вступу до магістратури, можливість надання Францією Україні шкільних автобусів тощо).

Наприкінці 2022 року було проведено опитування серед французів, щодо прогнозу на 2023 рік. За результатами опитування економічний та геополітичний контекст підриває моральний дух французів. Вони вкрай песимістично налаштовані щодо майбутнього країни. Для 69% з них 2023 рік буде гіршим, ніж 2022. Електорат робітничого класу був налаштований особливо песимістично¹²⁹.

2023-2024 роки можна назвати роками “втоми” від війни. В цей період ми можемо прослідкувати зниження підтримки серед французького населення, що може бути спричиненим парламентськими виборами та активною виборчою кампанією. За даними опитування, яке провів Cluster17 14-16 грудня 2023 року лише 20% респондентів хочуть, щоб Франція збільшила свою військову та стратегічну підтримку Україні в порівнянні з початком 2023 року де 60% опитуваних людей підтримало допомогу Україні. Навпаки, 39% хотіли б рухатися в напрямку скорочення або припинення цієї підтримки з боку Франції.

¹²⁸ Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/294-kulyturno-gumanitarne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 25.03.2025).

¹²⁹ Rétrospective 2022 et moral des Français à l'aube de 2023. Cluster17. URL: <https://cluster17.com/wp-content/uploads/2022/12/Guerre-en-Ukraine.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).

26% вважають, що його слід зберегти на тому ж рівні. Таке небажання громадської думки продовжувати допомогу Україні можна пояснити невизначеністю, яку відчували французи щодо результату війни. 34% респондентів вважають, що найімовірнішим результатом є перемога Росії, 32% вважають, що переможця не буде, а 20% вважають, що зрештою переможе Україна.

Тож, схоже, час був не на боці Володимира Зеленського, який мав переконати союзні уряди продовжувати свою військову підтримку, якщо Україна хоче перемогти. Однак, їм також доводиться мати справу з громадською думкою, яка може відчувати певну втому, допомагаючи державі, шанси на перемогу якої дуже невизначені. Однак, коли французів запитують про найбільш «бажаний» результат, а не про найімовірніший, підтримка України залишається думкою більшості. 53% респондентів хочуть перемоги України, порівняно з 16%, які хочуть перемоги Росії. Значна частина французів – 26% – хочуть, щоб «не було переможців», що можна інтерпретувати як бажання якомога швидше закінчити війну¹³⁰.

Вплив на формування громадської думки та зниження підтримки України має також велика кількість українських біженців, які приїхали у Францію на початку війни. З моменту вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року Франція прийняла на свою територію близько 120 000 біженців, яким була надана фінансова та гуманітарна допомога. Також така кількість біженців могла спричинити зменшення робочих місць, підвищення цін на оренду житла та продукти. Станом на 2024 рік у Франції залишились близько 65 тисяч українських біженців¹³¹.

¹³⁰ Les Français et le soutien à l'Ukraine. Cluster17. URL: <https://cluster17.com/wp-content/uploads/2023/12/Sondage-Cluster17-Le-PointUkraine.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).

¹³¹ Посол України у Франції Вадим Омельченко: «Для мене головний показник двосторонніх відносин — це графік постачання зброї». URL: https://lb.ua/news/2024/08/26/631346_posol_ukraini_frantsii_vadim.html (дата звернення: 25.03.2025).

У 2024 році президент Еммануель Макрон підтримував активну позицію щодо України, зокрема через ідею відправлення військ, але вона не знайшла широкої підтримки: більшість французів виступали проти прямої військової участі. Наприклад, пропозиція Макрона про відправлення військ активно критикувалася ультраправими (партія Марін Ле Пен) і лівими радикалами¹³².

Ультраправі, зокрема «Національне об'єднання» Марін Ле Пен, набрали популярності на виборах до Європарламенту 2024 року (31% голосів проти 14,6% пропрезидентського альянсу), що відображає зростання антиукраїнських настроїв серед їхніх прихильників. Жордан Барделла, лідер партії, заявляв про «червоні лінії» у військовій допомозі Україні, виступаючи проти передачі літаків Mirage чи далекобійної зброї¹³³.

Призначення Мішеля Барньє прем'єр-міністром у вересні 2024 року (представник «Республіканців») дещо стабілізувало підтримку України, оскільки Барньє висловлювався за продовження допомоги, хоча й наголошував на європейській оборонній автономії¹³⁴.

У висновку можна сказати, що на початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року французьке суспільство продемонструвало високу солідарність: 92% громадян були занепокоєні війною, а провідні ЗМІ, такі як Le Monde та France 24, активно висвітлювали конфлікт, формуючи підтримку України. Президентські вибори 2022 року посилили цю тенденцію, адже більшість кандидатів, включно з Еммануелем Макроном і Валері Пекрес, засудили Росію та виступили за гуманітарну й військову допомогу Україні.

¹³² Якою буде Франція після перемоги Ле Пен і що буде з допомогою Україні. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c9rr3vzv3pdo> (дата звернення: 25.03.2025).

¹³³ На позачергових виборах до парламенту у Франції лідирує проросійський альянс на чолі з Марін Ле Пен. Пояснить, це небезпечно для України? URL: <https://babel.ua/texts/108647-na-pozachergovih-viborah-do-parlamentu-u-franciji-lidiruye-prorosiyskiy-alyans> (дата звернення: 25.03.2025).

¹³⁴ Що відомо про нового прем'єра Франції і його позицію щодо України. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/09/6/7193624/> (дата звернення: 25.03.2025).

Навіть політики з проросійськими поглядами, як Марін Ле Пен, адаптували свої позиції до суспільних настроїв, підтримуючи біженців і засуджуючи агресію.

З 2023 року підтримка України знизилася до 82%, а до кінця року лише 20% французів виступали за збільшення військової допомоги, тоді як 39% бажали її скорочення. Це пов'язано з економічними труднощами (зростання цін на енергоресурси та продукти), песимістичними настроями (69% вважали 2023 рік гіршим за 2022) та впливом ультраправих і лівих радикалів, чий прихильники менш підтримували Україну. Культурна дипломатія, зокрема ініціативи «Українська весна» та видання про українську культуру, сприяла збереженню інтересу, але велика кількість біженців (120 000 у 2022 році, 65 000 у 2024) посилила втому від війни.

У 2024 році пропозиція Макрона про відправку військ викликала критику, а зростання популярності ультраправих на виборах до Європарламенту (31% голосів) підкреслило антиукраїнські настрої серед їхніх прихильників. Хоча призначення Мішеля Барньє стабілізувало політичну підтримку, громадська думка залишалася неоднозначною: 53% бажали перемоги України, але лише 20% вірили в неї, тоді як 34% вважали перемогу Росії ймовірною. Таким чином, французька громадськість поєднує солідарність з Україною з втомою від тривалого конфлікту та економічних викликів.

3.3 Ставлення французів до війни в Україні з 2022 до початку 2025 року (на основі власного опитування)

Дослідження, проведене серед 33 французьких респондентів віком від 25 до 80 років (45,5% віком від 41 до 60, 39,4% від 61 до 80 та 15,2% від 26 до 40 років) серед яких 57,6% жінок та 42,4% чоловіків, що дозволяє простежити трансформацію ставлення до України та війни з Росією з моменту повномасштабного вторгнення у 2022 році до початку 2025 року. Результати опитування висвітлюють зміни в рівні зацікавленості, емоційних реакціях, сприйнятті українців, проявах солідарності, оцінці впливу війни на Францію та очікуваннях щодо політики держави.

До 2022 року значна частина французів — 74% — вже цікавилася ситуацією в Україні, що свідчить про базову обізнаність із подіями в регіоні (дод. 1). Початок масштабної агресії Росії спричинив майже повне охоплення теми громадською увагою: 97% респондентів стали активно стежити за розвитком подій (дод. 1). Основними темами, які викликали найбільший інтерес, стали воєнні атаки Росії, міжнародна допомога Україні та гуманітарна ситуація (дод. 2). Така динаміка свідчить про зростання емпатії та усвідомлення значущості конфлікту для всієї Європи.

Після новин про початок бойових дій більшість опитаних відчували гнів, страх, сум і нерозуміння — типовий спектр емоцій, що супроводжує сприйняття великомасштабної трагедії (дод. 3). Саме ці переживання стали основою для формування рішучої позиції щодо підтримки України, яку висловила переважна більшість респондентів (дод. 4). Те, що ці емоції залишаються актуальними й після трьох років від початку конфлікту, свідчить про глибоку емоційну залученість французького суспільства (дод. 19).

У відповідях переважають позитивні характеристики щодо українців — їх називають стійкими, хоробрими, солідарними й згуртованими (дод. 5). Таке сприйняття свідчить про захоплення боротьбою українського народу за свободу та незалежність. Негативні оцінки практично не трапляються — лише один випадок вказує на наявність проросійського уявлення, що виглядає як виняток серед загальної тенденції (дод. 5).

З початком вторгнення значна частина респондентів — близько 55% — надавала різні форми допомоги українським біженцям, зокрема тимчасове житло, гуманітарну або фінансову підтримку (дод. 6, 7). Активність також проявилася через участь у мітингах, підтримку в соціальних мережах і благодійних ініціативах (дод. 8). Ця підтримка не обмежилася періодом перших місяців війни. Вона переросла у стійке переконання: більшість респондентів (91%) впевнені, що Франція повинна залишатися відкритою до прийому

українських біженців (дод. 9). При цьому 45,5% мали особистий досвід спілкування з ними та відзначили позитивні враження (дод. 10).

Підтримка з боку держави також сприймається позитивно, але більшість респондентів вважають, що її потрібно посилювати. Схвалення отримують як гуманітарна (дод. 11), так і військова допомога (дод. 12). 81% опитаних вважають, що Франція має надавати ще більше ресурсів та підтримки Україні (дод. 13). Показово, що понад дві третини опитаних виступають за посилення санкцій проти Росії, що демонструє високий рівень політичної рішучості громадян (дод. 14).

Французи чітко усвідомлюють, що війна в Україні безпосередньо впливає на їхню країну. Респонденти вказують на економічні труднощі, політичну напругу та загрозу безпеці (дод. 15). Найбільш відчутним є економічний аспект — зростання цін на енергоносії, інфляція, нестабільність ринку (дод. 16). Втім, попри всі труднощі, більшість респондентів (78%) готові миритися з фінансовими втратами заради збереження принципової підтримки України (дод. 17). Це свідчить про перевагу цінностей над побутовим комфортом. 65% опитаних зазначають, що війна вплинула на їхнє щоденне життя — емоційно, фінансово та побутово (дод. 18). Такий вплив став постійним і визначальним фоном для формування суспільного настрою.

Попри економічні труднощі та емоційне виснаження, 60% опитаних і далі відчувають солідарність з українським народом (дод. 20). Водночас 73% зазначають, що їхнє ставлення до Росії суттєво погіршилось (дод. 21). Разом із тим, спостерігається обмежене зростання зацікавленості українською культурою. Україна досі сприймається переважно через призму війни, а не як багатовимірна європейська держава. Це може бути точкою для подальшого розвитку міжкультурного діалогу у мирний період.

Можна сказати, що громадська думка у Франції щодо війни в Україні зазнала глибокої трансформації — від інформаційної зацікавленості до моральної солідарності й готовності до громадянської дії. Війна перестала бути

"далекою проблемою" й стала фактором, що змінив емоційний, політичний і економічний ландшафт Франції. Зміна уявлень французів про Україну, підтримка дій уряду, активна участь громадян та моральна готовність до труднощів — усе це свідчить про високий рівень колективної емпатії, відповідальності та європейської єдності.

Проаналізувавши динаміку ставлення французького суспільства до війни в Україні з 2022 до початку 2025 року, можна зробити висновок, що громадська думка зазнала суттєвої еволюції. У перші дні після початку повномасштабного вторгнення Франція була охоплена шоком і занепокоєнням: як свідчать результати опитувань, до 92% французів проявляли інтерес до теми, переживали сильні емоції й активно висловлювали підтримку Україні. ЗМІ оперативно поширювали інформацію, а французькі політики, включно з президентом Макроном, займали активну позицію на міжнародній арені.

Поступово це емоційне залучення трансформувалося у стійку солідарність, що виявлялася в гуманітарній та політичній підтримці України, допомозі біженцям, а також в очікуванні від держави більш рішучих дій. Образ України в масовій свідомості французів змінився: з пострадянської країни, яка асоціювалася з конфліктом на Донбасі, вона стала символом боротьби за свободу, гідність і демократичні цінності. Формування цього образу активно підтримувалося медіа, культурною дипломатією та громадськими ініціативами.

Однак із плином часу на тлі тривалої війни, економічних викликів та політичної поляризації у Франції, рівень підтримки дещо знизився. Це зниження було помітним у результатах опитувань 2023–2024 років: зросла частка респондентів, які закликають до обмеження військової допомоги, а деякі політичні сили — особливо ультраправі — активізували антиукраїнську риторику. Водночас значна частина суспільства зберігає емпатію до України, навіть якщо сумнівається у її військовій перемозі.

Таким чином, французьке суспільство пройшло шлях від емоційного потрясіння до сформованої політичної позиції, зберігаючи фундаментальну

підтримку України, хоча і з проявами втоми від війни. Громадська думка у Франції залишається неоднозначною, однак загальний вектор — це солідарність із жертвою агресії та сподівання на мир, який відповідатиме демократичним принципам, важливим для самої Європи.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було визначено поняття громадської думки та іміджу країни, їх етапи формування, структуру, функції та канали вираження. Громадська думка є складним феноменом масової свідомості, що формується в процесі суспільної взаємодії й має значний вплив на соціальні та політичні процеси. Основними етапами її формування є поява індивідуальних поглядів, обговорення в групах, кристалізація спільних позицій та зниження суспільного інтересу до теми. В структурі громадської думки виділяються раціональний, емоційний і вольовий компоненти, що забезпечують оцінку, реагування і практичні дії. Каналами вираження громадської думки виступають ЗМІ, соціологічні опитування, громадські акції, а також інституційні форми участі громадян у політичному житті.

Було проаналізовано розвиток українсько-французьких відносин у період з 1991 по 2022 рр. та формування громадської думки Франції щодо України. Спочатку відносини були стриманими через низький рівень обізнаності французького суспільства про Україну та відсутність чіткої стратегії співпраці. Значущими етапами стали Помаранчева революція 2004 року та Революція Гідності 2014 року, які суттєво підвищили інтерес французів до України, зміцнили її імідж як демократичної держави та створили основу для глибших політичних, економічних і культурних зв'язків.

У період з 1991 по 2014 рік прослідковується низький рівень обізнаності французького населення про Україну. Це може бути спричинено тим, що Україна була однією з пострадянських країн, яка відносно нещодавно стала незалежною та мала невизначені цілі та стратегію розвитку, а французькі аналітики мали мовний бар'єр. А також Помаранчева революція у 2004 році мала досить вагомий вплив на формування іміджу України як корумпованої країни, але в той самий час з сильним та проєвропейським населенням. У 2014 році під час Революції Гідності імідж країни покращився, що підвищило інтерес французів до України. Це ми можемо прослідкувати у більш активній співпраці, підписанні угод,

зацікавленості Францією до України. Наприклад, Україна та Франція підписала “Дорожню карту” українсько-французьких відносин 11 листопада 2005 року, у якій було визначено основні напрями двостороннього співробітництва. Після Революції Гідності та початку російської агресії Україна почала сприйматися не лише як пострадянська держава, а як країна, що прагне інтегруватися в європейську спільноту, відстоюючи свободу, демократію та суверенітет. Франція висловила чітку політичну підтримку нашій країні, рішуче засудила анексію Криму та підтвердила свою відданість суверенітету України в межах її міжнародно визнаних кордонів. Це стало передумовою до зміни ставлення та посилення інтересу Франції до України. Також Франція стала однією з країн-учасниць та ініціаторів «Нормандського формату» - переговорів для врегулювання війни на Сході України та категорично не визнає анексію Криму, що теж вказує на підтримку України на політичному рівні.

У роботі досліджено вплив співпраці України та Франції на формування іміджу та громадської думки щодо України у французькому суспільстві. Активна політична взаємодія, економічні проєкти (енергетика, транспорт, інвестиції у виробництво), культурні й освітні ініціативи значно покращили імідж України. Важливу роль у цьому процесі відіграли культурні події, такі як «Французька весна», діяльність Культурно-інформаційного центру Посольства України у Франції, участь українських митців у міжнародних виставках і фестивалях, а також численні гуманітарні акції, які посилили позитивне сприйняття українців як стійкого та європейсько-орієнтованого народу та підвищили зацікавленість французького населення до України.

Проаналізовано динаміку змін у громадській думці французького населення до України в умовах повномасштабної війни (2022–2025 рр.). Початок повномасштабного вторгнення Росії викликав широку солідарність та підтримку України у французькому суспільстві. Великий вплив на формування громадської думки Франції щодо України під час повномасштабної війни мали ЗМІ, які активно висвітлювали і продовжують висвітлювати події, які відбуваються в

Україні. Громадська думка була спочатку дуже позитивною: понад 90% французів висловлювали підтримку Україні, активно цікавилися подіями, брали участь у гуманітарних і протестних акціях. Проте з часом, через економічні труднощі, зростання цін і втому від конфлікту, ця підтримка знизилася до близько 60-70%, хоча залишалася суттєвою. Політичні сили також використовували тему війни для зміцнення своїх позицій, що вплинуло на формування думки окремих груп населення. Наприклад, президентські вибори у 2022 році та парламентські вибори у 2024 році висвітлили думки лідерів партій та кандидатів в президенти, що дало змогу проаналізувати позицію населення та рівень політичного впливу на формування громадської думки.

Для проведення дослідження було використано дослідження французьких аналітичних центрів таких як IFOP та Insee, а також додатково було створено та здійснено соціальне опитування серед французького населення, в якому взяли участь 33 респонденти віком від 25 до 80 років. Респонденти відповіли на запитання щодо впливу повномасштабної війни на їхнє життя, змін, які відбулися в їхньому повсякденному житті, а також щодо їхнього ставлення до України та українців. Опитування показало значний рівень емпатії та солідарності, а також глибокі зміни у сприйнятті України як держави, що бореться за європейські цінності. Не зважаючи на економічний вплив війни в Україні на Францію та французьке суспільство готове терпіти економічні труднощі і підвищення цін на енергоресурси і продукти та підтримує збільшення військової допомоги.

Таким чином, дослідження продемонструвало важливість і складність феномену громадської думки та іміджу держави. Воно показало, що ефективне управління інформаційною політикою, культурною дипломатією та активним висвітленням інформації в ЗМІ є важливими інструментами у формуванні громадської думки. Україна завдяки активним діям у всіх сферах міжнародних відносин та комунікації змогла суттєво покращити свій імідж у Франції та забезпечити широку міжнародну підтримку під час війни, що свідчить про

успішність обраної комунікаційної стратегії. Однак, для збереження стабільної підтримки України необхідно постійно враховувати динаміку громадської думки, настрої населення та політичну ситуацію і адаптувати інформаційні й дипломатичні зусилля до поточних соціально-політичних умов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2013. 416 с.
2. Городяненко В. Г. Соціологія : 3-тє вид., доповнене. Київ : Академія, 2008. 544 с.
3. Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу : навч. посіб. Харків : Консум, 2004. 432 с.
4. Себайн Дж. Г., Торсон Т. Л. Історія політичної думки. Київ, 1997. 120 с.
5. Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; за ред. Н. П. Осипової. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 336 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Видавництво «Право», 2015. 816 с. ISBN 978-966-458-848-2.
7. Соціологія громадської думки як соціологічна теорія : навч.-метод. матеріал. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12452/> (дата звернення: 10.04.2025).
8. Танчин І. З. Соціологія : навч. посіб. Львів : Укр. акад. друкарства, 2005. 360 с.
9. "Дорожня карта" українсько-французьких відносин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_052#Text (дата звернення: 11.03.2025).
10. Угода між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне визнання документів про наукові ступені і вчені звання від 14.06.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_049#Text (дата звернення: 11.03.2025).
11. Єремєєва І. Теоретико-методологічні аспекти поняття міжнародний імідж держави / І. Єремєєва // Krakowskie Studia Małopolskie. 2022. № 4 (36). URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ksm/36/ksm3604.pdf> (дата звернення: 17.03.2025).
12. Руженко Л. М. Сутність та підстави класифікації громадської думки // Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 50. С. [292-299].
13. Соколов В. Україна–Франція: соціально-політичні, економічні та культурно-освітні відносини (частина І) // Віче. 2009. № 22, листопад. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/1742/> (дата звернення: 11.03.2025).
14. Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин: науковий збірник. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2025. 187 с.
15. Єнін М. Н., Черних Г. А. Громадська думка // Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Громадська_думка (дата звернення: 23.04.2025).

16. Поліщук О. В. Імідж держави на міжнародній арені: інформаційний аспект / О. В. Поліщук. URL: <https://naub.oa.edu.ua/imidzh-derzhavy-na-mizhnarodnij-areni-informatsijnyj-aspekt/> (дата звернення: 13.03.2025).
17. Мітрофанова О. Україна, як terra incognita міжнародних відносин у Франції / О. Мітрофанова. The Conversation. 2022. 25 серпня. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/ukrayina-yak-terra-incognita-mizhnarodnix-vidnosin-u-francii/> (дата звернення: 11.03.2025).
18. Шамшур О. Україна–Франція: сучасна співпраця / О. Шамшур. URL: <https://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/1-2018-56.pdf> (дата звернення: 11.03.2025).
19. В центрі Парижа відбувся концерт "Пікардійської терції", організований посольством України у Франції. URL: https://lb.ua/world/2021/11/17/498825_tsentri_parizha_vidbuvsya_kontsert.html (дата звернення: 17.03.2025).
20. В ЄС не хочуть безладних відносин з Україною й не можуть абстрагуватися від Путіна. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2005/02/5/3006811/> (дата звернення: 12.03.2025).
21. «ВІДКРИТТЯ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРУ БАЛЬЗАК». URL: <https://beteninternational.com/uk/2018/04/20/social-and-cultural-centre-balzac-ua/> (дата звернення: 18.03.2025).
22. «ВІТИ СУСАК. УКРАЇНСЬКІ МИТЦІ ПАРИЖА. 1900–1939» на Fine Art Ukraine. URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/news/les-artistes-ukrainiens-a-paris> (дата звернення: 13.03.2025).
23. Докудейс Україна. Програма Docudays UA 2021. URL: <https://docudays.ua/2021/program/2021/> (дата звернення: 17.03.2025).
24. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/294-kulyturno-gumanitarne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 17.03.2025).
25. Культурно-інформаційний центр при посольстві України у Франції. URL: <https://www.vpodobanka.com> (дата звернення: 14.03.2025).
26. Made in Ukraine на бієннале високого ремесла і дизайну Révélations в Парижі (23–26 травня). URL: <https://france.mfa.gov.ua/news/72503-made-in-ukraine-na-bijennale-visokogo-remesla-i-dizajnu-rvlations-v-parizhi-23-26-travnya> (дата звернення: 17.03.2025).
27. Maidan Love: у Франції презентують комікс про Революцію Гідності. URL: https://24tv.ua/maidan_love_u_frantsiyi_prezentuyut_nezvichayniy_komiks_pro_revolyutsiyu_gidnosti_n1080559 (дата звернення: 12.03.2025).

28. Міжрегіональне співробітництво між Україною та Францією. Опубліковано 27 травня 2022 року. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/4771-mizhregionalyne-spivrobitnictvo> (дата звернення: 17.03.2025).
29. На Вінниччині створили інноваційний агропромисловий кластер «AgroVin». URL: <https://vinrada.gov.ua/na-vinnichchini-stvorili-innovacijnij-agropromislovij-klaster-agrovin-10609.htm> (дата звернення: 18.03.2025).
30. На позачергових виборах до парламенту у Франції лідирує проросійський альянс на чолі з Марін Ле Пен. Пояснить, це небезпечно для України? URL: <https://babel.ua/texts/108647-na-pozachergovih-viborah-do-parlamentu-u-franciji-lidiruye-prorosiyskiy-alyans> (дата звернення: 25.03.2025).
31. Науково-технічне співробітництво між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/291-naukovo-tehniche-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 10.03.2025).
32. Нормандський формат. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 15.03.2025).
33. Нормандський формат. URL: <https://www.rbc.ua/rus/tag/normandskiy-format-23062015> (дата звернення: 15.03.2025).
34. Опубліковано 03 жовтня 2024 року о 12:50 Політичні відносини між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/287-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 12.03.2025).
35. Посол України у Франції Вадим Омельченко: «Для мене головний показник двосторонніх відносин — це графік постачання зброї». URL: https://lb.ua/news/2024/08/26/631346_posol_ukraini_frantsii_vadim.html (дата звернення: 25.03.2025).
36. Політики Франції щодо війни Росії проти України (аналітична записка). URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-proty-ukrainy/polityky-frantsii-shchodo-viiny-rosii-proty-ukrainy-analitychna-zapyska.html> (дата звернення: 25.03.2025).
37. Річниця Революції гідності — що знають французи? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28131301.html> (дата звернення: 12.03.2025).
38. Туристичний символ Одеси «Якір-серце» урочисто відкрито в Марселі. URL: <https://omr.gov.ua/ua/news/218045/> (дата звернення: 17.03.2025).
39. Україна на Книжковому салоні в Парижі / 22–25 березня. URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/news/ukraine-salon-du-livre> (дата звернення: 13.03.2025).
40. Україна почала будувати укриття над четвертим реактором ЧАЕС. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/04/120426_yanukovych_chornobyl_confinement_az_sd (дата звернення: 17.03.2025).

41. Україна та Франція підготували угоду про визнання дипломів. URL: <https://osvita.ua/vnz/news/30248/> (дата звернення: 14.03.2025).
42. Україна та Франція підписали контракт на придбання 55 гелікоптерів. URL: <https://hromadske.ua/amp/posts/ukraina-ta-frantsiia-pidpysaly-kontrakt-na-prydbannia-55-helikopteriv> (дата звернення: 17.03.2025).
43. Український культурний осередок імені Василя Сліпака. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 14.03.2025).
44. Українські меблі на виставках в Києві та Парижі одночасно. URL: <https://ua.fm.com.ua/ukrayinskyj-variant-frantsuzkoyi-vystavky/> (дата звернення: 17.03.2025).
45. Українці у Франції. Опубліковано 16 червня 2022 року. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/4770-ukrajinci-u-franciji> (дата звернення: 13.03.2025).
46. У Парижі відбувся Французько-український бізнес-форум. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/249440676> (дата звернення: 17.03.2025).
47. У Парижі відбудеться фестиваль “Un week-end à l’Est”, присвячений українській культурі. URL: <https://ui.org.ua/news/festival-dedicated-to-ukrainian-culture-in-paris/> (дата звернення: 17.03.2025).
48. У Парижі відбудеться мультидисциплінарний фестиваль української культури. URL: https://lb.ua/culture/2015/03/16/298726_parizhe_proydet.html (дата звернення: 17.03.2025).
49. У Парижі пройшли Дні українського кіно 29.11.2021. URL: <https://usfa.gov.ua/press-center/dni-ukrainskogo-kino-v-paryzhi-pidsumky-i11758> (дата звернення: 17.03.2025).
50. У французькому Версалі запрацював україномовний аудіогід – ОПУ. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-versal-audiogid-ukrayina/31207882.html> (дата звернення: 18.03.2025).
51. Фестиваль "Французька весна в Україні". URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/programmation/pf> (дата звернення: 13.03.2025).
52. Фільми Тижня українського кіно у Страсбурзі. URL: <https://coe.mfa.gov.ua/news/59773-filymi-tizhnya-ukrajinskykogo-kino-u-strasburzi> (дата звернення: 17.03.2025).
53. Французький рух стартапів La French Tech дістався Києва. URL: <https://ufuture.com/uk/frantsuzkij-ruh-startapiv-la-french-tech-distavsvya-kiyeva/> (дата звернення: 17.03.2025).

54. Франція: «російсько-українська» дилема. URL: <https://glavcom.ua/publications/franciya-rosiysko-ukrajinska-dilema-356558.html> (дата звернення: 16.03.2025).
55. Французька компанія Engie зберігатиме газ в Україні – «Укртрансгаз». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news/28143308.html> (дата звернення: 16.03.2025).
56. «Французька компанія «Egis» залучає найкращих фахівців, щоб пришвидшити роботу у Львові», - Сергій Бабак. Львівська міська рада. URL: <https://city-adm.lviv.ua/news/city/housing-and-utilities/238563-frantsuzka-kompaniia-egis-zaluchaie-naikrashchychkh-fakhivtsiv-shchob-pryshvydshyty-robotu-u-lvovi-serhii-babak> (дата звернення: 17.03.2025).
57. Що відомо про нового прем'єра Франції і його позицію щодо України. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/09/6/7193624/> (дата звернення: 25.03.2025).
58. Якою буде Франція після перемоги Ле Пен і що буде з допомогою Україні. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c9rr3vzv3pdo> (дата звернення: 25.03.2025).
59. 1 ТД. URL: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo/1-td> (дата звернення: 17.03.2025).
60. Guillemoles A. Meme la neige etait orange. La revolution ukrainienne. Paris : Les petits matins, 2005. 75 p.
61. Hallu R. Anne de Kiev reine de France / R. Hallu. Rome : Український католицький університет ім. св. Климента Папи, 1973. 247 p.
62. Hegel G. W. F. Grundlinien der Philosophie des Rechts / Hegel, G. W. F.; Lasson, G.; Gans, E.
63. A Paris, dans la manifestation de solidarité avec l'Ukraine : « C'est démentiel d'imaginer vivre une guerre en Europe ». Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/societe/article/2022/02/24/c-est-dementiel-d-imaginer-vivre-une-guerre-en-europe> (дата звернення: 20.03.2025).
64. «Attaque injustifiée», «violation du droit» : la communauté internationale condamne l'invasion russe en Ukraine. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/attaque-injustifiee-invasion-illegale-le-mepris-de-la-russie-la-communaute-internationale-condamne-l-invasion-russe-en-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).
65. Balise d'opinion #213. Un an après le début de la guerre : le regard des Français sur le conflit russo-ukrainien. IFOP. URL: <https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2023/02/119689-Rapport-SR-N213.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).

66. Carte de la guerre en Ukraine : au 131^e jour, avec la prise de Lisichansk, les Russes occupent toute la région de Lougansk. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/guerre-en-ukraine-la-carte-pour-suivre-la-situation-militaire-20220224> (дата звернення: 20.03.2025).
67. Centre Culturel d'Ukraine en France. URL: <https://www.facebook.com/CentreCultureldUkraineenFrance> (дата звернення: 17.03.2025).
68. Crise en Ukraine : Emmanuel Macron teste une « méthode » de désescalade face à Vladimir Poutine. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/08/crise-ukrainienne-a-moscou-emmanuel-macron-a-la-recherche-d-une-position-d-equilibre> (дата звернення: 20.03.2025).
69. Crise en Ukraine : la France, l'Allemagne et la Pologne affichent un front uni. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/08/crise-en-ukraine-emmanuel-macron-se-rend-a-kiev-apres-moscou> (дата звернення: 20.03.2025).
70. Crise en Ukraine : la perspective d'un sommet Poutine-Biden comme ultime effort diplomatique. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/21/un-sommet-poutine-biden-ultime-effort-diplomatique> (дата звернення: 20.03.2025).
71. Crise en Ukraine : les craintes d'une action militaire russe à leur comble, les ressortissants français et allemands appelés à quitter le pays. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/19/crise-en-ukraine-les-craintes-d-une-action-militaire-russe-a-leur-comble-les-ressortissants-francais-et-allemands-appelles-a-quitter-le-pays> (дата звернення: 20.03.2025).
72. Crise en Ukraine : les Occidentaux en état d'alerte après un nouveau week-end d'escalade diplomatique. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/14/russie-ukraine-les-occidentaux-en-etat-d-alerte-apres-un-nouveau-week-end-d-escalade-diplomatique> (дата звернення: 20.03.2025).
73. Crise ukrainienne : au Conseil de sécurité de l'ONU, la plupart des membres condamnent la décision de Poutine. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/21/ukraine-moscou-juge-premature-d-organiser-un-sommet-entre-vladimir-poutine-et-joe-biden> (дата звернення: 20.03.2025).
74. Crise ukrainienne : Emmanuel Macron tente de gérer l'affront diplomatique infligé par Vladimir Poutine. Le Monde. URL:

<https://www.lemonde.fr/politique/article/2022/02/22/presidentielle-2022-emmanuel-macron-tente-de-gerer-l-affront-diplomatique-inflige-par-vladimir-poutine>(дата звернення: 20.03.2025).

75.Crise ukrainienne : Emmanuel Macron « n'exclut » pas de se rendre à Moscou. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/03/crise-ukrainienne-emmanuel-macron-n-exclut-pas-de-se-rendre-a-moscou> (дата звернення: 20.03.2025).

76.Crise ukrainienne : la Russie lance une opération militaire, l'Ukraine craint « une grande guerre en Europe ». Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/24/crise-ukrainienne-le-president-zelensky-craint-une-grande-guerre-en-europe> (дата звернення: 20.03.2025).

77.Crise ukrainienne : Macron l'équilibriste. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/blog/cartooningforpeace/2022/02/08/crise-ukrainienne-macron-lequilibriste/> (дата звернення: 20.03.2025).

78.Déclaration des ministres des affaires étrangères du G7 sur la situation en Ukraine, le 18 mars 2021. URL: <https://www.vie-publique.fr/discours/279097-ministere-de-leurope-et-des-affaires-etrangeres-18032021-ukraine> (дата звернення: 15.03.2025).

79.Emmanuel Macron pense pouvoir tirer profit de la crise ukrainienne, à deux mois de la présidentielle. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/election-presidentielle-2022/article/2022/02/08/a-deux-mois-de-la-presidentielle-emmanuel-macron-pense-pouvoir-tirer-profit-de-la-crise-ukrainienne> (дата звернення: 20.03.2025).

80.EN DIRECT - Guerre en Ukraine : le président Zelensky regrette que Kiev soit « laissée seule » face à l'armée russe. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/en-direct-la-russie-attaque-l-ukraine-macron-condamne-la-decision-russe-de-faire-la-guerre> (дата звернення: 20.03.2025).

81.En Ukraine, le sentiment d'être abandonné à son sort après les appels au départ des étrangers. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/14/face-aux-appels-au-depart-des-etrangers-les-ukrainiens-gagnes-par-un-sentiment-d-abandon>(дата звернення: 20.03.2025).

82.En visite à Paris, Viktor Iouchtchenko plaide pour une intégration européenne de l'Ukraine. Le Monde. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/11/16/en-visite-a-paris-viktor-iouchtchenko-plaide-pour-une-integration-europeenne-de-l-ukraine_710953_3214.html (дата звернення: 12.03.2025).

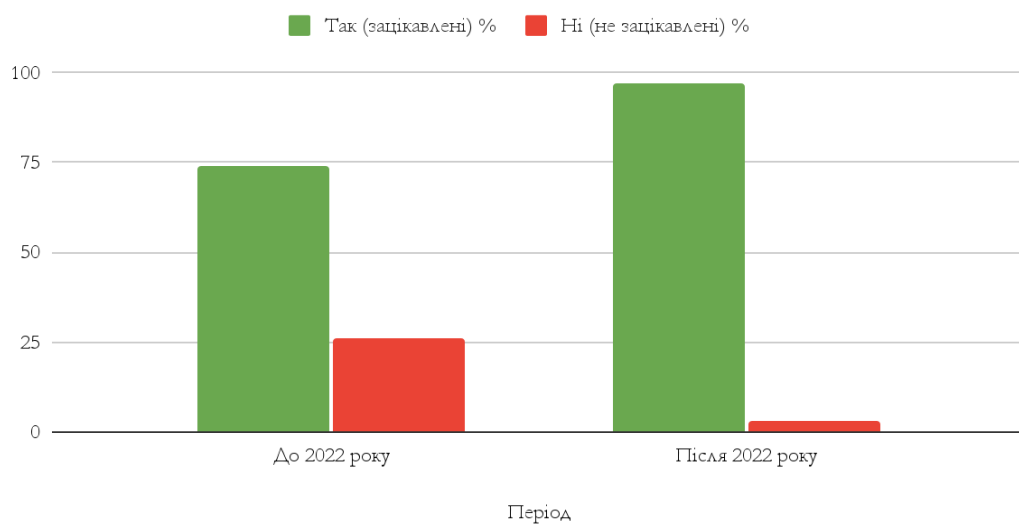
83. Entre janvier 2021 et juin 2022, la hausse des prix de l'énergie a entraîné une perte de pouvoir d'achat, malgré la mise en œuvre des mesures exceptionnelles. URL: <file:///C:/Users/nastj/Downloads/ia78.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).
84. Face à la Russie, l'Europe fait le choix de la puissance. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/guerre-en-ukraine-face-a-la-russie-l-europe-fait-le-choix-de-la-puissance> (дата звернення: 20.03.2025).
85. Face à Macron, Poutine regrette le rejet de ses demandes par les Etats-Unis, mais ne claque pas la porte des négociations. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/01/28/face-a-macron-poutine-regrette-le-rejet-de-ses-demandes-par-les-etats-unis-mais-ne-claque-pas-la-porte-des-negociations> (дата звернення: 20.03.2025).
86. France 2 déprogramme en urgence «Élysée 2022» au profit d'une émission sur la guerre en Ukraine. TV Magazine. URL: <https://tvmag.lefigaro.fr/programme-tv/france-2-deprogramme-en-urgence-elysee-2022-au-profit-d-une-emission-sur-la-guerre-en-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).
87. France-UA. URL: <https://global-ukraine.gbhs.fr/communities/france-ua> (дата звернення: 18.03.2025).
88. François d'Orcival: «Partie de poker menteur ou roulette russe en Ukraine?». Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/vox/monde/francois-d-orcival-partie-de-poker-menteur-ou-roulette-russe-en-ukraine-20220218> (дата звернення: 20.03.2025).
89. Guerre en Ukraine : Macron va «s'adresser à la Nation prochainement». Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/flash-actu/guerre-en-ukraine-macron-va-s-adresser-a-la-nation-prochainement-20220224> (дата звернення: 20.03.2025).
90. Guerre en Ukraine: les Vingt-Sept cherchent la parade au gaz russe. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/conjoncture/guerre-en-ukraine-les-vingt-sept-cherchent-la-parade-au-gaz-russe-20220228> (дата звернення: 20.03.2025).
91. Guerre en Ukraine: «Nous allons donner la protection temporaire à tous les Ukrainiens», annonce Gérald Darmanin. Le Figaro. URL: <https://video.lefigaro.fr/figaro/video/guerre-en-ukraine-nous-allons-donner-la-protection-temporaire-a-tous-les-ukrainiens-annonce-gerald-darmanin/> (дата звернення: 20.03.2025).
92. Institut ukrainien URL: <https://fr.ui.org.ua/> (дата звернення: 18.03.2025).
93. L'Ukraine joue son unité et son identité. Le Monde, 15 décembre 2004. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2004/12/15/l-ukraine-joue-son-unite-et-son-identite_390966_1819218.html (дата звернення: 20.03.2025).

94. La France élabore des scénarios pour l'accueil des Ukrainiens. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/actualite-france/la-france-elabore-des-scenarios-pour-l-accueil-des-ukrainiens-20220225> (дата звернення: 20.03.2025).
95. La lettre du Figaro du 24 février 2022. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/la-lettre-du-figaro-du-24-fevrier-2022-20220224> (дата звернення: 20.03.2025).
96. La Russie a lancé une «invasion de grande ampleur» de l'Ukraine. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/la-russie-a-lance-une-invasion-de-grande-ampleur-de-l-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).
97. Le premier ministre ukrainien, Mme Timochenko, espère toujours en l'Europe. Le Monde. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/06/13/le-premier-ministre-ukrainien-mme-timochenko-espere-toujours-en-l-europe_661421_3214.html (дата звернення: 12.03.2025).
98. Les Français et le soutien à l'Ukraine. Cluster17. URL: <https://cluster17.com/wp-content/uploads/2023/12/Sondage-Cluster17-Le-PointUkraine.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).
99. «Nous sommes sur notre propre terre»: le président ukrainien dénonce la reconnaissance par la Russie de l'indépendance de territoires séparatistes. Le Figaro. URL: <https://video.lefigaro.fr/figaro/video/nous-sommes-sur-notre-propre-terre-le-president-ukrainien-denonce-la-reconnaissance-par-la-russie-de-lindependance-de-territoires-separatistes/> (дата звернення: 20.03.2025).
100. Opération militaire russe en Ukraine : la France renforce son soutien à l'Ukraine. France24. URL: <https://www.france24.com/fr/vid%C3%A9o/20220224-op%C3%A9ration-militaire-russe-en-ukraine-la-france-renforce-son-soutien> (дата звернення: 20.03.2025).
101. « Pour dissuader Poutine d'attaquer l'Ukraine, une doctrine de “riposte adaptée” est nécessaire ». Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/idees/article/2022/02/08/bruno-tertrais-pour-dissuader-poutine-d-attaquer-l-ukraine-une-doctrine-de-riposte-adaptee-est-necessaire> (дата звернення: 20.03.2025).
102. REPLAY - Emmanuel Macron s'exprime sur l'opération militaire russe en Ukraine. France24. URL: <https://www.france24.com/fr/vid%C3%A9o/20220224-replay-emmanuel-macron-s-exprime-sur-l-op%C3%A9ration-militaire-russe-en-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).
103. Rétrospective 2022 et moral des Français à l'aube de 2023. Cluster17. URL: <https://cluster17.com/wp-content/uploads/2022/12/Guerre-en-Ukraine.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).

104. «Stoppez cette folie!»: rassemblements en Europe contre l'invasion russe. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/flash-actu/stoppez-cette-folie-rassemblements-en-europe-contre-l-invasion-russe> (дата звернення: 20.03.2025).
105. The Postmodern Politics of Image and Reputation / Peter van Ham. Foreign Affairs. September/October 2001.
106. The Rise of the Brand State / Peter van Ham. Foreign Affairs. September/October 2001. URL: <https://www.foreignaffairs.com/world/rise-brand-state> (дата звернення: 9.03.2025).
107. Ukraine : en Allemagne, Zelensky égratigne ses alliés occidentaux. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/ukraine-en-allemande-zelensky-egratigne-ses-allies-occidentaux-20220219> (дата звернення: 20.03.2025).
108. Ukraine : le récit en photos de l'opération d'invasion de l'armée russe. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/24/ukraine-le-recit-en-photos-de-l-operation-d-invasion-de-l-armee-russe> (дата звернення: 20.03.2025).
109. Ukraine : les principaux candidats à la présidentielle condamnent l'invasion russe. France24. URL: <https://www.france24.com/fr/france/20220224-ukraine-les-principaux-candidat-condamnent-l-invasion-russe> (дата звернення: 25.03.2025).
110. Ukraine: des habitants de Kiev se réfugient dans le métro pour «sauver» leur vie. Le Figaro. URL: <https://video.lefigaro.fr/figaro/video/ukraine-des-habitants-de-kiev-se-refugient-dans-le-metro-pour-sauver-leur-vie/> (дата звернення: 20.03.2025).
111. Vidéo : Emmanuel Macron prône « la désescalade » à Moscou et à Kiev. Le Monde. URL: <https://www.lemonde.fr/international/video/2022/02/08/video-a-moscou-et-kiev-emmanuel-macron-prone-la-desescalade> (дата звернення: 20.03.2025).
112. X Emmanuel Macron URL: <https://x.com/EmmanuelMacron> (дата звернення: 20.03.2025).
113. Zelensky juge la réponse européenne trop «lente» et appelle les Européens aguerris à venir combattre en Ukraine. Le Figaro. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/zelensky-juge-la-reponse-europeenne-trop-lente-et-appelle-les-europeens-aguerris-a-venir-combattre-en-ukraine> (дата звернення: 20.03.2025).

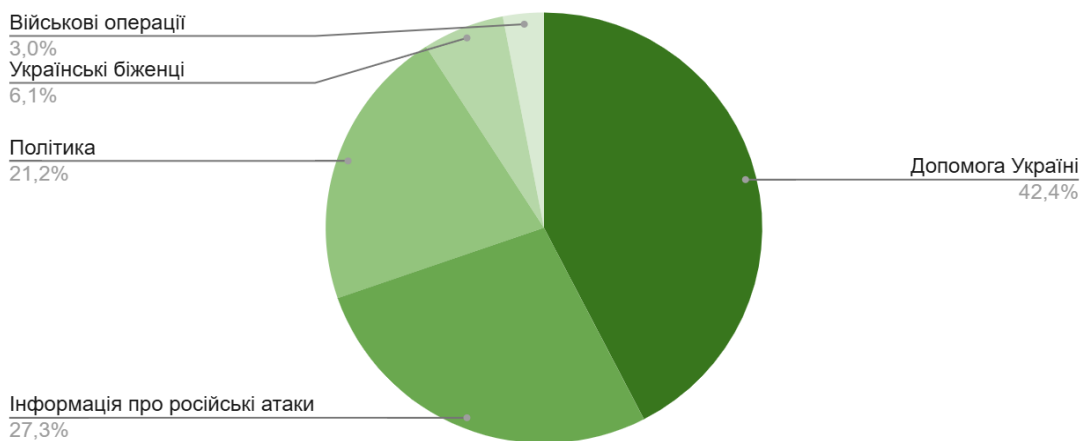
ДОДАТКИ

Зцікавленість французів до 2022/після 2022



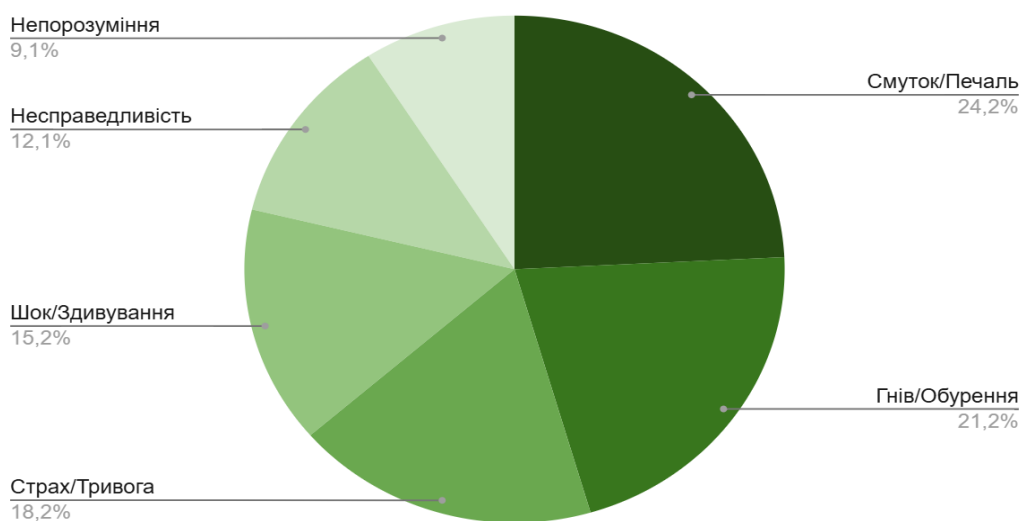
Додаток 1

Найбільш цікаві теми новин



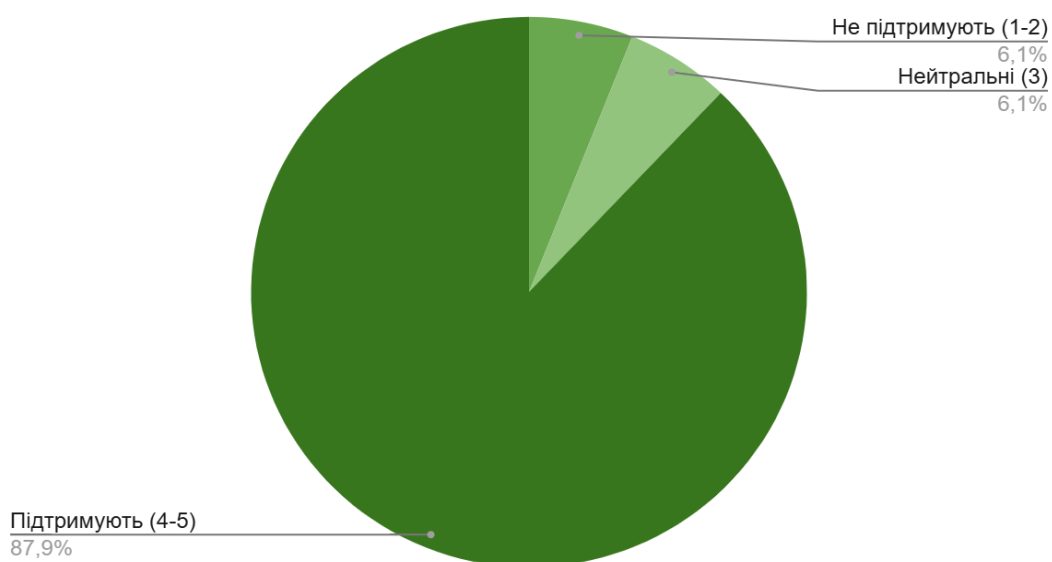
додаток 2

Емоції від новини про початок війни в Україні



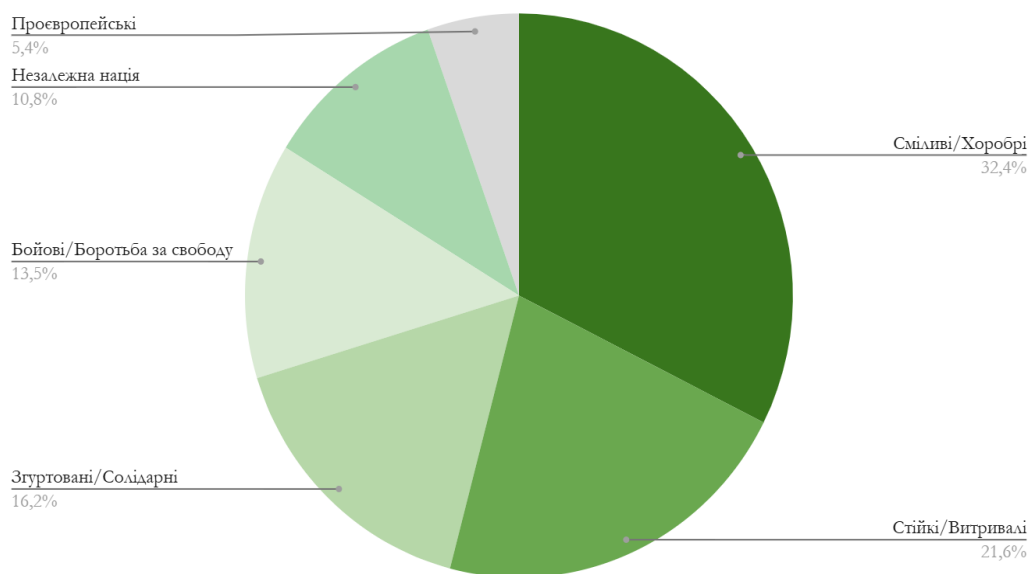
додаток 3

Рівень підтримки України в боротьбі проти Росії



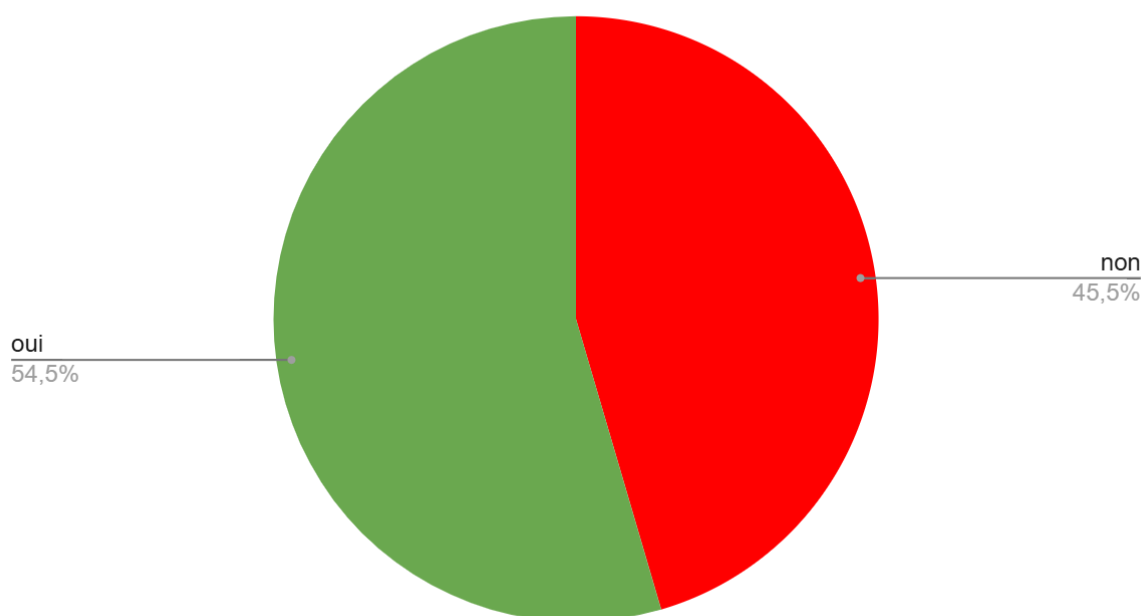
додаток 4

Українці очима французів

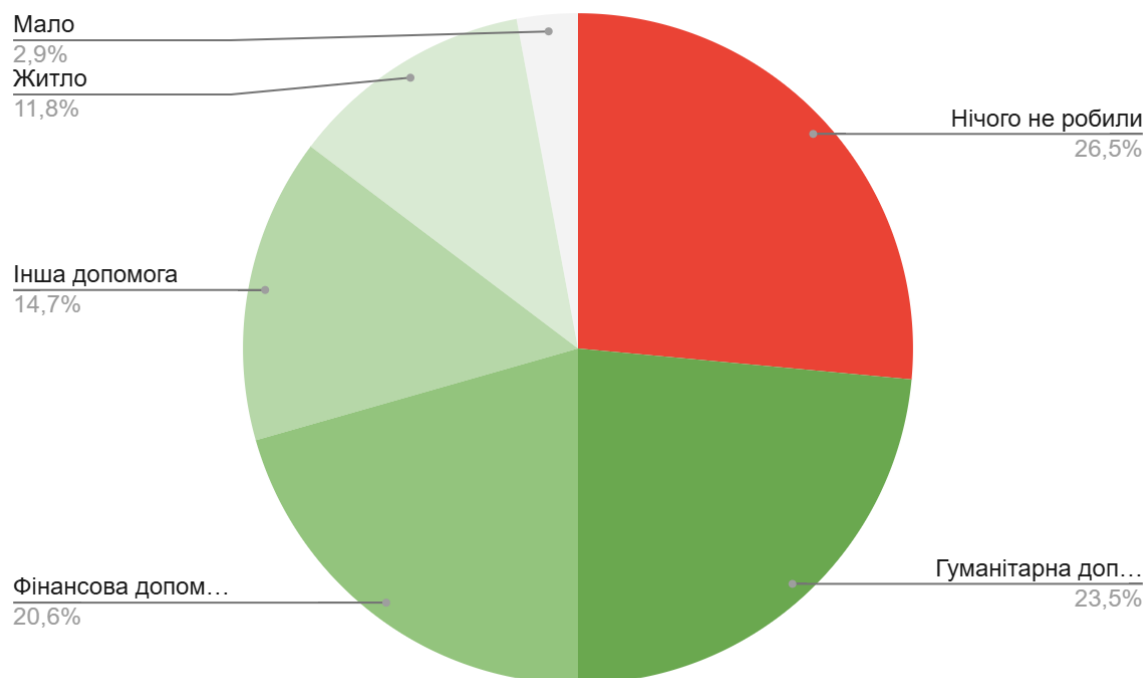


Додаток 5

Участь у допомозі українцям на початку війни

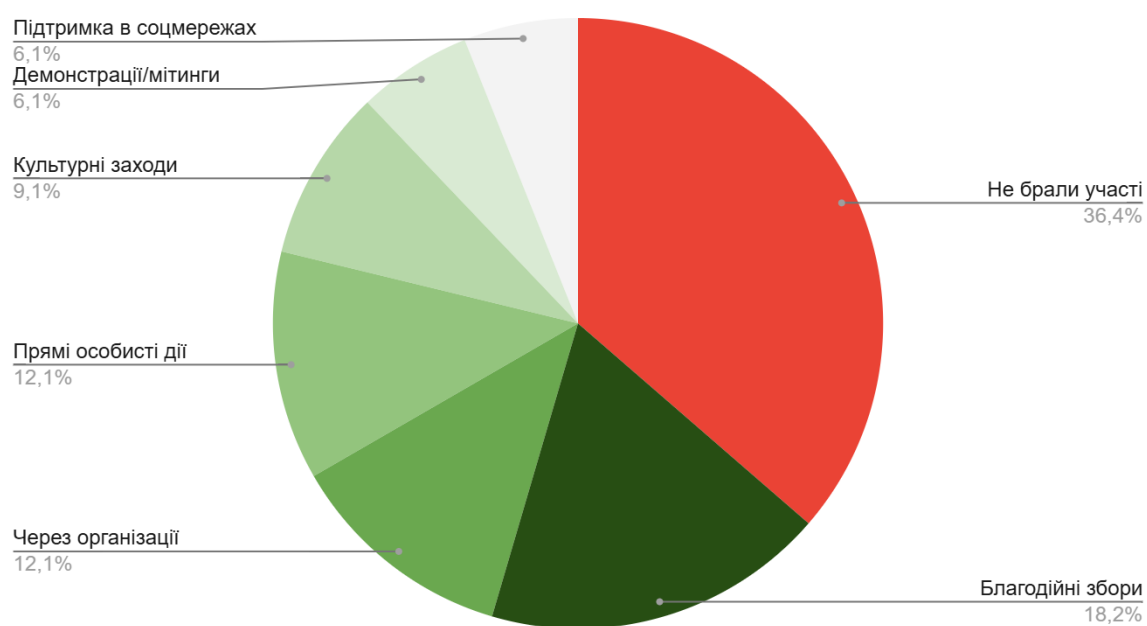


Додаток 6



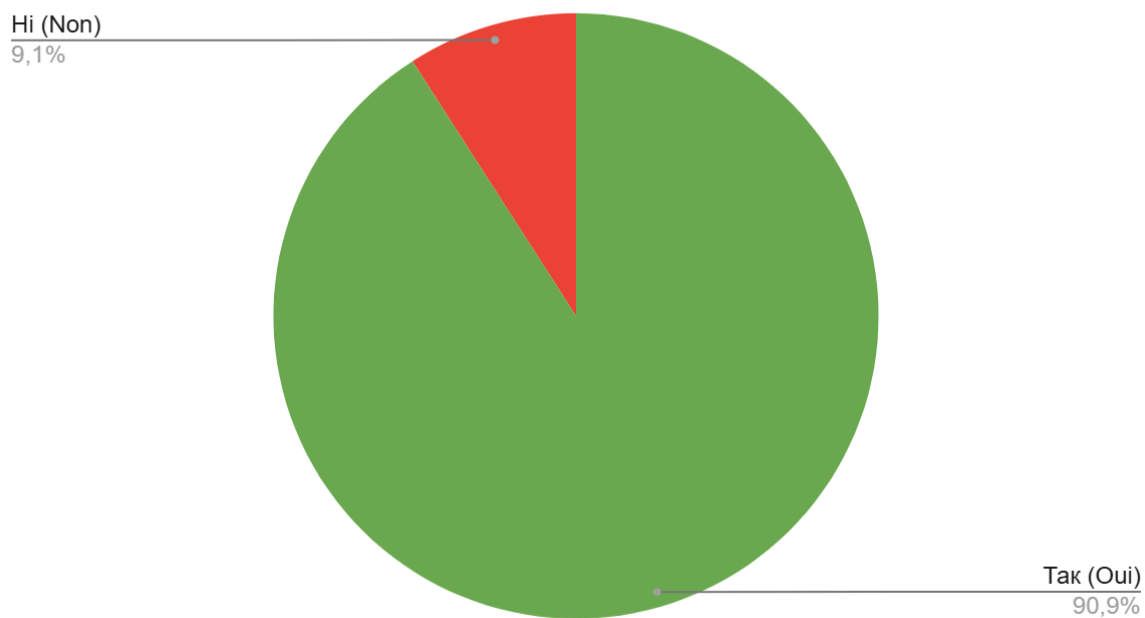
Додаток 7

Участь у заходах підтримки України у Франції



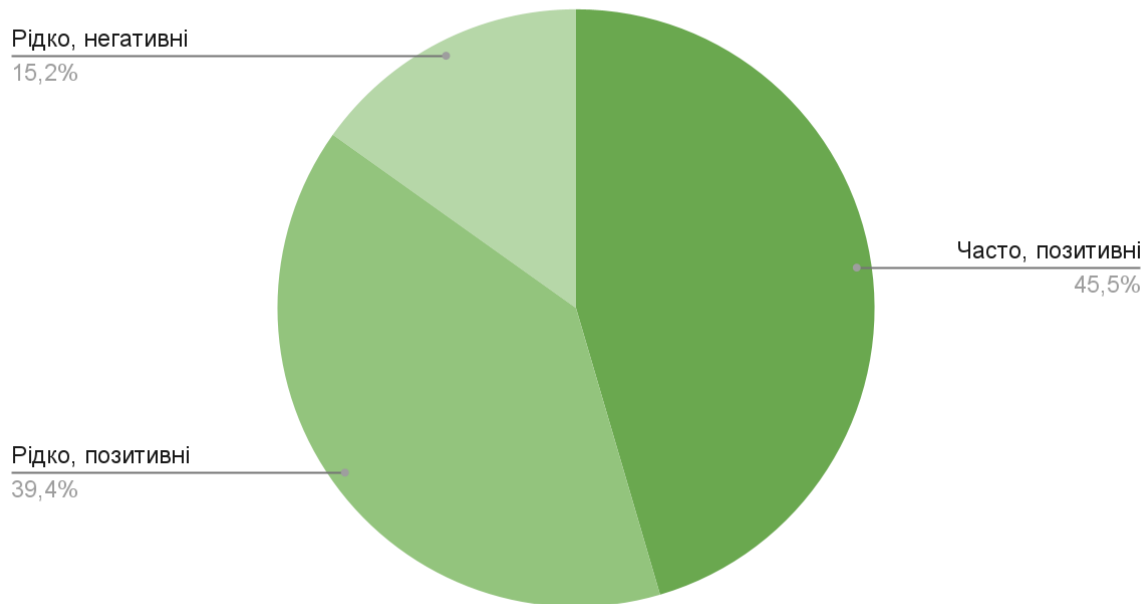
додаток 8

Чи повинна Франція приймати українських біженців?



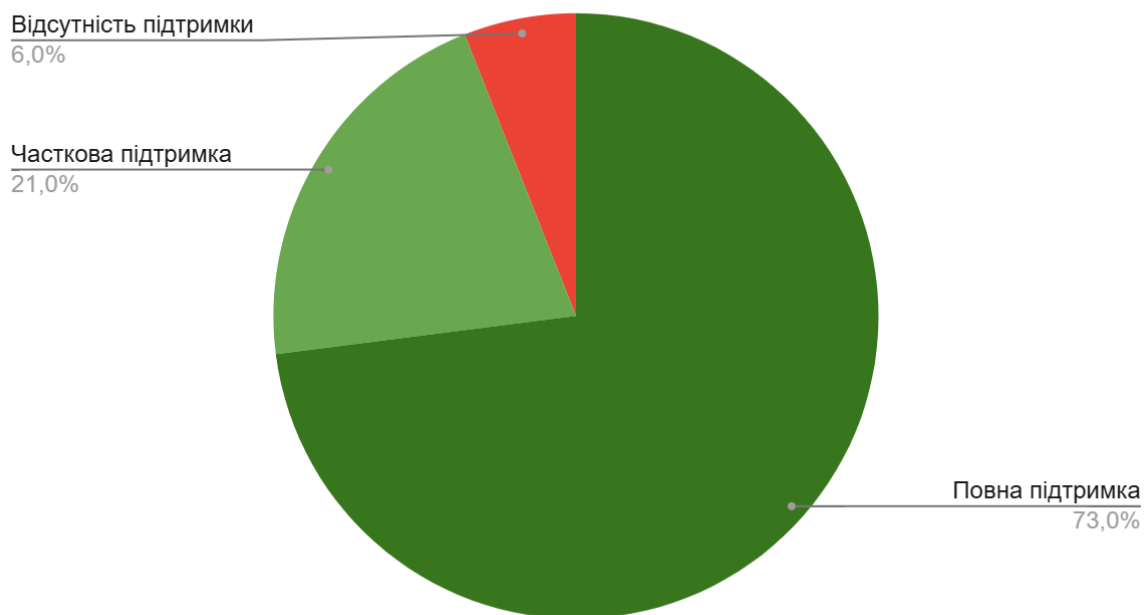
додаток 9

Враження від зустрічі з українськими біженцями



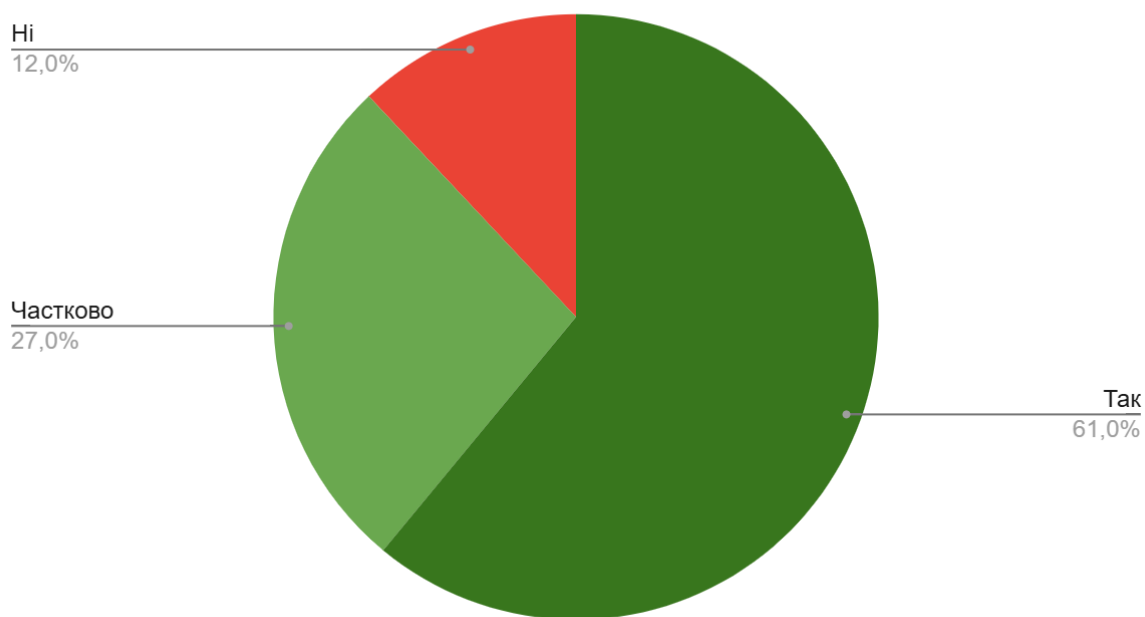
додаток 10

Підтримка гуманітарної допомоги Франції Україні



додаток 11

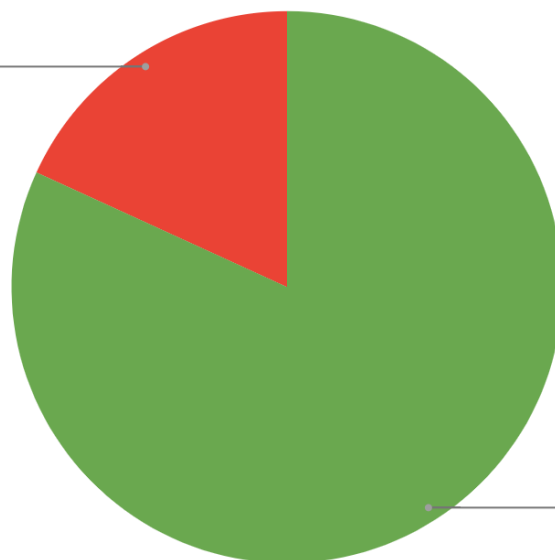
Підтримка військової допомоги Франції Україні



додаток 12

Зміна думки, щодо підтримки України Францією

Потрібно менше допомоги
18,2%

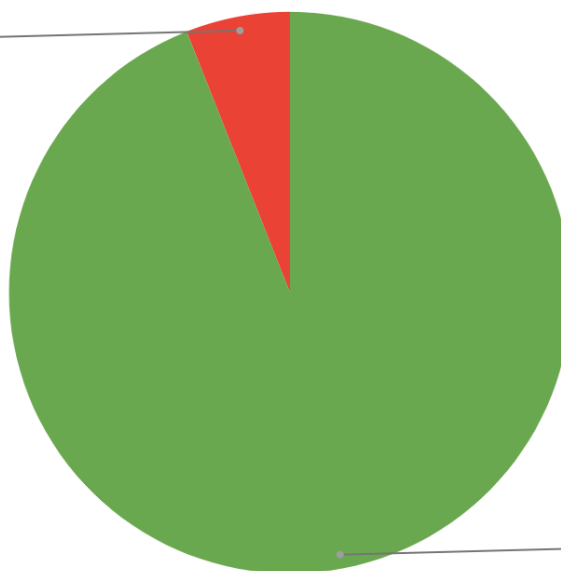


Потрібно більше допомоги
81,8%

додаток 13

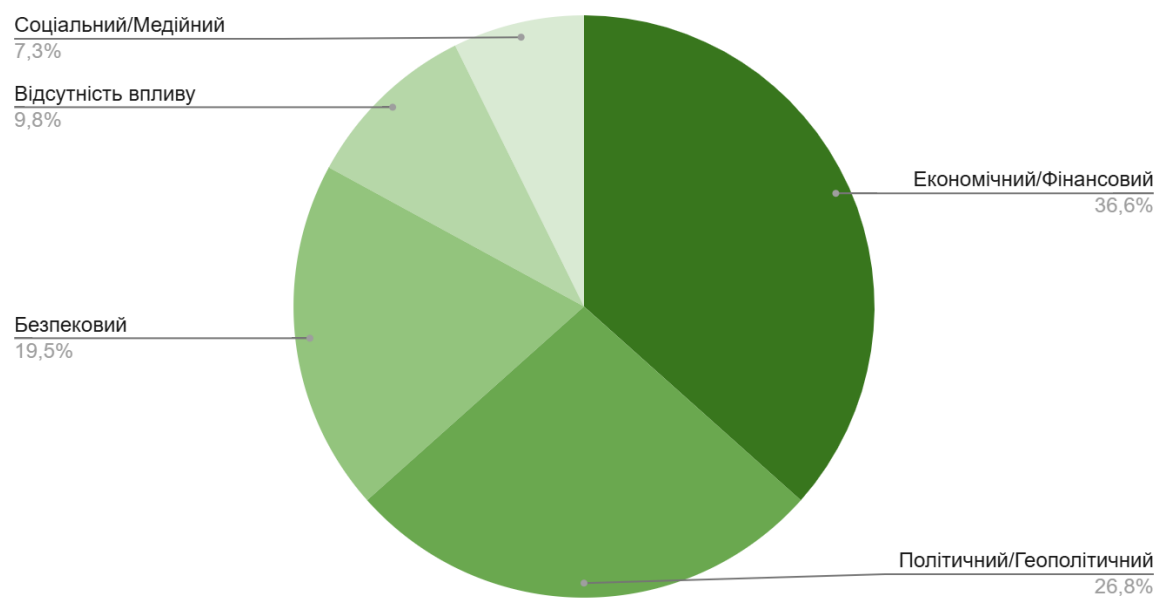
Думка про посилення санкцій проти Росії

Проти посилення санкцій
6,0%

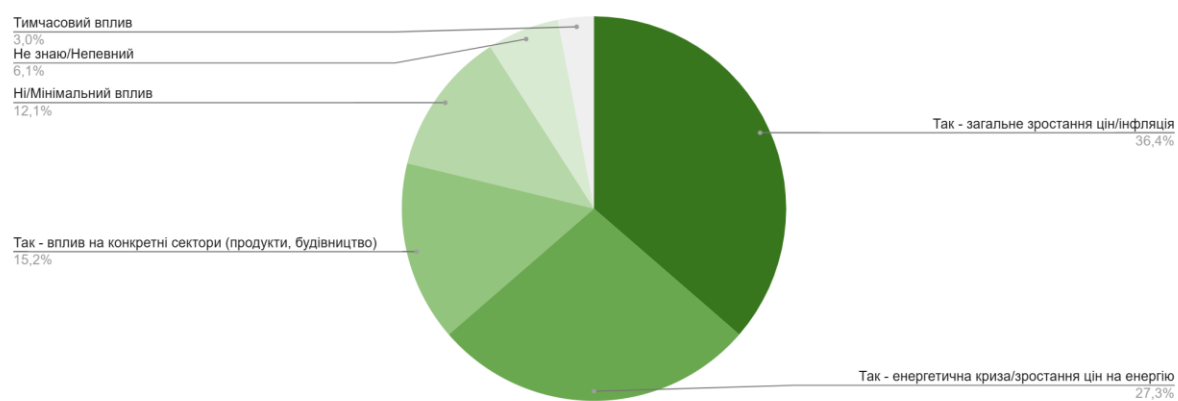


За посилення санкцій
94,0%

додаток 14

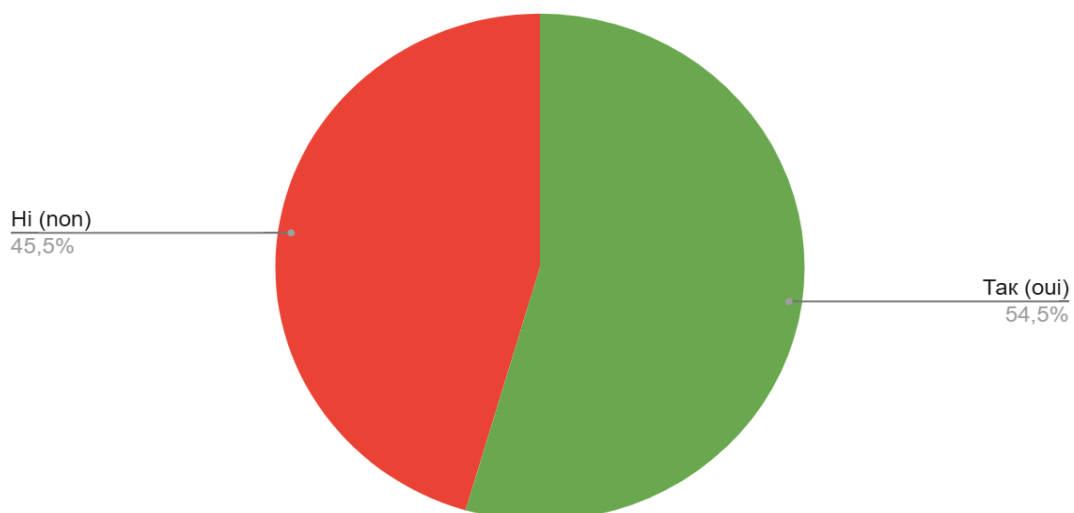


додаток 15

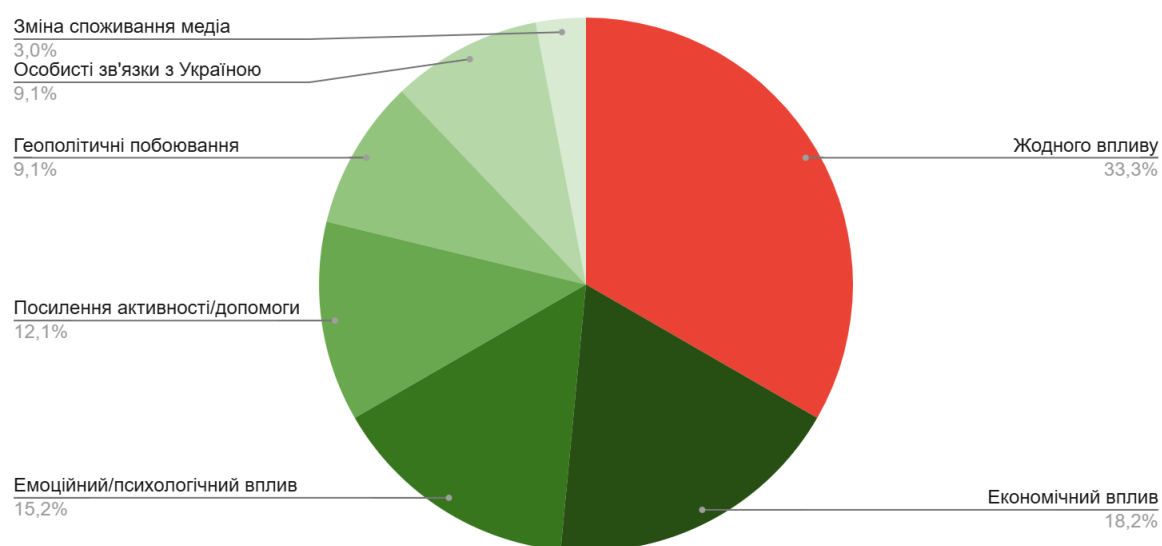


додаток 16

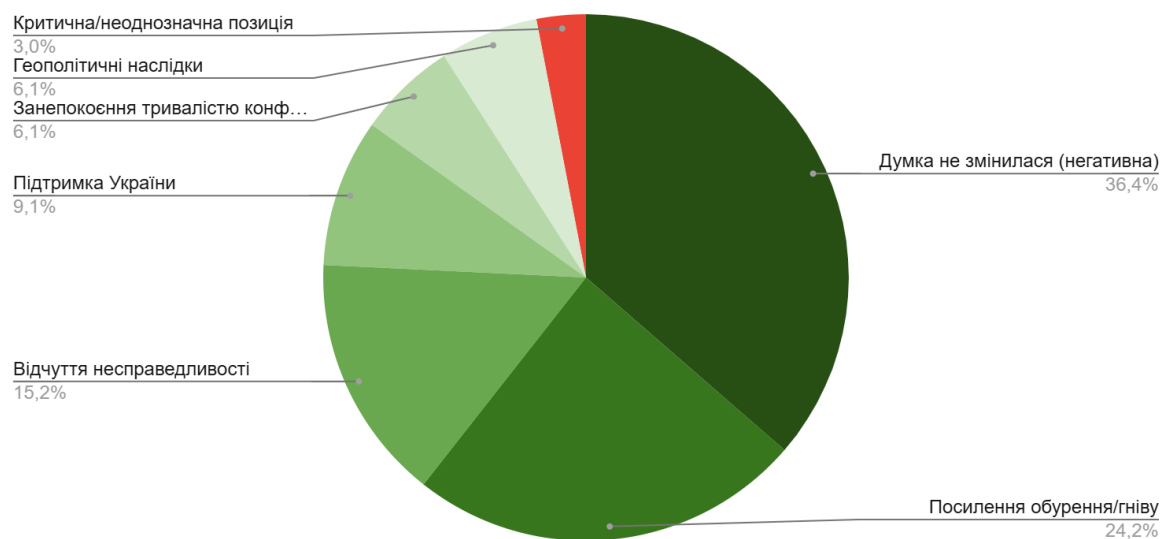
Готовність до економічних труднощів задля підтримки України



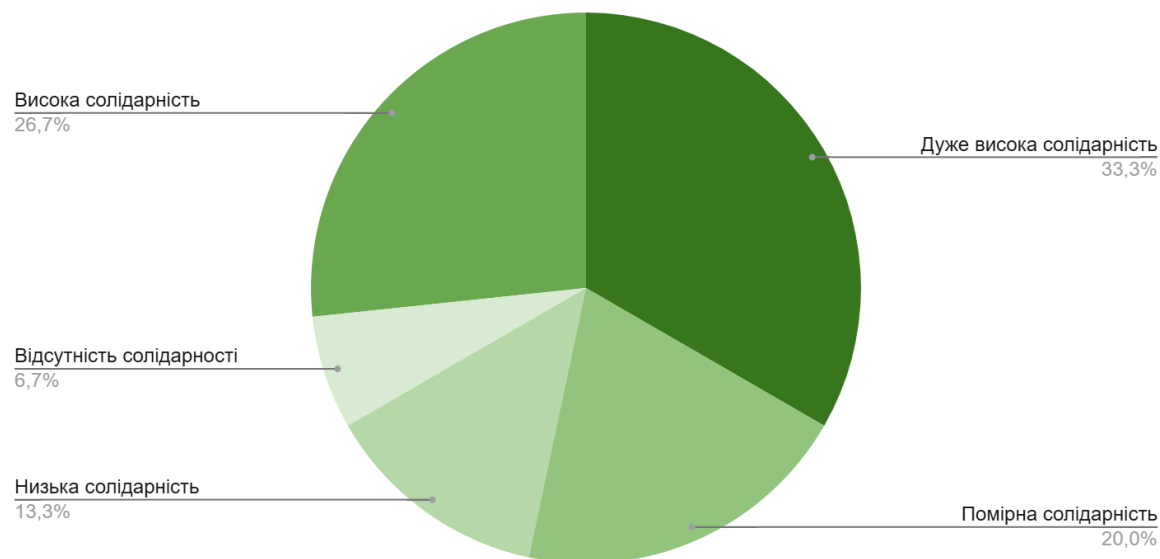
додаток 17



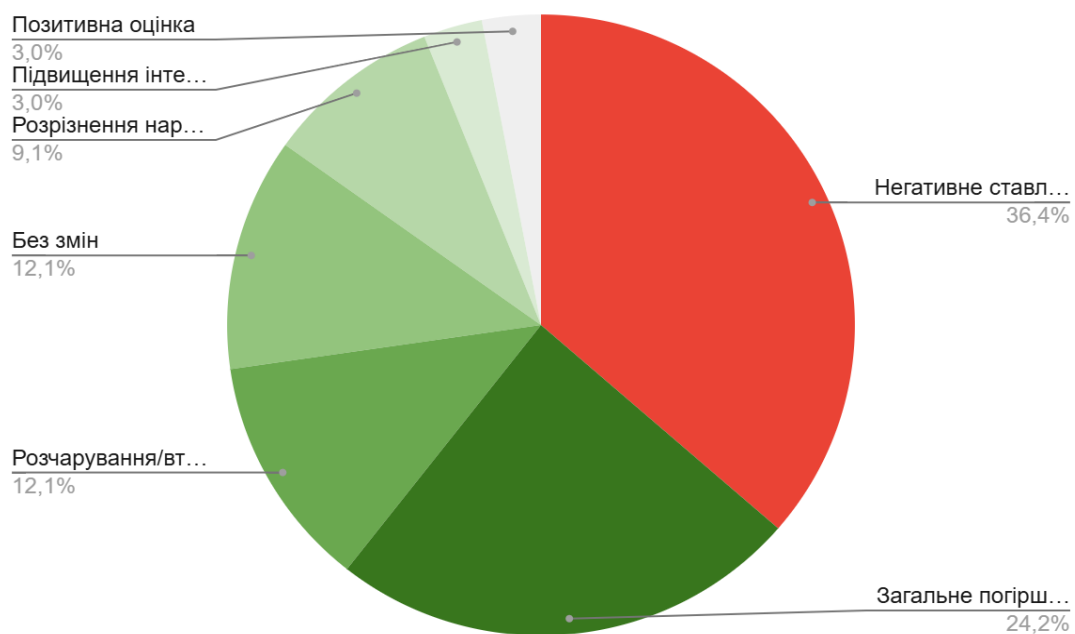
додаток 18



додаток 19

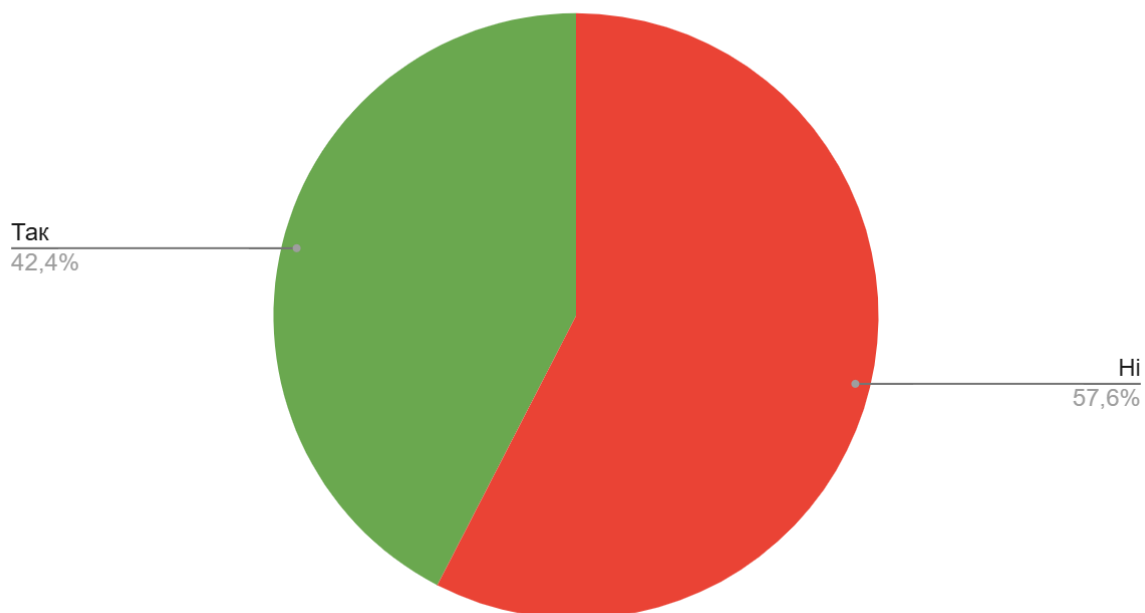


додаток 20



додаток 21

Зміна інтересу до української культури з початку війни



додаток 22